

Készült **Magyarország Kormánya**
és az **ÚMVP** Irányító Hatósága támogatásával.

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa.

Kölcsönös megfeleltetés - egységes szakmai követelményrendszer

Összeállították:

a **Vidékfejlesztési Minisztérium (VM)**,
a **Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH)**,
a **Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH)** munkatársai

Kiadó:

Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet

Felelős kiadó:

Dr. Mezőszentgyörgyi Dávid főigazgató

ISBN 978-963-309-031-2

Szerkesztés, nyomdai előkészítés, valamint nyomás:

Hivatalos Biztonsági Okmány és Jegynyomda Kft.

Gazdálkodói kézikönyv

2013

Hogyan feleljünk meg a jogszabályi követelményeknek?

Tartalom	
Előszó	3
Általános rész	4-10
A kölcsönös megfeleltetés szabályozási rendszere	4
Hogyan használjuk a kézikönyvet?	5
Szankciós számítás a kölcsönös megfeleltetésben	6
Kit érint a kölcsönös megfeleltetés rendszere?	8
A Kölcsönös Megfeleltetés eddigi ellenőrzési tapasztalatainak összegzése	9
HMKÁ: Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot	11-14
Természetvédelem	15-20
JFGK 1: A vadon élő madarak védelme	15
JFGK 5: A természetes élőhelyek, valamint vadon élő állatok és növények védelme	20
Környezetvédelem – talajvédelem	21-27
JFGK 2: A felszín alatti vizek szennyezés elleni védelme	21
JFGK 3: A szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása	23
JFGK 4: A mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezés elleni védelem	25
Állatjelölés	28-43
JFGK 6: A sertések azonosítása és nyilvántartása	28
JFGK 7: A szarvasmarhák azonosítása és nyilvántartása	34
JFGK 8: A juh- és kecskefélék azonosítása és nyilvántartása	39
Élelmiszerbiztonság, állat- és növényegészségügy	45-58
JFGK 9: A növényvédő szerek kezelése	45
JFGK 10: Egyes hormon-vagy tireosztatikus hatású anyagokra és β-agonistákra vonatkozó felhasználási tilalom az állattenyésztésben	49
JFGK 11: Élelmiszerbiztonság	52
Állatbetegségek bejelentése	59-63
JFGK 12: Szivacsos agyvelőbántalmak (TSE) elleni védekezés	60
JFGK 13: A ragadós száj- és körömfájás bejelentése	62
JFGK 14: Egyes fertőző állatbetegségek bejelentése: keleti marhavész, kiskérődző pestise, sertések hólyagos betegsége, kéknyelv betegség, szarvasok epizootiás haemorrhagiás betegsége, juh- és kecskehimlő (Capripox), hólyagos szájgyulladás, afrikai sertés pestis, bőrcsómosodás-kór, Rift-völgyi láz	63
JFGK 15: Kéknyelv betegség bejelentése	64
Állatjólét	65-78
JFGK 16: Állatjólét (borjak védelme)	65
JFGK 17: Állatjólét (sertések védelme)	69
JFGK 18: Állatjólét (mezőgazdasági haszonállatok védelme)	74
Jegyzetek	79-82

TISZTELT GAZDÁLKODÓ!

Az uniós csatlakozással számos közösségi támogatási forrás vált elérhetővé a mezőgazdasági termelők számára. Az uniós pénzek eléréséhez a gazdáknak különféle előírásokat, illetve kötelezettségeket kell teljesíteniük. Ezek közé tartozik a kölcsönös megfeleltetés (KM) szabályozórendszere is.

A KAP stratégiai célkitűzéseinek a gyakorlati megvalósításához, a mezőgazdaság versenyképességének erősítéséhez, a biztonságos élelmiszer előállításához, a környezet védelméhez járul hozzá a kölcsönös megfeleltetés feltételrendszere. A termelő a „rendes” gazdálkodásával olyan közösségi javakat állít elő, melyeket az európai lakosság egésze élvez. A „közösségi munkát” az uniós évi mintegy 300 milliárd Ft-tal honorálja. A KM alátámasztja a támogatások igénybevételének jogosságát, elosztatva az uniós agrártámogatásokkal szemben tapasztalható közösségen belüli és nemzetközi aggályokat.

A vidéki élet megbecsülésének helyreállítása, a magyar vidék megerősödése mindannyiunk közös érdeke. Ennek eléréséhez elengedhetetlen, hogy a magyar gazdálkodók maximálisan igénybe tudják venni a számukra elérhető közösségi támogatási formákat, amelyek a mezőgazdasági tevékenység jövedelmezőségét jelentősen érintik. A támogatások lehívásához nélkülözhetetlen a feltételrendszer pontos és alapos ismerete, hiszen a kötelezettségek be nem tartása a támogatási összegek csökkentését jelentheti, illetve súlyosabb esetekben akár a kizárást is maga után vonhatja. Ez azonban olyan veszteség, amely a szabályos működéssel elkerülhető.

Szeretném megnyugtatni a gazdálkodókat, hogy a KM rendszerének kialakításával és alkalmazásával az uniós és hazai jogalkotó szervek célja nem a termelők büntetése, a támogatás mértékének csökkentése. Sokkal inkább a helyes gazdálkodási eljárások, módszerek elterjesztése, a környezetkímélő és környezettudatos agrártermelés gyakorlatának ösztönzése, a szabályokat betartó termelők körének évről-évre történő növelése.

„Alszik a gazda, alszik a birtok”, vagyis, ha a gazdálkodó nem jár utána kötelezettségeinek, feladatainak, akkor azok nem is fognak időben teljesülni. Jelen kiadványunkkal a „jó gazda gondosságához”, kötelezettségeinek teljesítéséhez, és az ebből fakadó eredményességhez szeretnénk segítséget nyújtani. A kézikönyv folyamatosságot biztosít a szabályozórendszer precíz megismeréséhez és alkalmazásához, valamint részletes tájékoztatást nyújt a 2013-ban bevezetendő új állatjóléti követelményekről. A kölcsönös megfeleltetés szabályozórendszere ugyanis ekkor válik teljessé, abban az évben, amikor a magyar gazdálkodók is ugyanakkora uniós támogatáshoz jutnak a közvetlen kifizetések terén, mint a régi tagállamok gazdálkodói. Az érdeklődők a www.kolcsonosmegfeleltetes.hu portálon is nyomon követhetik a KM-et érintő jogszabályi változásokat, választ kaphatnak a felmerülő kérdéseikre.

Amennyiben további információt szeretne kapni a kölcsönös megfeleltetés egyes területeinek szabályairól, illetve az ellenőrzésekkel kapcsolatban, kérem, keresse fel a szaktanácsadókat, az Agrárkamarat, az ügyfélszolgálati tanácsadókat, falugazdászokat, hiszen ők részletes információval, segítséggel szolgálhatnak az előírások, követelmények teljesítéséhez.

Sikeres felkészülést és eredményes gazdálkodást kívánok!

Dr. Fazekas Sándor
vidékfejlesztési miniszter

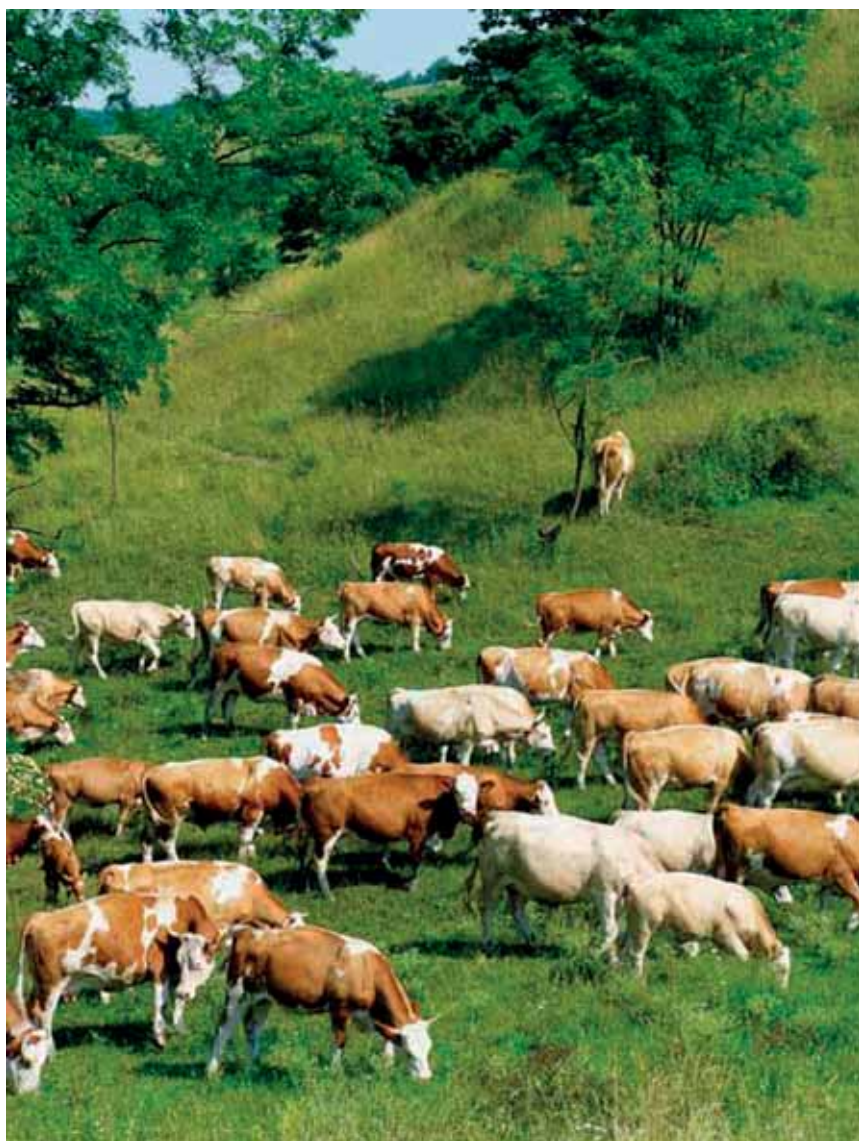
Az Európai Unió közös agrárpolitikájának reformja keretében került átalakításra az agrár- és vidékfejlesztési támogatások rendszere. A legfontosabb célkitűzés, amit a változásokkal el akarnak érni, hogy a mezőgazdasági termelők minél gyorsabban tudjanak alkalmazkodni a változó piaci körülményekhez, a lakosság egészséges környezetben éljen, a fogyasztók pedig megfelelő minőségű élelmiszerekhez jussanak hozzá.

Ezen elképzelések megvalósítása érdekében a támogatások igénybevételi feltételeit olyan szakmai előírások betartásához kötik, amelyek kiterjednek az állategészségügyre, a növényvédelemre, valamint a környezetvédelemre. Ezen szabályok összességét foglalja magába a kölcsönös megfeleltetés rendszere.

Aki földet művel, állatot tart, illetve a földműveléssel, állattartással összefüggő tevékenységet folytat, azok számára általános kötelezettség a különböző szakhatósági előírások betartása, függetlenül attól, hogy támogatást vesznek-e igénybe. Amennyiben valaki például földtulajdonnal rendelkezik, akkor is védekeznie kell a parlagfű ellen, ha egyébként nem részesül semmilyen közösségi támogatásban.

Amennyiben a földművelők, állattartók közösségi forrásokból tevékenységükhöz támogatást vesznek igénybe számukra szintén kötelező az úgynevezett szakhatósági előírások betartása. A különbség csak az, hogy az utóbbi esetben az Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) az érintettnél üzemi szinten vizsgálja a rendelkezések betartását és a jogkövetkezményeket is üzemi szinten állapítják meg.

A kölcsönös megfeleltetés hatálya alá tartozó ellenőrzések jelentős részét ugyanaz a hatóság végzi, amely egyébként az adott területen szakhatóságként eljár. Az ellenőrzések eredményéről jegyzőkönyvet vesznek fel, és az abban foglaltak alapján az MVH állapítja meg az üzemi szintű jogkövetkezményt, amely a támogatás meghatározott mértékű csökkentésétől a támogatási rendszerből való kizárásig terjedhet. Az érintett természetesen nincs teljesen kiszolgáltatva a hatóság döntésének, mivel a közigazgatási eljárásra vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával élhet a jogorvoslat lehetőségével, mind az ellenőrzés során tett ténymegállapításokkal, mind pedig az MVH által meghatározott jogkövetkezményekkel kapcsolatban.

Jelen kézikönyvet azzal a szándékkal állítottuk össze, hogy gyakorlatias megközelítésben egy csokorba gyűjtsük a jogszabályi kötelezettségeket, s ezekhez magyarázatokat és segítő tippeket fűzzünk. Az alábbiakban a fejezetek egységes szerkezetét mutatjuk be a könnyű eligazodás érdekében.

A könyvet úgy építettük fel, hogy Ön egyszerűen megtalálja azokat a követelményeket és előírásokat, amelyek az Ön gazdaságára vonatkoznak.

Miután beazonosította, hogy Önnek mely követelménycsoportokat kell gazdaságában betartania, a megfelelő fejezethez lapozva szemléletes leírást talál azokról. Külön kiemeltük azt, hogy Önnek mit kell kötelezően megtennie, és mi az, amit tilos.

Több követelmény önmagában túl általánosnak tűnhet, ezért hasznos, ha a kék színnel kiemelt követelmények és a piros színnel kiemelt tiltások után elolvassa az összefüggő szöveges részt, ahol a napi élet és a napi tevékenység nyelvére fordítva megtalálja a tennivalókat.

Az összefüggő szöveges részhez több helyen számozott képeket és bordó keretbe foglalt háttérmagyarázatokat fűztünk, hogy még szemléletesebbé, még érthetőbbé tegyük a jogszabály által előírtakat.

Amennyiben Ön szeretné fellapozni a vonatkozó jogszabály paragrafusait, nem kell mást tennie, mint a sötétzöld színnel kiemelt jogszabályi hivatkozásokat előkeresni az interneten vagy más nyilvános jogtárban. Felhívjuk a figyelmét, hogy hatósági ellenőrzés, vagy jogvita esetén mindig a hatályos jogszabályi rendelkezésnek megfelelően kell eljárni.

Ha esetleg olyan kérdések merülnek fel Önben a követelmények kapcsán, amelyre a kézikönyv lapjain nem talál választ, további szakkiadványok állnak rendelkezésre, illetve bizalommal fordulhat az egyes szakterületeken működő ügyfélszolgálatokhoz. Ezeket a lehetőségeket a fejezetek végén külön gyűjtve találja egy kék színnel kiemelt írásban.

Bízunk abban, hogy a zöld színnel kiemelt tippek és a sárga keretben felsorolt tipikus hibák segítenek a napi munka szervezésében és az ellenőrzésekre való sikeres felkészülésben.

Az alábbiakban áttekintheti, hogy a fejezetekben egységesen használt kiemelések és alakzatok mit tartalmaznak, mire irányítják rá a figyelmet.

Reméljük, hogy a kézikönyv felépítése megkönnyíti az eligazodást a kölcsönös megfeleltetés kötelezettségei terén. Ne feledje azonban, hogy jelen kézikönyv csupán a kölcsönös megfeleltetés keretében ellenőrzött jogszabályi kötelezettségeket tartalmazza. Ennél fogva nem terjed ki a szakhatósági ellenőrzések alapját képező valamennyi jogszabályi előírásra, és azok be nem tartásából eredő intézkedésre.

S

Jogszabályi hivatkozások

A követelmények alapját képező jogszabályok nem teljes egészükben épülnek be a kölcsönös megfeleltetés rendszerébe. Ezért a fejezetek elején ezzel a kiemeléssel feltüntettük azokat a konkrét közösségi és hazai jogszabályhelyeket, amelyekből az Ön által teljesítendő követelmények következnek. Így Ön célzottan tud keresni az adott jogszabályban, ha ezt szükségesnek érzi.

k

Követelmények

A kék keretű szövegrészek dióhéjban megfogalmazzák azokat a konkrét jogszabályi követelményeket, amelyeket a kölcsönös megfeleltetés keretében ellenőriznek. Ezek jelentik az adott követelménycsoport magját. Az összes többi szövegrész az itt felsoroltak értelmezését segíti, illetve ezekhez igyekszik háttérismereteket biztosítani.

m

Magyarázat

Előfordul, hogy a követelményt ugyan értjük, de azt már kevésbé, hogy miért van erre szükség. Vagy egyszerűen tisztázni kell, hogy mit értünk egy-egy fogalom, definíció alatt (pl. ki az instruktor?). Ilyen esetekben nyújtanak segítséget a lap szélén található magyarázatok, amelyek tehát háttérismereteket tartalmaznak.

!

Tilos

Követelményekben vagy azok alapján megfogalmazott nem megengedett tevékenységek, amelyek az ellenőrzés részét képezik.

h

Tipikus hibák

Ugyanaz a célja, mint a TIPPEK-nek. Itt viszont arra törekedtünk, hogy kifejezetten rossz példákat hozunk, hátha tudunk „tanulni a más kárán”.

t

Tippek

Hasznos tanácsokat találunk itt, amelyeket követve nagy biztonsággal meg tudnak felelni a követelményeknek. Bizonyos esetekben pedig egy-egy apróságra hívja fel a figyelmüket, ami nagyban megkönnyítheti az életüket.

i

További információ

Minden fejezet végén külön keretes írást szenteltünk annak, hogy Ön azonnal tájékozódhasson, ha bármilyen kérdése felmerül. Nem csupán hivatali és tanácsadói elérhetőségeket, hanem korábban megjelent információs füzeteket, tájékoztató anyagokat is felsoroltunk itt.

Jogszabályi hivatkozások

EU jogszabály

A Bizottság 2009. november 30-i 1122/2009/EK rendelete a 73/2009/EK tanácsi rendeletnek a kölcsönös megfeleltetés, a moduláció és az integrált igazgatási és ellenőrzési rendszer tekintetében, az említett rendeletben létrehozott, mezőgazdasági termelők részére meghatározott közvetlen támogatási rendszerek keretében történő végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról, valamint az 1234/2007/EK tanácsi rendeletnek a kölcsönös megfeleltetés tekintetében, a borágazatban meghatározott támogatási rendszer keretében történő végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról

A Bizottság 2006. december 7-i 1975/2006/EK rendelete a vidékfejlesztési támogatási intézkedésekre vonatkozó ellenőrzési eljárások, valamint a kölcsönös megfeleltetés végrehajtása tekintetében az 1698/2005/EK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról.

Hazai jogszabály

A kölcsönös megfeleltetés körébe tartozó ellenőrzések lefolytatásával, valamint a jogkövetkezmények alkalmazásával kapcsolatos szabályokról szóló 81/2009. (VII. 10.) FVM rendelet.

A kölcsönös megfeleltetésből eredő szankciót az MVH állapítja meg a helyszíni ellenőrzések eredménye alapján. A helyszíni ellenőrzési jelentés a meg nem felelésre vonatkozóan tartalmazza mindazon szempontok értékelését (szándékosság, súlyosság, mérték, tartósság, ismétlődés, vis maior bírálati eredmény, nem gazdasági célúnak minősített tevékenység), amelynek alapján a szankció mértéke egyértelműen meghatározható. A kölcsönös megfeleltetési szankciók a kedvezményezett adott évi közvetlen támogatásának teljes összegére vonatkoznak: azon összeget csökkentik, amelyet a mezőgazdasági termelő számára a ténymegállapítás naptári éve során az általa benyújtott vagy benyújtandó támogatási kérelmek alapján odaítéltek vagy odaítéltek volna. Az elháríthatatlan külső okot (a továbbiakban: vis maior) illetően a gazdálkodónak lehetősége van a helyszíni ellenőrzés során is jelezni, ha a gazdasága vis maiorral érintett, valamint kérheti a bejelentett vis maior eset figyelembevételét. Amennyiben a helyszíni ellenőrzésen sem a gazdálkodó, sem a képviselője nem volt jelen, a megküldött ellenőrzési jegyzőkönyv észrevételezése során is jelezheti, hogy gazdasága vis maiorral érintett. Ezekről függetlenül a vis maior csak abban az esetben vehető figyelembe, amennyiben azt a gazdálkodó elektronikus úton vagy az erre rendszeresített formanyomtatványon határidőn belül bejelenti.

A szankciók megítélését alapvetően befolyásolja, hogy a meg nem felelés gondatlanságból vagy szándékosan jött-e létre.

Gondatlanság

Ha a meghatározott meg nem felelés a mezőgazdasági termelő gondatlanságából fakad, akkor a teljes közvetlen támogatási összeg 1, 3, vagy 5%-kal csökken. A szankció pontos mértékét az MVH állapítja meg a helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyvben foglaltak alapján. Az értékelést az alábbi szempontok alapján végzik:

- **Súlyosság:** a meg nem felelés következményeinek jelentőségétől függ, tekintetbe véve a szóban forgó követelmény vagy előírás célját.
- **Mérték:** annak figyelembevételével kell megállapítani, hogy a meg nem felelés kiterjedt hatással rendelkezik-e, vagy hatása magára a mezőgazdasági üzemre korlátozódik (gazdaságon belüli/gazdaságon kívüli).
- **Tartósság:** függ attól az időtartamtól, ameddig a kiváltott hatás érezhető, vagy a szóban forgó hatás ésszerű eszközökkel történő megszüntetésének lehetőségétől.

A tényezők kiértékelése alapján a MVH megállapítja, hogy az egyes HMKÁ előírások vagy JFGK követelmények tekintetében 1, 3, vagy 5%-os szankcióval sújtja a gondatlan gazdálkodót.

A különböző előírások és követelmények vonatkozásában megállapított szankciók összegzésekor a kölcsönös megfeleltetés előírásait négy csoportra osztják fel:

- JFGK 1-5
- JFGK 6-15
- JFGK 16-18 (2013)

Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKÁ)

Amennyiben a kedvezményezett **ugyanazon előírás-csoportból** több előírást sért meg, akkor az azokra megállapított szankciók nem összegződnek, hanem azok közül csak a leg súlyosabbat veszik figyelembe.

Amennyiben a kedvezményezett több előírást sért meg **más-más előírás-csoportokból**, akkor a megállapított szankciók összeadódnak.

Az összegzésnél azonban figyelembe kell venni, hogy a szankció összegzett mértéke – gondatlanság esetén – nem haladhatja meg az 5%-ot.

Az előírások ismételt megszegését a rendszer kiemelten szankcionálja. Amennyiben három naptári éven belül a gazdálkodó ismételt megszegi valamelyik kölcsönös megfeleltetési előírást vagy követelményt, akkor az eredetileg kiszabott szankció háromszorosát kell számára megállapítani. A támogatáscsökkentés maximális értéke azonban ilyen esetben sem haladhatja meg a teljes összeg 15%-át.

A maximális 15%-os érték elérését követően a hatóság tájékoztatja az érintett mezőgazdasági termelőt, hogy ha még egyszer megállapításra kerül ugyanaz a meg nem felelés, akkor azt szándékos cselekménynek fogják tekinteni (szándékosság esetén pedig megszűnik a 15%-os maximális szankcionálási korlát). Amennyiben ezt követően – a figyelmeztetés ellenére – további meg nem felelést állapítanak meg, az alkalmazandó támogatáscsökkentést az előző (hárommal egyszer már felszorozott összeg) háromszorosában állapítják meg.

Az ismétlődő meg nem felelések szankcionálására nem érvényesül az a szabály, hogy az ugyanazon előírás-csoportból származó meg nem felelésekért járó csökkentést nem kell összegezni. Ez azt jelenti, hogy abban az esetben, ahol egy ismétlődő meg nem felelés kerül megállapításra egy másik meg nem feleléssel vagy egy másik ismételt meg nem feleléssel, az eredményként kapott csökkentési százalékok mindenképpen összeadódnak. A maximális csökkentés – gondatlanság esetén – azonban nem haladhatja meg a 15%-ot.

Szándékosság

A szándékos meg nem felelés a gondatlansághoz képest jóval szigorúbb megítélést kap a kölcsönös megfeleltetés szankcionálási rendszerében. Ha a meghatározott meg nem felelés a mezőgazdasági termelő szándékosságából vezethető le, akkor a teljes közvetlen támogatási összeg 15-100%-kal csökken. A szankció pontos mértékét a MVH állapítja meg a meg nem felelés helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyvbe foglalt értékelése alapján. Az értékelést ugyanazon szempontok alapján végzik, mint a gondatlanság esetében (súlyosság, mérték, tartósság).

A 100%-os szankcionálás azt jelenti, hogy a termelőt kizárják a közvetlen támogatási rendszerből az adott évre. Különösen súlyos szabálytalanság esetén a MVH dönthet úgy, hogy az érintett termelőt a következő támogatási évre is kizárja.

A szándékos meg nem felelések szankciói mindenképpen összeadódnak (az ismételt meg nem felelésekhez hasonlóan).

Összegzés

Összefoglalva, a különböző meg nem felelések a következő sorrendben összegződnek:

- Gondatlan, nem ismétlődő szankciók összegzése
 - Összegzés módszere: azonos előírás-csoportokból származó szankciók közül a legmagasabbal számolnak, különböző előírás-csoportból származó szankciók összeadódnak
 - Szankciók maximális értéke: 5%
- Gondatlan, ismétlődő szankciók összegzése
 - Összegzés módszere: összeadás
 - Szankciók maximális értéke: 15%
- Szándékos szankciók összegzése
 - Összegzés módszere: összeadás
 - Szankciók maximális értéke: 100%

A kölcsönös megfeleltetés követelményeinek és előírásainak ellenőrzése az alábbi támogatásokat kérelmezőkre vonatkoznak:

- Mezőgazdasági terület, illetve állatszám alapján megállapított közvetlen kifizetések, illetve egyéb közvetlen kifizetések:
 - egységes területalapú támogatás (SAPS);
 - elkülönített cukor támogatás;
 - elkülönített zöldség-gyümölcs támogatás;
 - elkülönített bogyós gyümölcs támogatás;
 - a zöldség, gyümölcs és a dohány szerkezetátalakítási nemzeti program Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott különleges támogatása;
 - a tejtermelők sűjtő különleges hátrányok kezeléséhez kapcsolódó különleges támogatás;
 - különleges rizs támogatás;
 - kérődő szerkezetátalakítási nemzeti program Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott különleges támogatása;
 - mezőgazdasági célú biztosítási díjtámogatás;
 - héjas gyümölcsűek termesztésének támogatása.
- Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programban (ÚMVP II. tengely):
 - a hegyvidéki mezőgazdasági területeken kívüli hátrányos helyzetű területek mezőgazdasági termelőinek nyújtott kifizetések;
 - a Natura 2000 kifizetések és a 2000/60/EK irányelvhez kapcsolódó kifizetések;
 - az agrár-környezetvédelmi kifizetések;
 - az állatjóléti kifizetések;
 - a mezőgazdasági földterület első erdősítés kifizetések;
 - erdészeti földterületek fenntartható használatát célzó Natura 2000 kifizetések;
 - az erdő-környezetvédelmi kifizetések;
 - védett őshonos állatfajták tenyésztésének támogatása;
 - a növényi genetikai erőforrások megőrzéséhez nyújtandó támogatás.
- Borpiaci intézkedés (szőlő szerkezet átalakítás és átállás, szőlőkivágási, illetve zöldszüret) támogatottjai.

Az ellenőrzés a kérelmező mezőgazdasági tevékenységét és mezőgazdasági területeit érinti.

A kölcsönös megfeleltetés kötelezettségeinek biztosításáért a kérelem benyújtója a felelős.

Ezen belül

	JFGK 1. a vadon élő madarak védelme	JFGK 2. a felszín alatti vizek védelme	JFGK 3. a szennyvíziszap felhasználása	JFGK 4. a nitrátérzékeny területeken történő gazdálkodás	JFGK 5. a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme	JFGK 6. a sertések azonosításáról és nyilvántartása	JFGK 7. a szarvasmarhák azonosításáról és nyilvántartása	JFGK 8. a juh- és kecskefélék azonosításáról és nyilvántartása	JFGK 9. a növényvédő szerek kezelése	JFGK 10. egyes hormon- vagy tiroosztatikus hatású anyagokra és β-agonistákra vonatkozó felhasználási tilalom az	JFGK 11. az élelmiszerbiztonság	JFGK 12. szívacsos agyvelőbántalmak (TSE) elleni védekezés	JFGK 13. a ragadós száji- és körömfájás bejelentése	JFGK 14. egyes fertőző állatbetegségek bejelentése	JFGK 15. a kéknyelv betegség bejelentése	JFGK 16. az állatjólét (borjak védelme)	JFGK 17. az állatjólét (sertések védelme)	JFGK 18. az állatjólét (mezőgazdasági haszonállatok védelme)	HMKÁ
Földterülettel rendelkezem		X							X										X
Nitrátérzékeny területen folytatott gazdálkodást				X															
Felhasználók szennyvíziszapot			X																
Natura 2000-es területen folytatott gazdálkodást	X				X														
Tartok sertést		X		X*		X				X	X	X	X	X			X	X	
Tartok szarvasmarhaféléket		X		X*			X			X	X	X	X	X	X	X		X	
Tartok juhot/kecskét		X		X*				X		X	X	X	X	X	X			X	
Tartok lovat, nyulat, baromfit				X*						X	X							X	
Tartok mézelő méhet											X								
Tartok prémes állatot																		X	
Növénytermesztéssel foglalkozom									X		X**								

*Állattartó telep méretétől függően érintett lehet.

** Élelmiszernek szánt növény termesztésével és/vagy takarmánytermesztéssel.

A KM ellenőrzéseket végrehajtó intézmények (MVH és megyei kormányhivatalok) évente mintegy 9.000 gazdálkodónál végeznek helyszíni ellenőrzést. Az összesített tapasztalatok alapján a legnagyobb arányú meg nem felelés a HMKÁ előírásai, illetve az állatjelölés és –nyilvántartásra vonatkozó kötelezettség területén mutatkozott.

Az **MVH** helyszíni, valamint távérzékeléssel végzett ellenőrzései az összes **HMKÁ** előírás betartásának vizsgálatára kiterjedtek, melynek eredményeként a következő megállapítások születtek.

Az elmúlt évek helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyvei szerint egy előírás – a szőlőültetvényekben kialakított teraszok kötelező megőrzése – kivételével mindegyik megszegésére volt példa, bizonyos esetekben pedig egyszerre több előírás megsértése is megállapításra került.

A legnagyobb számban előforduló meg nem felelési esetek két HMKÁ előíráshoz kapcsolódnak. Az egyik a mezőgazdasági területek gyommentesen tartása, a másik a mezőgazdasági területeken a hasznosítás szempontjából nemkívánatos fás szárú növények megtelepedésének és terjedésének megakadályozása.

Nem győzzük hangsúlyozni, hogy a fenti két követelmény betartása sem csupán a szankció elkerülése érdekében fontos. A jó kultúrállapot fenntartása a gazdálkodó érdeke is, hiszen a termőterület gyommentessége és a fás szárú növények elterjedésének megakadályozása a talajállapot minőségének javulását, ezáltal a termésmennyiség növekedését eredményezi. A gyomok pusztája jelenlétükön túl azzal okozza a kárt, hogy gazdanövényei lehetnek különböző kórokozónak, kártevőknek, vírusoknak, így nem lehet eredményesen védekezni ellenük, mert a gyomokon tovább élnek. A közvetett kártétel általában a kultúrnövény életfeltételeinek korlátozásában nyilvánul meg azáltal, hogy kevesebb víz, tápanyag, illetve fény jut el a haszonnövényekhez, amely üzemgazdasági szempontból kedvezőtlen, hiszen csökken a hozam, és ez által romlik a termesztés jövedelmezősége. Mindemellett a gyomnövények jelenléte az aratógépek műszaki meghibásodásához vezethet, valamint a termés minőségi jellemzőire (tisztaság) is kedvezőtlen hatást gyakorol.

Mint az előzőekben említettük, az MVH a HMKÁ előírásokon kívül két, a vadonélő madarak és a természetes élőhelyek védelme területén alkalmazott **JFGK (1; 5.)** követelménynek való megfelelést is vizsgálja. A Hivatal elsősorban a földhasználati szabályok (pl. kaszálás bejelentésének elmulasztása) megsértése kapcsán tár fel szabálytalanságokat.

A fennmaradó, környezetvédelmi, valamint állatjelölés és -nyilvántartásra, valamint növény- és állategészségügyre vonatkozó **JFGK (2; 3; 4; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15)** követelmények tekintetében a **NÉBIH** folytatta le a helyszíni ellenőrzéseket.

Pozitív eredményként értékelhető, hogy a felszín alatti vizek szennyezés elleni védelme (**JFGK 2.**), valamint a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználásának (**JFGK 3.**) ellenőrzése során meg nem felelést egy esetben sem állapítottak meg.

A mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezés elleni védelem terén (**JFGK 4.**) jellegzetes problémaként merült fel, hogy a gazdálkodó a műtrágyázott mezőgazdasági területeire vonatkozóan nem rendelkezett 5 éven belüli talajvizsgálati eredménnyel.

A talajvizsgálati eredmények megléte a racionális, felelős gazdálkodási tevékenység egyik eleme. A talajvizsgálat elvégzése nélkülözhetetlen a hatékony tápanyaggazdálkodáshoz. A termelési és környezetvédelmi szempontok összhangjának alapfeltétele a talaj tápanyagszolgáltató képességének, valamint a tervezett termés tápanyagigényének megfelelő tápanyaggazdálkodás. A talaj nitrogénnel való ellátottságát kizárólag a talaj vizsgálata alapján lehet megállapítani, segítségével meghatározható az a műtrágya mennyiség, amely minimálisan szükséges és elégséges a kívánt termésátlag eléréséhez. A feleslegesen felhasznált műtrágya környezetterhelő, továbbá jelentős többletkiadást jelent a gazdálkodó számára.

A haszonállatok azonosítása és nyilvántartása területén fajonkénti bontásban az alábbi ellenőrzési megállapítások születtek. A sertések azonosítása és nyilvántartása (**JFGK 6.**) kapcsán felmerülő meg nem felelések több hiányosságra vezethetők vissza. Számos esetben megállapításra került, hogy az állattartó egyáltalán nem, illetve nem a jogszabályokban előírt módon és adattartalommal vezeti az állatmozgás-nyilvántartást, valamint a regisztrált kiszállított állatok száma nem áll arányban a létszámváltozással, kocalétszámmal és a regisztrált beérkezett állatok számával. A gazdálkodó szankcionálható, amennyiben a tenyésztésre vonatkozóan a szállítóleveleket az elmúlt három évre, illetve a három éven belül indított tartás esetén a tartás kezdetéig visszamenőleg nem tudja bemutatni.

Szarvasmarhák azonosítása és nyilvántartása (**JFGK 7.**) esetében feltárt főbb hiányosságok a következők: a tényleges és az állomány-nyilvántartás szerinti állomány nem egyezik meg, a határidőn túl regisztrálatlan és a határidőn túl kijelentett állatok aránya magas, a nyilvántartás nem áll rendelkezésre három évre, illetve a tartás beindításáig visszamenőleg.

A juh- és kecskefélék azonosítása és nyilvántartása (**JFGK 8.**) követelmény helyszíni ellenőrzése folyamán a főbb meg nem felelések: a kiesett vagy károsodott füljelzővel rendelkező állatok, illetve jelöletlen állatok aránya a jelölésre kötelezett állatokhoz viszonyítva eltérést mutat, valamint az állomány-nyilvántartóban regisztrált kiszállított állatok száma nincs arányban a létszám változásával, az anyalétszámmal, a regisztrált kiesések és a regisztrált beszállított állatok számával.

Továbbá fontos kiemelni, hogy a szükséges dokumentáció beszerzése és megőrzése, valamint az előírt nyilvántartások naprakész vezetése a gazdálkodó munkáját is nagymértékben megkönnyíti, segítségével az ügyfél az üzemében történő eseményeket, folyamatokat könnyebben nyomon követheti, illetve a helyszíni ellenőrzés során kielégítően tudja igazolni, hogy a jogszabályi előírásoknak megfelelően gazdálkodik. Az előbbieket betartása nem csak a termelő érdekeit szolgálja, hanem a piaci versenyképesség és fogyasztói biztonság egyik alapfeltétele, hiszen az azonosíthatósággal, nyomonkövethetőséggel biztosítható az állat-egészségügyi, élelmiszerbiztonsági szabályok betartása.

A növényvédő szerek kezelésének **(JFGK 9.)** kapcsán feltárt meg nem felelések a permetezési napló vezetésének hiányára vagy hiányos vezetésére, a felhasznált I. és II. forgalmi kategóriába sorolt növényvédő szerek felhasználására vonatkozó előírások be nem tartására, és a növényvédő szerek nem megfelelő tárolására vezethetők vissza.

Az egyes hormon- vagy tiroosztatisz hatású anyagokra és β -agonistákra vonatkozó felhasználási tilalom az állattenyésztésben **(JFGK 10.)** követelmény helyszíni ellenőrzésekor a tenyésztés céljából tartott haszonállatok terápiás célú vagy tenyésztéstechnikai (szaporítási) célú hormonkezeléseiről vezetendő nyilvántartás nem megfelelő vezetését tárták fel, mint fő hiányosság. A hormonkezelésekről vezetett nyilvántartásban gyakran nem szerepel a készítmények élelmezés-egészségügyi várakozási ideje, esetenként a kezelt állatok/állatcsoportok nem azonosíthatók be pontosan.

Az élelmiszerbiztonság terén **(JFGK 11.)** jellegzetes problémaként merült fel az emberekre élelmiszerekkel átvihető járványos betegségek behurcolásának, illetve állati eredetű termékeken keresztül történő elterjedésének megakadályozásának hiánya. A telepen nem végzik el rendszeresen és az előírásoknak megfelelően a kártevőirtást, ezért rovarkártevők jelenlétére utaló jelek láthatók, járványügyi higiéniai kockázat áll fenn.

A szivacsos agyvelőbántalmak (TSE) elleni védekezés **(JFGK 12.)** 2012. évi ellenőrzése során igen ritkán került megállapításra meg nem felelés, ekkor az élő állatok, valamint a sperma, embrió, petesejt szállításáról nem volt a TSE nyomon követhetőségét biztosító dokumentáció. Ragadós száj- és körömfájás bejelentése **(JFGK 13.)**, az egyes fertőző állatbetegségek bejelentése **(JFGK 14.)**, valamint a kéknyelv betegség bejelentése **(JFGK 15.)** ellenőrzése során ez idáig nem került meg nem felelés megállapításra.

Az elmúlt évek tapasztalatait összegezve elmondható, hogy a gazdálkodók a HMKÁ előírásokat és JFGK követelményeket összességében sikeresen teljesítették. Reméljük, hogy a gazdák merítenek az elmúlt időszak tapasztalataiból és az ellenőrzésre kijelölt Hivatalok még nagyobb arányú megfelelést tapasztalnak az idei vizsgálatok során.

Az előírások célja:

A minimális gazdálkodási és környezetvédelmi előírások meghatározásával a mezőgazdasági földterületek jó mezőgazdasági és ökológiai állapotban tartása.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

Az ellenőrző hatóság azt vizsgálja, hogy az érintett gazdálkodók betartják-e gazdaságuk teljes területén a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapotra vonatkozó előírásokat.

Jogsabályi hivatkozások

EU jogsabály

A Tanács 73/2009/EK rendelete (2009. január 19.) a közös agrárpolitika keretébe tartozó, mezőgazdasági termelők részére meghatározott közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott egyes támogatási rendszerek létrehozásáról, az 1290/2005/EK, a 247/2006/EK és a 378/2007/EK rendelet módosításáról, valamint az 1782/2003/EK rendelet hatályaon kívül helyezéséről III. melléklet

Hazai jogsabály

Az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer, valamint az állatok állategységre való átváltási arányának meghatározásáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet

Előírások

A szőlőültetvényekben kialakított teraszok megőrzése kötelező.

A vetésváltásra vonatkozó előírásokat be kell tartani.

A mezőgazdasági területeket gyommentesen kell tartani.

A mezőgazdasági területeken a hasznosítás szempontjából nemkívánatos fás szárú növények megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni.

A tájképi elemek (gémekutak, kunhalmok) megőrzése kötelező.

Öntözési célú vízhasználat csak érvényes vízjogi üzemeltetési engedély esetén lehetséges.

Figyelem! Jelen kézikönyv szerkesztésekor folyamatban van egy új HMKÁ előírás kidolgozása, mely szerint az állandó legelőknél **(Magyarázat 7.)** tárgyév szeptember 30-ig legalább egyszer tisztító kaszálást kell végezni. Az előírás betartása várhatóan a 2013. évtől lesz kötelező!

Teraszos művelés

Azokon a szőlőültetvényeken, ahol teraszos művelést alkalmaznak, a gazdálkodónak a kialakított teraszok megőrzésére kell törekednie annak érdekében, hogy azok megfeleljenek a talajerózió elleni védelemnek **(1. kép)**. Szakszerű karbantartással **(Magyarázat 1.)** meg kell akadályozni a vízmosság által vájt árkok kialakulását és a teraszok egyéb megromlását.

Vetésváltás

A vetésváltásra vonatkozó előírásokat illetően a gazdálkodónak tisztában kell lenni azzal, hogy mely kultúrnövények maximum hány egymást követő évben termeszthetők ugyanazon a területen. Ebből a szempontból a termesztett növényeink öt csoportba sorolhatók. A burgonya, napraforgó, káposztarepce, szója

bab, cukorrépa, olajtök és a dinnye önmaga után nem termeszthető ugyanazon a területen. A kalászosok (rozs, búza, tritikálé, árpa, zab), a cirokfélék és a tökre oltott dinnye önmaguk után két éven keresztül, a kukorica és a dohány pedig három éven keresztül maradhat ugyanazon a parcellán. Az egyetlen növény, amely négy évig vethető ugyanarra a területre: a vetőmag termesztés céljából vetett hibridkukorica. Az összes egyéb növényünk több éven keresztül is termeszthető önmaga után.

1

Magyarázat 7.

Állandó legelő: gyeper vagy egyéb egyenlő társaságok természetes (vetés nélküli) vagy művelés útján (vetéssel) történő termesztésére használt, a mezőgazdasági üzem vetésforgójában legalább öt éve nem szereplő földterület, kivéve a pihentetés alatt álló területeket.

Magyarázat 1.

A rézsús teraszoknál összefüggő növényi borítottságot kell elérni, a támfalas teraszoknál pedig a támfal karbantartása elengedhetetlen. Ezen kívül gondoskodni kell a vízelvezetők karbantartásáról, valamint az eróziós talajlepusztás helyreállításáról.

Fontos kiemelni, hogy ezen előírások kapcsán legkorábban a 2008. évi egységes területalapú támogatás iránti kérelem beadásának időpontjában a területen szereplő kultúra számít kiindulási alapnak. Ez azt jelenti, hogy ha egy földhasználó 2008 tavaszán kukoricát vetett az egyik parcelláján, akkor ugyanarra a parcellára 2009-ben és 2010-ben is vethetett kukoricát, de 2011-ben már nem. Amennyiben 2011-ben más kultúra szerepel a területen, akkor 2012-től újra három éven keresztül vethető kukorica.

A vetésváltási szabályok teljesítése során a másodvetést is figyelembe kell venni, ha az a főnövényvel megegyező területen valósult meg, és a földhasználó a másodvetést az egységes kérelemről szóló rendeletben foglaltak szerint bejelentette.

A vetésváltásra vonatkozó előírásokat akkor is be kell tartani, ha évről-évre változik a terület földhasználója/kérelmezője.

A vetésváltásnál a korlátozás a fentebb felsorolt kultúrák önmaguk után történő termesztésére értendő.

Tilos

A 12%-nál nagyobb lejtésű területen a dohány, a cukorrépa, a takarmányrépa, a burgonya és a csicsóka termesztése nem megengedett.

Tarló, nád, növényi maradvány, valamint gyepek égetése nem megengedett.

Mezőgazdasági területeken vízzel telített talajon mindennemű gépi munkavégzés nem megengedett.

A gyepterületek túllegettetése, valamint a gyepterületeken maradandó kár okozása nem megengedett.

A felszíni vizek környezetében meghatározott védőszávon belül a trágyakijuttatás nem megengedett.

Gyommentesség

A mezőgazdasági területek gyommentes állapotban tartására (2. kép), valamint a fás szárú növények megtelepedésének és terjedésének megakadályozására a legkülönbözőbb kémiai, fizikai és biológiai gyomszabályozási módszerek alkalmazhatók. A gyomosodás elkerülése érdekében a gazdálkodónak elsősorban a gyomnövények kelését és a szaporító képletek kialakulását kell megakadályozni, illetve azt az állapotot, hogy a gyomok a kultúrnövény (vagy gye) fejlődését hátrányosan befolyásolják. Ezen felül különös figyelmet kell fordítani a veszélyes gyomnövények visszaszorítására. (Magyarázat 2.)

m

Magyarázat 2.

Veszélyes gyomnövénynek minősülnek az arankafajok (*Cuscuta* spp.), a parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), valamint a selyemkóró (*Asclepias syriaca*).

A parlagfű-mentesítésre további előírások is vonatkoznak, amelyek alapján a parlagfű virágbimbó kialakulását az adott év június 30. napjáig minden földhasználónak meg kell akadályoznia, továbbá a vegetációs időszakban ezt az állapotot folyamatosan fenn kell tartania.

Talajerózió védelem

Ha egy gazdálkodó valamely parcellája 12%-nál meredekebb lejtésű területnek minősül (Magyarázat 3.), arra bizonyos termesztési korlátok vonatkoznak. Az érintett parcellán dohány, cukorrépa, takarmányrépa, burgonya és csicsóka egyáltalán nem termesztendő. Az egyéb nyári és őszi betakarítású kultúrák termesztése is csak meghatározott feltételek mellett valósulhat meg. A vonatkozó jogszabály három lehetőséget biztosít a gazdálkodó számára. Ezek közül a gazdálkodó választja ki, hogy mely feltétel betartása mellett termeszt a kultúrnövényeket a 12%-nál meredekebb lejtésű parcellán.

A gazdálkodó dönthet úgy, hogy a nyári és őszi betakarítású kultúrák lekerülése után őszi kultúra vetésével valósítja meg az előírt kötelezettség teljesítését. Másik lehetőség, hogy a nyári betakarítású elővetemény tarlóját a betakarítást követően október 30-ig nem törli fel, de azt gyommentes állapotban tartja. Ennek érdekében a sekély tarlólántás és -ápolás megengedett. Harmadik eshetőségként másodvetésű takarónövényt kell vetni, amely a nyári betakarítású elővetemény lekerülését követően a talaj takarását biztosítja.

Égetési tilalom

A tarló, nád, növényi maradvány, valamint a gyepek égetésére (3. kép) vonatkozó tilalom minden kölcsönös megfeleltetésben érintett földhasználó gazdaságának teljes területére érvényes. Kivételes esetben a tilalmat feloldhatja az illetékes növény-egészségügyi hatóság zárlati károsítókkal való fertőzés miatt, vagy az illetékes természetvédelmi hatóság egyedi természetvédelmi okok miatt. Ennek értelmében, ha egy gazdálkodó rendelkezik a két hatósági határozat valamelyikével, akkor az adott területen az égetés megengedett.

3

Talaj szerkezetének megóvása

A mezőgazdasági területek talajszerkezetének megóvása érdekében a vízzel telített talajon mindennemű gépi munkavégzést **(4. kép)** kerülni kell. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy amennyiben a talaj nedvességtartalma olyan magas, hogy az már további csapadék befogadására nem képes, ott a gépi munkavégzés nem megengedett.

Kivételt képez ez alól az olyan gépi munkavégzés, ami belvíz- vagy árvízlevezető árok létesítésekor, illetve egyéb értékmentéskor elengedhetetlen.

Túllegeltetés

Gyepterületek védelmét szolgáló előírás a gyepek túllegeltetését és az ebből adódó maradandó károkozást hivatott elkerülni. Ennek érdekében a gazdálkodók számára megtiltják az olyan legeltetési módot, melyben a magas állománysűrűségből adódóan a gypet alkotó fűfélék a taposás és a rövidre rágás következtében kiritkulnak, szélsőséges esetben eltűnnek.

Tájképi elemek megőrzése

Az uniós követelményeknek megfelelően kiemelten fontos feladat a táj jellegzetes elemeinek megőrzése, védelme. Így a közösségi kötelezettségeknek megfelelően Magyarországon a védendő tájképi elemek körébe 2010-ben a kunhalmok **(Magyarázat 5.) (5. kép)** és a gémeskutak **(Magyarázat 4.) (6. kép)** kerültek.

Fontos kiemelni, hogy a gémeskútra vonatkozó előírás nem tartalmazza a kút műszaki állapotának javítását, kizárólag a kút kiindulási állapotának megőrzését írja elő. A gémeskutak állapotának terepi felmérése során a kiindulási állapot rögzítésre került. Tekintettel arra, hogy az előírás lényege a gémeskút - mint tájképi elem - megőrzése, ezért az nem feltétel, hogy a kútát üzemeltesse a gazdálkodó.

A Kölcsönös Megfeleltetés keretében végzett ellenőrzések a MePAR-ban meghatározott és feltüntetett területi kiterjedéssel rendelkező kunhalmokra terjednek ki. A rendelet értelmében a kunhalmok területén a fakivágás során tilos a földmű talajának bolygatása. Továbbá - a gyeptelepítés előkészítéséhez szükséges talajmunkák kivételével - bárminemű mezőgazdasági talajmunka végzése tilos. Az előírás célja a halomtest fennmaradásának biztosítása, a HMKÁ további követelményeinek (pl.: gyommentesség biztosítása) való megfelelés mellett. A szabályozás gyeptelepítés elvégzésére nem kötelezi a gazdálkodókat.

Öntözési célú vízhasználat

A vonatkozó EK rendelet értelmében 2010. január 1-jétől a víz megőrzésének érdekében az öntözési célú vízhasználat csak az adott területre érvényes öntözési vízjogi üzemeltetési engedély esetén lehetséges. A vízjogi üzemeltetési engedély – az engedélyben meghatározott feltételekkel és az üzemeltetéshez kapcsolódó jogszabályokban hatósági előírásokban meghatározott kötelezettségek mellett – feljogosít a vízellátást igénybe vevő használatbavételére és az engedély érvényességi ideje alatt annak üzemeltetésére. Az ellenőrzés során az illetékes hatóság (MVH) az engedély meglétét és annak érvényességét vizsgálja. Amennyiben a gazdálkodó az öntözést szolgáltatásként veszi igénybe, és a cég rendelkezik érvényes engedéllyel, valamint a gazdálkodó megfelelő dokumentumokkal igazolni tudja, hogy a szolgáltatásukat igénybe vette, úgy az öntözési tevékenység megfelel az előírásoknak. Továbbá felhívjuk a figyelmet, hogy az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból, valamint a központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások 2010. évi igénybevételével kapcsolatos egységes eljárási szabályokról szóló 34/2010. (IV. 9.) FVM rendelet előírja, hogy az ügyfélnek az egységes kérelemben meg kell jelölnie azokat a táblákat, amelyeken öntözési tevékenységet kíván végezni. Abban az esetben, ha az ügyfél a kérelembenyújtási időszak után olyan táblán kezd mezőgazdasági célú öntözésbe (pl. aszály következtében), amelynél az egységes kérelemben ezt még nem tudta jelezni, akkor ennek tényét az egységes kérelem adatváltozás felületen pontosításként a későbbiek folyamán be kell jelenteni.

m

Magyarázat 4.

Gémeskút: a MePAR-ban rögzített, a föld felszíne felett található vizkiemelő szerkezet, amely a kétkarú emelő elvén működik.

m

Magyarázat 5.

Kunhalm: a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény szerinti definíciónak megfelelő, kultúrtörténeti, kulturális örökségi, tájképi, illetve élővilág védelmi szempontból jelentős domború földmű, amely kimagasodó jellegével meghatározó eleme a tájnak. A kunhalmok nem természetes eredetű felszínformák, hanem emberi kéz alkotásai. Tájképi értékük mellett természetvédelmi jelentőségüket növeli, hogy a szántóterületek gyűrűjében gyakorta utolsó „szigetként” őrzik a táj természetes állapotára jellemző élővilág elemeit. Táj- és természetvédelmi, kulturális örökségi jelentőségüknek köszönhetően „ex lege” – azaz törvény erejénél fogva – természetvédelmi oltalom alatt áll valamennyi kunhalm.

Vízvédelmi sávokra vonatkozó előírások

A 2012-től betartandó előírás szerint nem juttatható ki műtrágya a felszíni vizek partvonalától mért 2 méteres sávban, illetve nem juttatható ki szerves trágya az állóvizek partvonalától mért 20 méteres sávban, a völgyzárógátas halastavak **(Magyarázat 6.)** és egyéb felszíni vízfolyások esetében a partvonalától mért 5 méteres sávban. Ez utóbbi esetben a védőtávolság 3 m-re csökkenthető, amennyiben a mezőgazdasági művelés alatt álló tábla 50 m-nél nem szélesebb és 1 ha-nál kisebb területű. A legeltetett állatok által elhullatott trágyára nem vonatkoznak a védőtávolságok.

A szóban forgó felszíni vizek a MePAR-ban megjelenítésre kerülnek, mely a gazdálkodók számára az Egységes Kérelem igénylésekor is látható. Az előírás betartása csak a MePAR-ban feltüntetett felszíni vizekre vonatkozik.

Fontos kiemelni, hogy a vízvédelmi sávok területe – amennyiben azok támogathatóként vannak nyilvántartva – az igényelt tábla részét képezik, tehát művelésben tartásuk és a gazdálkodás nem tiltott, a korlátozás kizárólag a trágyakijuttatásra vonatkozik.

m

Magyarázat 6.

Völgyzárógátas halastó: olyan keresztgátas halastó, amely állandó vízfolyások duzzasztásával jön létre és amelyen a tápláló vízfolyás keresztül folyik.

h

Tipikus hibák

A 12%-nál meredekebb lejtőn való termesztéshez kapcsolódóan fontos a pontos gazdarajz készítése. Az ellenőrzés nem tudja elfogadni a feltételeket nem teljesítő olyan eseteket, amikor a gazdarajz ugyan a jelölés szerinti 12%-nál meredekebb területen kívülre esik, de a valóságban azon belül helyezkedik el.

Ha több gazda ténylegesen (vagy részben) együtt műveli szomszédos parcelláit, akkor az előírások be nem tartásából származó szankciók valamennyi gazdát érintik, bármely részén is legyen a „meg nem felelés” az egybeművelt táblának. Célszerű tehát az azonos kultúrát termesztek esetében a parcellahatárok látható jelölése a területen.

Öntözési célú vízhasználat esetében a gazdálkodó nem rendelkezik érvényes vízjogi engedéllyel.

A gazdálkodó a másodvetést nem jelenti be az e-kérelmen. A másodvetés egységes kérelmen történő bejelentése kötelező.

t

Tippek

Az egyedi blokkterképeken jelölve vannak a 12%-nál meredekebb lejtésű területrészek.

A KM keretében megőrzendő, MePAR-ban feltüntetett kunhalmok között a korábbi évek során szántott halmok is szerepelnek, erre a talajmunkák megkezdésekor különösen érdemes figyelemmel lenni. A kunhalmok és gémeskutak nyilvántartása elérhető az MVH honlapján keresztül a fizikai blokkazonosító, a középponti koordinátaapár, valamint kunhalmok esetében a sugár feltüntetésével.

Gyommentes állapot biztosításának egyik leghatékonyabb és leginkább környezetbarát módja a gyomnövények virágzás előtti lekasználása. (Az agrotechnikai célú gyomkezelés meghagyása tarlón nem számít hibának.)

Azokon a - támogatható területen lévő - parcellákon is be kell tartani a HMKÁ előírásokat, amelyekre a kérelmező nem kért támogatást, mert az előírások a gazdaság teljes területére vonatkoznak.

A vetésváltás szempontjából a takarmánykukorica, a silókukorica, a pattogatni való kukorica és a csemegekukorica egy kategóriába tartozik, azaz ezek felváltva történő vetése esetén is a negyedik évben már más növényt kell vetni.

i

További információ

www.mvh.gov.hu • www.kormany.hu

www.kolcsonosmegfeleltetes.hu

A követelmények célja:

A természeti környezet minőségének megőrzése érdekében a vadon élő állatok és növények, valamint a természetes élőhelyek védelme.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

A Natura 2000 területen, engedélyköteles tevékenységek kapcsán az ellenőrző hatóság az engedély meglétét, valamint érvényességét vizsgálja. A Natura 2000 területek földhasználati szabályai vonatkozásában a legeltetéshez, kaszáláshoz kapcsolódó előírásokra; a trágyázási, öntözési és vegyszerhasználati tilalmakra; valamint a gépi munkavégzésre vonatkozó szabályok betartását ellenőrzi a hatóság. Az ellenőrzés tárgya egyrészt a gazdálkodó által kötelezően vezetendő nyilvántartások, másrészt a helyszíni ellenőrzés során tapasztaltak.

A madarak fészkelésének zavarására és a madarak befogására, elpusztítására vonatkozó előírások, valamint a védett növényfajok begyűjtésére, tartására stb. vonatkozó szabályok nem csak NATURA2000 területeken vizsgálándók, hanem a gazdaság teljes területén. Ezek kapcsán a hatóság azt vizsgálja, hogy a helyszíni ellenőrzés időpontjában van-e egyértelmű jele annak, hogy a gazdálkodó megszegte a számára előírt követelményt.

§

Jogszabályi hivatkozások**EU jogszabály**

A Tanács 1979. április 2-i 79/409/EGK irányelve a vadon élő madarak védelméről

3. cikk (1), (2) b), 4. cikk (1), (2), (4),

5. cikk a) b) d).

Az Európai Parlament és a Tanács 2009. november 30-i 2009/147/EK IRÁNYELVE a vadon élő madarak védelméről

A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről

6. cikk, 13. cikk (1) a).

Hazai jogszabály

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 9. § (2) a) c), (3) d) h) i).

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet 3., 4., 5. §.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény

k

Követelmények**Natura 2000 területeken csak engedéllyel lehet:**

- A gyepterületeket feltörni, felülvetni.
- Az erdőkről és az erdő védelméről szóló törvény, valamint a fás szárú energetikai ültetvényekről szóló kormányrendelet hatálya alá nem tartozó fát kivágni, telepíteni.
- A gyepterületeken nádat irtani.
- A gyepterületeken október 31. és április 23. között legeltetni.
- Mezőgazdasági területet erdősíteni.
- A termőföld más célú hasznosítását eredményező területhasználatot folytatni.

Kötelezően betartandó földhasználati szabályok Natura 2000 gyepterületeken:

- Legeltetéssel, illetve kaszálással kell hasznosítani.
- Csak szarvasmarha, juh, kecske, szamár, ló és bivaly legeltethető.
- A kaszálás tervezett időpontját be kell jelenteni a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatóságának.
- A terület legalább 5, legfeljebb 10%-át kaszálásonként változó helyen kaszálatlanul kell hagyni.
- Kaszálás módjának megválasztásánál tekintettel kell lenni az élőhely védelmére.
- Az inváziós és termőhely-idegen növényfajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni a gazdálkodás során.

Natura 2000 erdőterületeken betartandó szabályok:

- Az erdőtervben szereplő előírásnak megfelelően be kell tartani a tisztítóvágás, gyérítés, készletgondozó használat, fokozatos felújítóvágás, száraló vágás, száralás esetén az egyes fafajok visszahagyását, az egyedi jellegzetességgel bíró (különösen odvas, böhönc) faegyedek visszahagyását, az álló és fekvő holtfa visszahagyását.

- Egészségügyi fakitermelés esetén be kell tartani a legfeljebb 5 m³/ha mértékig álló és fekvő holtfa visszahagyására vonatkozó erdőtervben szereplő előírásokat.
- Véghasználat esetén be kell tartani a hagyásfák visszahagyására, valamint a faállomány élőfakészletének 5 százalékos mértékig a facsoportok visszahagyására vonatkozó erdőtervben szereplő előírásokat.
- Be kell tartani az erdőtervben szereplő a fakitermelés elvégzésére vonatkozó térbeli és időbeli korlátokat.

Gyepfeltörés

A Natura 2000 területeken a gyepek fenntartása kiemelt jelentőségű, ezért ezek feltörése a természetvédelmi hatóság engedélyéhez kötött. Az engedély nélküli gyepfeltörés komoly bírságot vonhat maga után. **(Magyarázat 1.) (1. kép)** A feltörésen kívül az értékes gyeptársulások megőrzése érdekében a felülvetés szintén a természetvédelmi hatóság engedélyéhez kötött. **(Magyarázat 2.)** A feltörés és a felülvetés nemcsak a természetes növényfajok pusztulását, illetve a társulás természeti értékének csökkenését eredményezik, hanem az ahhoz a gyeptársuláshoz kötődő egyéb állatfajok számára szükséges életteret is megszüntetik.

Fakivágás

Az erdőnek, illetve a fás szárú energetikai ültetvénynek nem minősülő fajok esetében Natura 2000 területen a természetvédelmi hatóság az illetékes a telepítés és a kivágás engedélyezését illetően. Ennek megfelelően Natura 2000 területen elsősorban gyümölcsfajok telepítése és kivágása esetén szükség van a természetvédelmi hatóság engedélyére.

(Magyarázat 3.)

Erdőtelepítés

Támogatásra jogosult erdő telepítését a földtulajdonosnak csak erdészeti szakértő (ezirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező erdőmérnök) által készített telepítési-kivitelezési terv alapján lehet kezdeményezni. A terv tartalmazza a talajelőkészítés módját és az ültetési anyagra vonatkozó minőségi előírásokat.

A tervet az erdészeti hatósághoz kell benyújtani jóváhagyásra. Az engedélyező határozat megállapítja a telepítendő erdő területét, célállományának típusát, az elsődleges rendeltetését, támogatás esetén a támogatható kiegészítő berendezéseket. A határozatban szerepel Natura 2000 területekre a vonatkozó szakhatóság engedélye is.

A telepítés megkezdése előtt – a tárgyévre – éves erdőgazdálkodási tervet kell benyújtani a kérelmezőnek. Ezt határozattal jóváhagyja az erdészeti hatóság.

Az ellenőrzés a fenti határozatoknak a meglétére terjed ki. Az erdőtelepítési kivitelezési tervdokumentáció még nem jogosítja fel a gazdálkodót a telepítés megkezdésére.

Az erdőtelepítéssel érintett földrészeket, a munkák elvégzése után 30 napon belül erdőművelési ágúvá kell nyilvánítani. A művelési ág megváltoztatásához minden szükséges adatot az illetékes földhivatalhoz kell továbbítani.

Az erdőtelepítést az erdészeti hatóság határozatban befejezetté nyilvánítja, ha az erdőtelepítési tervben meghatározott fafaj egyedei megfelelő számban, arányban és minőségben vannak jelen, és a faállomány további pótlást nem igényel.

Termőföld-hasznosítás váltás

Termőföldet más célra hasznosítani csak a földhivatal előzetes engedélyének birtokában lehet. A termőföld más célú hasznosítása során az időleges más célú hasznosítás ellenőrzésére kerül sor a kölcsönös megfeleltetés keretében.

Az időleges más célú hasznosítás oka általában nyomvonalas létesítmény talajszint alatti elhelyezése (földkábel, vízvezeték, szennyvízcsatorna, gázvezeték fektetése), vagy légvezeték építése (elektromos hálózat). Ezekben az esetekben a gazdálkodónak – ha nem ő az igénybevevő – semmilyen kötelezettsége nincs, hiszen a szükséges engedély kérése nem az ő feladata, hanem a beruházóé.

Megvalósulhatnak azonban olyan beruházások is, amelyek szintén a termőföld időleges igénybevitelével járnak és a hozzá szükséges engedélyt a gazdálkodónak kell megkérnie. Ilyen például az állandó jellegű telefonkábel fektetése vagy valamely beruházáshoz szükséges ún. felvonulási terület kijelölése. Ez a terület például az építkezéshez használt anyagok, gépek átmeneti tárolására szolgálhat.

m

Magyarázat 1.

Ősgyepek felszántásával a gyeptársulások helyrehozhatatlanul szűnnek meg, és akár több évtizedes munkával állíthatók eredeti állapotúra vissza.

m

Magyarázat 2.

A helytelen felülvetés esetében egyes idegenhonos fajok úgy terjednek el az őshonos gyeptársulásokban, hogy kiszorítják az értékes, és esetenként védett növényfajokat.

m

Magyarázat 3.

Szórványgyümölcsösök kivágása esetén szükséges a természetvédelmi hatóság engedélyét megszerezni a tevékenység megkezdése előtt.

A termőföld időleges más célú hasznosítását engedélyező határozatot a területileg illetékes körzeti földhivatal adja ki. Az ellenőrzés során az engedély meglétét és érvényességét vizsgálja az ellenőrző hatóság.

Natura 2000 erdőterületek

Minden erdőrészen az arra vonatkozó erdőtervben foglaltaknak megfelelően kell betartani a követelményeket.

Amennyiben az Erdészeti Hatóság a körzeti erdőtervben meghatározott valamilyen, Natura 2000 jogosultsággal kapcsolatos követelményt adott erdőreszletre vonatkozóan (pl. a fahasználat időbeli vagy térbeli korlátozása), akkor az erdőreszletben ezeket a követelményeket be kell tartani. Az Erdészeti Hatóság előírhat fahasználati vagy erdőműveléssel kapcsolatos követelményeket, korlátozásokat. Erdőtervezés után, az erdőreszletre vonatkozó Natura 2000 támogatáshoz kapcsolódó követelményekről az Erdészeti Hatóság az erdőgazdálkodót levélben tájékoztatja.

Gyephasználat

A földhasználati szabályok az alábbi kötelezettségeket határozzák meg:

- A Natura 2000 gyepterületeket legeltetéssel, kaszálással, illetve ezek kombinációjával kell hasznosítani, más típusú földhasználatra nincs lehetőség. A területeken kizárólag szarvasmarha, juh, kecske, szamár, ló és bivaly legeltethető.

Sertés, továbbá szárnyasok (pl. liba) Natura 2000 területen nem legeltethetők.

- A kaszálás tervezett időpontját a tevékenység megkezdése előtt legalább öt munkanappal a földhasználónak írásban be kell jelentenie a működési területe szerint érintett nemzeti park igazgatóságnak.
- A gyepegzálkodással hasznosított parcellák legalább 5%, legfeljebb 10%-át kaszálásonként változó helyen kaszátlanul kell hagyni.

(Magyarázat 4.) Ha a gazdálkodó nem hagy megfelelő mértékű kaszátlan területeket a parcelláin, de ezt bejelenti a működési területe szerint érintett nemzeti park igazgatósághoz, az jóváhagyja és a gazdálkodó ezt a megfelelő dokumentumokkal támasztja alá, akkor a kölcsönös megfeleltetés keretében nem kerül szankció megállapításra. Ugyanez a helyzet akkor is, ha a használatlan terület nagyobb a jogszabályban foglaltaknál.

- A kaszálást a kaszálendő terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől, az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni. **(2. kép)** A kaszálás során vadriasztó lánc használata kötelező. **(3. kép)**

A Natura 2000 gyepterületeken az alábbi tevékenységek elvégzéséhez engedélyt kell kérni a megfelelő hatóságtól.

- A nádirtáshoz a települési önkormányzat jegyzőjének (a fővárosban a főjegyzőjének) érvényes engedélye.
- Október 31. és április 23. között legeltetni csak a természetvédelmi hatóság engedélyével lehetséges.
- A vadgazdálkodási létesítmények és berendezések kialakításához a vadászati hatóság engedélye szükséges.

Az engedélyeket meg kell őrizni, mert a helyszíni ellenőrzés során a dokumentumok bemutatása kötelező.

A természetes élőhelyek fenntartása érdekében Natura 2000 területeken meg kell akadályozni az inváziós és termőhely-idegen növényfajok **(Magyarázat 5.)** megtelepedését és terjedését. Állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel, vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással **(Magyarázat 6.)**. Az inváziós fajok irtása egy gondos gazda számára, saját gazdálkodása érdekében is fontos,

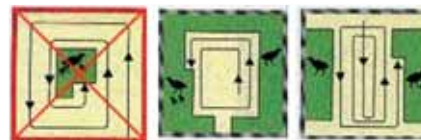
hiszen ezen fajok a gyepterület szénatartékát jelentősen rontják, idővel a gyepeként honosított terület csökkenését eredményezik. Az előírás csak az inváziós fajok terjedésének megakadályozását köti ki, a más elszaporodott terület visszaállítását nem (cserjeirtás). Hazánkban nem honos növények jelentős környezeti terhelést jelentenek.

m

Magyarázat 4.

A kaszátlan foltok fontos bűvőhelyként szolgálnak a gyeperen élő állatok számára. A nem kaszált területen a szénahozam-veszteség minimális, ezzel szemben a gazdálkodó komoly mértékben járul hozzá a gyeperen élő állatfajok megővéséhez. A kaszátlan területek méretébe a természetvédelmi érdekből hatósági határozattal elrendelt eseti korlátozással érintett területeket is bele kell számolni.

m

Magyarázat 5.

Inváziós és termőhely idegen növénynek a 269/2007. Kormányrendelet értelmében az alábbi fajok minősülnek:

Fásszáruak: akác, amerikai kőris, bálványfa, keskenylevelű ezüstfa, fekete fenyő, erdei fenyő, gyalogakác, kései meggy, zöld juhar
Lágyszáruak: alkörömös, japán keserűfű fajok, kanadai aranyvessző, magas aranyvessző, parlagfű, selyemfű, süntők

m

Magyarázat 6.

Speciális növényvédőszer-kijuttatás az, amikor valamely inváziós vagy termőhely-idegen növényfaj ellen pontos, cseppmentes és célirányos vegyszer-kijuttatással – így különösen a tuskó-, sarj- vagy levélkenés, a pontpermetezés, a tőinjektálás technológia alkalmazásával – történik a védekezés.

A selyemkóró is emberi betelepítést követően kezdett el itthon terjeszkedni, és mára komoly természetvédelmi problémát okoz. Ebből adódóan a nem honos növények termesztése engedélyhez kötött, hogy ne olyan fajok terjedjenek el, amelyek visszaszorítása a későbbiekben komoly energiába kerül.

Tilos

Az alábbi tevékenységek nem megengedettek a Natura 2000 gyepterületeken:

- A gyepterület túllegeltetése.
- Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülékből származhat, bármely plusz trágya (műtrágya, szerves trágya, hígtrágya) kiszórása tilos.
- A belvíz gyepterületről elvezetése és a gyepterület öntözése.
- Napnyugtától napkeltéig a gépi munkavégzés.
- Gyepterületen a szálas takarmány tárolása a kaszálást követő 30 napon túl.
- Minden olyan tevékenység, amely a gyepfelszínen maradandó károsodást okoz.
- A madarak fészkeinek és fészkelésének zavarása, megrongálása vagy elpusztítása.
- A védett növényfajok egyedeinek engedély nélküli elpusztítása, károsítása, begyűjtése, birtokban tartása, adásvétele, cseréje.

Az alábbi tevékenységek a gazdaság teljes területén nem megengedettek (Natura2000 területeken kívül sem):

- A madarak fészkeinek és fészkelésének zavarása, megrongálása vagy elpusztítása, illetve a védelemben részesülő madárfajok szándékos befogása és elpusztítása.
- A védett növényfajok egyedeinek engedély nélküli elpusztítása, károsítása, begyűjtése, birtokban tartása, adásvétele, cseréje.

Túllegeltetés nem történhet a gyepterületeken, ezért fontos a megfelelő állatlétszám meghatározása és a helyes legeltetési terv kidolgozása. Kerülni kell a túlzott taposási károkat, a növényzet foltokban történő kiszáradását vagy kipusztulását. **(4. kép)** A túllegeltetés már rövidtávon is a gyepterület kimerülését eredményezi, számos növényfaj nem viseli el a túlzott gyephasználatot, ezáltal a gyepek fajszáma csökken, a fajösszetétele pedig veszít természeti értékéből. A leromlott állapotú gyepek állattartó képessége, és tápanyagtartalma egyaránt romlik, a túllegeltetett gyepek gyorsabban gyomosodnak, nagyobb eséllyel telepednek meg rajta az inváziós növényfajok, vagyis a gazdálkodónak saját érdeke, hogy a megfelelő legeltetési sűrűségben, megfelelő pihentetési időszakok beiktatásával hasznosítsa a területét.

A Natura 2000 gyepterületekre műtrágya, szerves trágya, illetve hígtrágya kijuttatása nem engedélyezett. Kizárólag az adott területen legeltetett állatok elhullajtott trágyájával lehetséges a tápanyag utánpótlás. A mesterséges tápanyag utánpótlás során a nitrogénkedvelő növények, sok esetben gyomfajok kezdenek el szaporodni a területen, ami kedvezőtlenül változtatja meg a gyep fajösszetételét.

Az időszakosan megjelenő belvizes foltok kialakulásakor tilos a felesleges víz elvezetése. Ebben az időszakban oda kell figyelni a legeltetésre is, mert a vizes területen történő legeltetés a gyepfelszín károsodásához is vezethet. A gyepen található vizes területek elsősorban a nyári száraz időszakban nagy segítséget tudnak nyújtani a gazdálkodó számára, hiszen amikor a szárazság miatt a többi területen a gyep „kiszárad”, akkor ezek az eddig vizes foltok tudnak legeltethető gyepet biztosítani. Éppen ezért a gazdálkodónak saját érdeke ezeknek a vizes területeknek a megőrzése.

(Magyarázat 7.)

Még száraz időszakban sem szabad a gyepeket öntözni.

A vadon élő állatok éjszakai nyugalmanak megőrzése érdekében tilos gépi munkákat folytatni napnyugtától napkeltéig.

Nem szabad a lekaszált szálatakarmányt 30 napnál tovább a gyepterületen tartani, annak érdekében, hogy a gyep ne károsodjon, hiszen minél tovább marad a széna a gyepen, annál nagyobb kár keletkezhet az újulatban. **(5. kép)**

A földön, a bokrokban valamint a fákon és odúban fészkelő védett madarak fészkeinek a zavarása a költési időszakban a fiókák felnevelését zavarhatja, szélsőséges esetben a szülőpár elhagyhatja a fészket, ami a fiókák pusztulását eredményezheti. Mivel egyes madárfajok több évig használják a fészkeket, odúkat, azok elpusztítása komoly problémát okozhat a költési időszakban.

A védett fajok sokszor kis kiterjedésű élőhelyen lelhetők fel, ezért irtásuk egy adott faj esetében komoly egyedszökkenést okozhat. Védett növényfajokat csak indokolt esetben és kizárólag a természetvédelmi hatóság engedélyével lehet begyűjteni.

Magyarázat 7.

A vizes terület védelmének jelentősége az, hogy a kis területű sekély, gyorsan melegedő vizes foltok speciális élőhelyet biztosítsanak bizonyos növény- illetve állatfajoknak.

h**Tipikus hibák**

A leggyakoribb hiba a kaszálási szándék írásban történő bejelentésének elmaradása.

Natura 2000 területen az erdészeti hatóság engedélye mellett nem kéri ki a gazdálkodó a természetvédelmi hatósági engedélyt akác, illetve fenyő telepítése esetén.

A szükséges engedélyek nélküli erdőtelepítés, illetve nem a termőhelynek megfelelő fafajjal történő erdőtelepítés. (Mindkettőnek következménye lehet az un. beszántás! Jobb esetben fennmaradási határozatot kell kérni.)

Sokszor látni foltokban kipusztult gyepeket, amelyeket a területen hagyott bálák okoznak.

A nem megfelelő gyepterület kezelés hatására az inváziós növényfajok gyorsan meg tudnak telepedni, ezek azonban odafigyeléssel megelőzhetők lennének.

A terület kaszálása során a gazdálkodó nem hagy kaszálatlan sávokat.

Előfordul, hogy a területet nem használják sem legeltetéssel, sem kaszálással.

t**Típek**

Gyepterületek felülvizsgálata esetén olyan gyeppalkotó fajokat kell vetni, ami a területre jellemző gyeptársulás alkotó faja, ezáltal a fűhozam növelésével egy időben a gyepterület természeti értéke is javul. A működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatóság szakemberei tanácsot adnak az adott területre jellemző gyeptársulásokról, és ötleteket a felülvizsgálathoz.

Kaszálatlan foltot a géppel nehezen hozzáférhető, valamint az alacsony fűhozamot biztosító parcellarészeket ajánlott kialakítani, lehetőleg a tábla szélével érintkezően kaszálásonként eltérő helyen.

Inváziós növényfajok mechanikus irtásának legkézenfekvőbb módja a tisztító kaszálás. Az optimális kaszálási időszak a virágzás kezdetekor van, mert így az inváziós fajok nem tudnak magot érlelni, és tovább terjedni a gyepterületen.

i**További információ**

Az erdőtelepítéssel kapcsolatban az adott megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságainak ügyfélszolgálatán érdemes érdeklődni. Tájékoztatást adnak a kivitelezés előtti, tervezési, hatósági munkák sorrendjéről és az egyes lépésekhez szükséges szakemberigényről is.

További információk:

www.natura2000.hu • www.mme.hu • www.kormany.hu

www.mvh.gov.hu • www.nebih.gov.hu • www.termeszettvedelem.hu

www.nemzetipark.gov.hu

www.kolcsonosmegfeleltetes.hu

A nemzeti park igazgatóságok, valamint környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségek elérhetősége:

Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság

3758 Jósavfő, Tengerszem oldal 1.

Telefon: (+36 48) 506-000 • Fax: (+36 48) 506-001

E-mail: info.anp@t-online.hu

Honlap: <http://anp.nemzetipark.gov.hu> és www.anp.hu

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

8229 Csopak, Kossuth u. 16.

Telefon: (+36 87) 555-260 • Fax: (+36 87) 555-261

E-mail: bfnp@bfnp.kvvm.hu

Honlap: <http://www.bfnp.hu/magyar/nyitrolap/> és <http://www.balaton.hu/>

Bükk Nemzeti Park Igazgatóság

3304 Eger, Sánc u. 6.

Telefon: (+36 36) 411-581 • Fax: (+36 36) 412-791

E-mail: titkarsag@bnpi.hu

Honlap: <http://bnpi.hu/> és www.bukkinemzetipark.hu

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

H - 7625 Pécs, Tettye tér 9.

Telefon: (+36 72) 517-200 • Fax: (+36 72) 517-229

E-mail: dunadrava@ddnp.kvvm.hu

Honlap: ddnp.nemzetipark.gov.hu és www.ddnp.hu

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

1121 Budapest, Költő u. 21..

Telefon: (+36 1) 391-4610 • Fax: (+36 1) 200-1168

E-mail: dinpi@dinpi.hu

Honlap: dinp.nemzetipark.gov.hu és <http://www.dinpi.hu/>

Fertő-Hanság Nemzeti Park

9435 Sarród, Rév-Kócsagvár Pf. 4

Telefon: (+36 99) 537-620, (+36 99) 537-622

Fax: (+36 99) 537-621

E-mail: fhnptitkarsag@fhnep.kvvm.hu

Honlap: fhnep.nemzetipark.gov.hu és www.ferto-hansag.hu

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

4024 Debrecen Sumen u. 2.

Telefon: (+36 52) 529-920

Fax: (+36 52) 529-940

E-mail: hnp@hnp.hu

Honlap: hnp.nemzetipark.gov.hu és www.hnp.hu

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság

6000 Kecskemét, Liszt Ferenc u. 19.

Telefon: (+36 76) 482-611, (+36 76) 500-068

Fax: (+36 76) 481-074

E-mail: titkarsag@knp.hu; mailknp@knp.hu

Honlap: knp.nemzetipark.gov.hu és www.knp.hu

Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

5540 Szarvas, Anna-liget

Telefon: (+36 66) 313-855 • Fax: (+36 66) 311-658

E-mail: kmnp@kmnp.hu

Honlap: kmnp.nemzetipark.gov.hu és www.kmnp.hu

JFGK 1. A VADON ÉLŐ MADARAK VÉDELME
JFGK 5. A TERMÉSZETES ÉLŐHELYEK, VALAMINT A VADON ÉLŐ ÁLLATOK ÉS NÖVÉNYEK VÉDELME

Órségi Nemzeti Park Igazgatóság
H - 9941 Óriszentpéter, Siska szer 26/a.
Telefon: (+36 94) 548-034 • Fax: (+36 94) 428-791
E-mail: orseginp@onp.kvvm.hu
Web: onp.nemzetipark.gov.hu és www.orseginpi.hu

**Észak-dunántúli Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
9021 Győr Árpád u. 28-32.
Telefon: 96/524-000 • Fax: 96/524 - 024
E-mail: eszadunantuli@zoldhatosag.hu
Honlap: <http://edktyf.zoldhatosag.hu/>

**Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
9700 Szombathely, Vörösmarty u. 2.
Telefon: 94/506-700 • Fax: 94/313-283
E-mail: nyugatdunantuli@zoldhatosag.hu

**Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
9700 Szombathely, Vörösmarty u. 2.
Telefon: 94/328-188 • Fax: 94/313-283
E-mail: nyugatdunantuli@zoldhatosag.hu

**Közép-dunántúli Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
8000 Székesfehérvár, Hosszúsétatér 1.
Telefon: 22/514-300 • Fax: 22/313-564
E-mail: kozepdunantuli@zoldhatosag.hu

**Dél-dunántúli Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
7623 Pécs, Papnövelde u. 13.
Telefon: 72/520-100 • Fax: 72/520-103
E-mail: deldunantuli@zoldhatosag.hu

**Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
1077 Budapest, Nagydíófa utca 10-12.
Telefon: 478-4400 • Fax: 478-4520
E-mail: kozepdunavolgyi@zoldhatosag.hu

**Alsó-Duna-völgyi Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
6500 Baja, Bajcsy Zs. u. 10.
Telefon: 79/421-010 • Fax: 79/421-153
E-mail: alsodunavolgyi@zoldhatosag.hu

**Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
4400 Nyíregyháza, Kölcsey u. 12-14.
Telefon: 42/502-200 • Fax: 42/310-713
E-mail: felsotiszavideki@zoldhatosag.hu

**Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
5000 Szolnok Ságvári krt. 4.
Telefon: 56-372-422 • Fax: 56/343-768
E-mail: kozeptiszavideki@zoldhatosag.hu

**Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
6720 Szeged Felső-Tiszapart u. 17.
Telefon: 62/553-030 • Fax: 62/553-038
E-mail: alsotiszavideki@zoldhatosag.hu

**Észak-magyarországi Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
3530 Miskolc, Mindszent tér 4.
3501 Miskolc, Pf. 246
Telefon: 46/517-300 • Fax: 46/517-399
E-mail: eszakmagyarorszagi@zoldhatosag.hu

**Tiszántúli Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
4024 Debrecen, Piac u. 9/b.
Telefon: 52/527-600 • Fax: 52/310-428
E-mail: tiszantuli@zoldhatosag.hu

**Körös-vidéki Környezetvédelmi,
Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség**
5700 Gyula, Megyeháza u. 5-7.
Telefon: 66/463-043 • Fax: 66/361-755
E-mail: korosvideki@zoldhatosag.hu

A követelmények célja:

A felszín alatti vízkészlet védelme, a megfelelő minőségű víz biztosítása a jövőbeni vízfelhasználás érdekében.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

A hatóság azt vizsgálja, hogy történt-e a gazdálkodó telephelyén, vagy területén szennyező anyag közvetlen, vagy közvetett bevezetése a felszín alatti vízbe. Ez azt jelenti, hogy megnézik, van-e a gazdálkodó területén olyan kút, akna stb., amely szennyezőanyag közvetlen, vagy közvetett bevezetésére alkalmas. Amennyiben igen, akkor történt-e ezeken keresztül bevezetés. Megvizsgálják továbbá a különböző szennyezőanyagok tárolásának szakszerűségét, illetve azt, hogy szennyezőanyag talajfelszínre történt kijuttatásával és szikkasztással nem történt-e közvetett szennyezés. Mezőgazdasági eredetű szennyezőanyagnak minősül a trágya, műtrágya, olaj, üzemanyag, növényvédő szer, szennyvíz, mosóvíz.

Jogsabályi hivatkozások

EU jogsabály

A Tanács 1979. december 17-i 80/68/EGK irányelve a felszín alatti vizek egyes veszélyes anyagok okozta szennyezés elleni védelméről 4. és 5. cikk

Hazai jogsabály

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 10. § (2) a) b), 13. § (1) b) c) és d)

Tilos

Nem megengedett a szennyezőanyagok felszín alatti vízbe történő közvetlen bevezetése.

Nem megengedett a szennyezőanyag bevezetése minden olyan mesterséges tóba, amelyet a földtani közeg kitermelésével és ezáltal a felszín alatti víz feltárásával hoztak létre, így különösen a bányatavakba, illetve jóléti tavakba.

A felsorolt szennyezőanyagok felszín alatti vízbe történő közvetett bevezetése (beleértve az időszakos vízfolyásba történő bevezetést is) engedéllyel történhet. **(Magyarázat 1.)**

Közvetlen szennyezés

Nem történhet a gazdaság területén található működő vagy felhagyott kútba **(1. kép: Szennyvízzel elszennyezett felhagyott kút)**, esetleg aknába folyékony vagy szilárd halmazállapotú szennyezőanyagok bevezetése, illetve elhelyezése. **(Magyarázat 2, 3.)** Közvetlen bevezetésnek minősülhet olyan természetes, illetve mesterséges gödörbe vagy árokba történő bevezetés, ahol a bevezetett szennyeződés közvetlenül a felszín alatti vízbe jut. Ilyen gödör vagy árok lehet építkezéshez használt anyagnyerő hely, vízelvezető árok, vagy bármely okból a felszínt megbontó beavatkozás. A közvetlen bevezetés megvalósulhat a bevezetés helyéhez állandó vagy ideiglenes jelleggel kialakított csővezeték, illetve árok kiépítésével. Ez elsősorban folyékony szennyezőanyag esetében fordulhat elő. Ugyancsak közvetlen talajvízszennyezés a fent leírt bevezetési helyekhez történő eseti folyékony szennyezőanyag szállítása és ürítése, teherautó, tartály vagy bármely, a szennyezőanyag szállítására alkalmas szállítóeszköz segítségével.

tesznek minősülhet olyan természetes, illetve mesterséges gödörbe vagy árokba történő bevezetés, ahol a bevezetett szennyeződés közvetlenül a felszín alatti vízbe jut. Ilyen gödör vagy árok lehet építkezéshez használt anyagnyerő hely, vízelvezető árok, vagy bármely okból a felszínt megbontó beavatkozás. A közvetlen bevezetés megvalósulhat a bevezetés helyéhez állandó vagy ideiglenes jelleggel kialakított csővezeték, illetve árok kiépítésével. Ez elsősorban folyékony szennyezőanyag esetében fordulhat elő. Ugyancsak közvetlen talajvízszennyezés a fent leírt bevezetési helyekhez történő eseti folyékony szennyezőanyag szállítása és ürítése, teherautó, tartály vagy bármely, a szennyezőanyag szállítására alkalmas szállítóeszköz segítségével.

Magyarázat 2.

Folyékony szennyezőanyag a gazdálkodás során a trágyából, növényvédő szerből, műtrágyából, olajból, üzemanyagból esővíz, öntözővíz vagy egyéb víz által feloldott hasznosításra nem kerülő folyadék. Folyékony szennyezőanyag továbbá a mosóvíz és a kommunális vagy ipari-technológiai szennyvíz.

Magyarázat 1.

A 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 1. számú melléklete szerinti szennyezőanyagok közül közvetlenül a mezőgazdasági termeléshez a következők kapcsolhatók:

szerves trágya (ammónia és nitrit tartalma, illetve oxigénháztartásra kedvezőtlen hatású anyagok miatt);

műtrágya (a szerves foszforvegyületek és az eutrofizációt elősegítő anyagok, elsősorban a nitrátok és foszfátok miatt);

olaj és üzemanyag (az ásványolaj és egyéb tartósan megmaradó szénhidrogén tartalma miatt);

növényvédő szer (felszín alatti vizekre káros hatóanyagai miatt);

mezőgazdasági tevékenység közben keletkező szennyvíz, mosóvíz (a bennük fellelhető kémikáliák miatt).

Magyarázat 3.

Működő kút az olyan fúrt vagy ásott kút, amely vízbeszerzési, megfigyelési, vagy mintavételi kútként működik. Felhagyott kút az olyan eredetileg működő kút, mely korábbi céljának megfelelően már nem működik.

Nem szabad szennyező anyagot juttatni olyan mesterséges tavakba (bányatavak, jóléti tavak) **(2. kép: Bányató)**, melyeket a vízzáró fedőréteg **(Magyarázat 4.)** eltávolításával hoztak létre, közvetlen kapcsolatot teremtve a felszín alatti és felszíni víz között. A szennyezőanyagnak tilos direkt módon a tóba, vízbe való bejuttatása. Ugyancsak tilos a tóparton való elhelyezése, ahonnan a bemosódás által, a felszín alatti víz közvetlen szennyezését eredményezheti.

Közvetett szennyezés

Nem szabad engedély nélkül a felszín alatti vízbe közvetett módon szennyező anyagot juttatni. A felszín alatti vizek mezőgazdasági eredetű szennyezése a következő esetekben jöhet létre:

Állandó és időszakos felszíni vízfolyások (pl. patakok) szennyezésével.

Az állattartásból keletkező trágyatavak, illetve szennyvíztavak kialakulásával.

Különböző szennyezőanyagok, főképp szerves és műtrágya, valamint olaj és üzemanyag nem megfelelő tárolásával. A nem megfelelően szigetelt aljzatú tárolókból a szennyező anyag közvetve a felszín alatti vízbe szivárog el, ezért gondoskodni kell a tárolók megfelelő szigeteléséről, műszaki védelméről.

Az állattartó telepek nem megfelelő kialakításával, amely szintén közvetetten szennyezi a felszín alatti vizeket.

A felhagyott bányák, elsősorban felszíni művelésű homok- és kőbányák, valamint az agyagnyerő helyek szennyezésével szintén közvetett felszín alatti vízszennyezés jön létre.

(3. kép: Felhagyott bánya)

A felszín alatti víz közvetett szennyezését jelentheti a mezőgazdasági termelés során túl nagy mennyiségben felhasznált műtrágya és növényvédő szer is. Ezek a felhasználásuk során, a megművelt területen a felszínről a csapadék által feloldva szivárognak be a talajba és a felszín alatti vízbe is. Éppen ezért az előírtakon túli mennyiségben ilyen anyagok használata nem engedélyezett.

m

Magyarázat 4.

Vízzáró fedőréteg a felszínen vagy felszín közelében található általában agyag vagy nagy agyagtartalmú réteg, mely a felszín alatti víz (rétegvíz) és a felszín között helyezkedik el.

h

Tipikus hibák

A felhagyott kutakat, elsősorban ásott kutakat gyakorta használják szennyvízszikkasztásra. Mivel ezek a termelő, vagy a megfigyelő kutak a víztartó réteget csapolják meg, a bevezetett szennyvíz közvetlenül a felszín alatti vízbe jut, és azt szennyezi.

A szerves és műtrágyát esetenként fedetlenül úgy tárolják, hogy alattuk nem található vízzáró aljzat (például beton aljzat), amivel az összegyűlt csurgalékvíz megfelelően el lehet vezetni. Ugyancsak gyakori, hogy az olaj és az üzemanyag tárolása nem megfelelő.

Előfordulhat a műtrágyának a növény által felvehető mennyiségen túli adagolása, mely szennyezésként a felszín alatti vízben jelenik meg. A szerves trágya kiszórásánál megfigyelhető, hogy azok elsősorban az állattartó telepek közelében kerülnek felhasználásra. Nem egyenletes terítés esetén olyan területek alakulnának ki, ahol a kihelyezett nagy mennyiségű szerves trágya már nem kerül a növényzet által hasznosításra, így a felszín alatti vizet szennyezi.

t

Tippek

Amennyiben a telepen üzemanyagkút van, körülötte az olajos csurgalékvíz összegyűjtésére betontálcát kell kialakítani, és az összegyűjtött vizet olajfogón kell átvezetni.

Az üzemanyagtartályok és kiemelő kútoszlopok használatát kötelező előírások határozzák meg az üzemelő számára, érdemes utána nézni a 11/1994. (III. 25.) KM, illetve a 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendeletekben.

A felhagyott kutakat szakszerűen, engedélyezett módon el kell tömedékelni, ezzel is megszüntetve a felszín alatti víz potenciális szennyezését.

A műtrágyát és a növényvédő szereket ajánlott csak a szükséges mennyiségben alkalmazni, mert ezzel elkerülhetők a felszín alatti vizek ilyen irányból érkező szennyezése, emellett költségmegtakarítást is jelent úgy, hogy terméscsökkenést nem okoznak.

i

További információ

Felszín Alatti Vizek Alapítvány (FAVA) honlap (www.fava.hu)

Vidékfejlesztési Minisztérium (www.kormany.hu)

www.kolcsonosmegfeleltetes.hu

A követelmények célja:

A szennyvíziszap mezőgazdasági területen való szakszerű felhasználásával elkerülhető a talajra, a felszíni és felszín alatti vizekre, valamint az emberek egészségére, a növényekre és az állatokra gyakorolt káros hatások bekövetkezése.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

Az ellenőrző hatóság azt vizsgálja, hogy történt-e szennyvíziszap kijuttatása a gazdálkodó területére. Ha igen, akkor a gazdálkodónak – amennyiben ő az engedélyes – rendelkeznie kell a szennyvíziszap felhasználására jogosító érvényes hatósági engedéllyel, illetve átadás-átvételi bizonylattal. Az ellenőrzés keretén belül megvizsgálják az engedély érvényességét, a gazdálkodónál található átadás-átvételi bizonylatot illetve azt, hogy történt-e kijuttatás az engedélyezett területre (legfeljebb az engedélyezett mennyiségben). Az engedély nélküli szennyvíziszap kijuttatást és a tiltott tárolást a terület bejárása során ellenőrzik.

Szennyvíziszap kijuttatásához szükséges az illetékes megyei talajvédelmi hatóság által kiállított engedély. A szennyvíziszap területre történt kiszállításakor kapott átadás-átvételi bizonylatot 10 évig meg kell őrizni. A helyszíni ellenőrzés során az ellenőr megvizsgálja az engedély érvényességét (dátum, pecsét, aláírás), valamint az engedélyben szereplő engedélyes nevét és a helyrajzi számokat.

A tényleges kijuttatás idejét, a szennyvíziszap mennyiségét és a területek helyrajzi számát az átadás-átvételi bizonylat tartalmazza. Az engedélyben megadott területen kívüli szennyvíziszap kijuttatása szankcióval jár. A szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása szigorúan szabályozott, hatósági engedélyhez kötött tevékenység. **(Magyarázat 1.)** A szennyvíziszap ideiglenesen sem tárolható termőföldön.

m

Magyarázat 1.

Ha a gazdálkodó nyilatkozata alapján nem történt szennyvíziszap kijuttatás, és ennek helyszíni nyoma sem látható, akkor a követelménynek a gazdálkodó megfelelt.

§

Jogszabályi hivatkozások

EU jogszabály

A Tanács 1986. június 12-i 86/278/EGK irányelve a szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása során a környezet, és különösen a talaj védelméről 3. cikk

Hazai jogszabály

A szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól szóló 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet 4. § (2) (7), 8. § (2) (4).

k

Követelmények

Talajvédelmi hatóság engedélye a szennyvíziszap kijuttatásához.

Szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználásához kötelező az illetékes talajvédelmi hatóság engedélyének megléte.

(1. kép: Szennyvíziszap felhasználási engedély minta)

Ha a szennyvíziszap kijuttatási engedélyt nem a gazdálkodó kérte, de a területe érintett, akkor is rendelkezni kell az engedély egy példányával.

Dokumentáció megőrzése

A szennyvíziszap kijuttatást engedélyező határozatot és a szennyvíziszap átadás-átvételi bizonylatot is meg kell őrizni.

Az engedélyező határozatban szereplő dózis és terület betartása

Szennyvíziszap csak az engedélyező határozatban szereplő helyrajzi szám szerinti területre, az engedélyezett mennyiség-nél nem nagyobb adagban juttatható ki.

A szennyvíziszap talajba juttatása

A szennyvíziszapot a talaj felszíne alá kell juttatni, vagy felszíni kijuttatás esetén szikkadás után haladéktalanul be kell dolgozni.

Engedélyező határozat minta

Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal
Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
Cím, fax: _____
E-mail: ntsz@ontsz.hu

Ügyiratszám: _____ Tárgy: Szennyvíziszap termőföldön való
Előadó: _____ felhasználásának engedélyezése
Előmenet: _____ Összeírás: _____
Válaszban szíveskedjen iktatószámunkra hivatkozni. Hív.szám: _____

"mint első fokon eljáró talajvédelmi hatóság"

Engedélyes: **Község Önkormányzata**
Alkotmány u. 2.
1111

HATÁROZAT

A X település 012590/6 hrsz. alatti területen lévő Szennyvíztisztító telepen keletkező XXX m³/év mennyiségű szennyvíziszap termőföldön való felhasználása ügyében benyújtott megvalósítási engedélykérelmére, a csatolt talajani szakvélemény, tulajdonosi hozzájáruló nyilatkozatok, tulajdoni lap másolatok, térképmásolatok, a helyszíni szemle tapasztalatai, valamint az érintett szakhatóságok hozzájárulásai alapján

MEGVALÓSÍTÁSI ENGEDÉLY - I

adók ki szennyvíziszap kijuttatásához és felhasználásához, az alábbi termőföldterületekre:

Település	hrsz.	hrsz. területe	művelési ág
X	012590/2	CCCC ha	szántó
X	012590/5	BBBB ha	szántó
Összesen	-	DDDD ha	-

az alábbiak szerint:

- A laboratóriumi vizsgálatok eredménye, valamint a talajani szakvéleményben foglaltak alapján az évente maximálisan felhasználható szennyvíziszap mennyisége x % szárazanyag tartalom mellett XXX t/ha (xx m³/ha).
- A teljes területen egy év alatt maximálisan felhasználható összes szennyvíziszap mennyisége XXXX t.
- A szennyvíziszap felhasználása előtt legalább két munkanappal a talaj várható terhelésének számszerű adatairól, a kijuttatás tényleges helyéről és időpontjáról értesíteni kell Igazgatóságunkat.
- ...

INDOKOLÁS

1

Tilos

Szennyvíziszap engedély nélküli kijuttatása nem megengedett.

Nem megengedett szennyvíziszapot termőföldön tárolni. **(2. kép: Szennyvíziszap maradvány földfelszínen)**

Tipikus hibák

A gazdálkodó nem őrzi meg a szükséges igazoló dokumentumokat.

Tippek

A jogszabály a szennyvíz, szennyvíziszap és szennyvíziszap-komposzt kijuttatását egyaránt szabályozza, a kölcsönös megfeleltetés követelményrendszere azonban csak a szennyvíziszap felhasználásra korlátozódik.

További információ

További információ található a www.mvh.gov.hu és a www.nebih.gov.hu honlapon.

A követelmények célja:

A mezőgazdasági tevékenységből származó nitrát vegyületek által okozott vízszennyezés csökkentése, illetve megelőzése a nitrátérzékeny területeken.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

Nitrátérzékeny területen a helyes mezőgazdasági gyakorlat (HMGY) szabályainak betartását ellenőrzi a hatóság. A HMGY előírásai a következőkre terjednek ki:

- Szerves trágyával kijuttatható nitrogén (N) hatóanyag mennyiségi korlátozásának betartása.
- Lejtős területen, felszíni vizek környezetében történő trágyázás feltételei.
- Trágyakijuttatási tilalmak.
- Hígrágya mezőgazdasági területen történő felhasználására vonatkozó engedély megléte.
- A műtrágya felhasználásához szükséges talajvizsgálati eredmények megléte.
- Trágyatárolóra vonatkozó követelmények betartása (csak a kialakításra vonatkozó határidők lejárta után).

§

Jogszabályi hivatkozások

EU jogszabály

A Tanács 1991. december 12-i 91/676/EGK irányelve a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről 4. és 5. cikk

Hazai jogszabály

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendelet 3.§, 5.§(1),(2), 6.§(7),(9), 8.§(1-11), 9. §, 10 §(1),(2),(6).

k

Követelmények

Nyilvántartásvezetés

A nitrátérzékeny területen gazdálkodónak folyamatos nyilvántartást kell vezetnie.

A szerves trágya-kijuttatás mennyiségi korlátjának betartása

Mezőgazdasági területre évente szerves trágyával kijuttatott N hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg 170 kg/ha értéket, beleértve a legeltetés során az állatok által elhullajtott trágyát, továbbá a szennyvizekkel, szennyvíziszapokkal és szennyvíziszap- komposztal kijuttatott mennyiséget is.

Lejtős területen történő trágyázás

12%-nál meredekebb lejtésű területre műtrágya és szerves trágya csak a jogszabályi feltételek mellett alkalmazható. 17%-nál meredekebb lejtésű területre trágya nem juttatható ki.

Hígrágya kijuttatás

Hígrágya csak talajvédelmi tervre alapozott talajvédelmi hatósági engedély birtokában használható fel mezőgazdasági területen.

Műtrágyázás

Nitrátérzékeny területen a szükséges műtrágya mennyiséget 5 évnél nem régebbi talajvizsgálat alapján kell meghatározni, figyelembe véve a tápanyag-gazdálkodásra vonatkozó egyéb szempontokat is.

Szerves trágya termőföldön történő tárolása

Istállótrágya mezőgazdasági területen történő tárolása során be kell tartani az ideiglenes tárolásra vonatkozó előírásokat.

Trágyatárolóra vonatkozó előírások

Állattartó telepen képződött trágyát szivárgásmentes, szigetelt, műszaki védelemmel ellátott tárolóban kell gyűjteni. A trágyatároló kapacitásának legalább 6 havi trágya befogadására kell elegendőnek lennie.

Silótároló

Amennyiben a gazdálkodó rendelkezik silótárolóval, akkor annak aljzatának és a keletkező silólé összegyűjtésére szolgáló aknának meg kell felelnie a szivárgásmentességi előírásoknak.

Engedélyköteles tevékenység esetén a hatóság ellenőrzi az előírt engedélyek meglétét és érvényességét.

A nitrátérzékeny területen gazdálkodónak folyamatos nyilvántartást kell vezetnie. Ez a nyilvántartás a gazdálkodási napló tápanyag-gazdálkodásra, trágyázásra, parcellaművelési adatokra, valamint állattartásra vonatkozó lapjainak a vezetését, vagy pedig ettől esetleg eltérő formátumban, de adattartalmilag megegyező nyilvántartás vezetését jelenti. A gazdálkodási napló formanyomtatványai a NÉBIH honlapján is megtalálhatóak. (lásd: További információk)

Az ellenőr az ellenőrzés során a gazdálkodói nyilvántartásból számolja ki a mezőgazdasági területre szerves trágyával, szennyvízzel, szennyvíziszappal, és szennyvíziszap-komposztal kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyiségét. Legelőterületnél a határértékbe beleszámít a legeltetés során az állatok által elhullajtott trágya nitrogén hatóanyagának mennyisége is. A kijuttatott szerves eredetű nitrogén hatóanyag mennyisége éves szinten nem haladhatja meg a 170 kg/ha értéket. A legeltetésből, továbbá az állattartó telepről származó kijuttatásra kerülő nitrogén hatóanyag mennyiségének meghatározásához az 59/2008. FVM rendelet 1. számú mellékletében (lásd: További információk) meghatározott értékekkel kell számolni. A hígtrágya és a szennyvíz, szennyvíziszap, valamint szennyvíziszap-komposzt kijuttatása engedélyhez kötött tevékenység, ezek esetében az engedélyben szereplő mennyiséggel kell számolni. A N hatóanyag mennyiségének megállapításához a laborvizsgálati eredménylap is segítséget ad.

Lejtős területeken a trágyázás csak a lejtő meredekségének megfelelően történhet. A 17% feletti lejtéssel rendelkező területekre trágya nem juttatható ki. A 15% feletti lejtős területeken található ültetvények esetében istállótrágya kijuttatása csak az illetékes talajvédelmi hatóság által jóváhagyott talajvédelmi tervnek megfelelően történhet. A műtrágyát 12%-nál nagyobb lejtőn haladéktalanul be kell dolgozni, amit az ellenőr a terület szemrevételezésével ellenőriz.

Hígtrágyát csak hatósági engedély birtokában lehet termőföldre kijuttatni.

(1. kép: Hígtrágya kijuttatás)

A helyszíni ellenőrzés során az ellenőr az engedély bemutatását kéri.

A műtrágya felhasználás feltétele, hogy a gazdálkodó rendelkezzen 5 évnél nem régebbi talajvizsgálati eredménnyel. A kijuttatandó műtrágya mennyiségét talajvizsgálatra alapottnan kell meghatározni.

Vízjárta, pangóvízes területen, valamint alagsóvezetett táblán, továbbá november 15.-február 15. között mezőgazdasági művelés alatt álló táblán, valamint fagyott, vízzel telített, összefüggő hótakaróval borított talajon ideiglenes trágyakazal nem létesíthető. Ezeket figyelembe véve, ideiglenes trágyakazal mezőgazdasági táblán csak abban az esetben létesíthető, ha nincs felszíni víz 100 m távolságon belül. Az ideiglenes trágyakazalban a trágya maximum 2 hónapig tárolható, és azt minden évben más helyszínen kell kialakítani. Az adott évben felhasználandó mennyiségnél több istállótrágya ideiglenes trágyakazalban a mezőgazdasági művelés alatt álló táblán nem tárolható.

Az állattartó telepen képződött szerves, és hígtrágyát szivárgásmentes, szigetelt, műszaki védelemmel ellátott tárolóban kell gyűjteni úgy, hogy a trágyatároló kapacitása elegendő legyen 6 havi trágya befogadására.

(2. kép: Trágyatároló) A követelmény 2011. december 31. óta minden nitrát-érzékeny területen lévő állattartó telepen kötelező, ahol a tartott állatállomány az egy háztartás igényét meghaladja. **(Magyarázat 1.)** Amennyiben a képződött trágya a gazdálkodó termőföld területein nem kerül felhasználásra, hanem rendszeres időközönként elszállításra kerül (pl. biogáz alapanyagként), úgy a trágyatároló kapacitásának akkorának kell lennie, hogy két szállítás között a trágya tárolását biztosítsa. Legeltetési állattartás esetén a tároló kapacitását csak az istállózott időszak hossza alapján kell megállapítani. Mélyalmos tartás esetén képződött trágya és karámföld közvetlen kijuttatása esetén trágyatároló építése nem szükséges.

m

Magyarázat 1.

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet definíciója szerint magánszemélyek háztartási igénye egyes állattartás esetén 5 számosállat/ingatlan, baromfi esetén 3 számosállat/ingatlan.

Tilos

Nitrátérzékeny területen nem megengedett:

A trágyakijuttatás november 15-től február 15-ig.

Az őszi kalászosok fejtrágyázása február 1. előtt.

Fagyott, vízzel telített, összefüggő hótakaróval borított talajra trágyát kijuttatni **(3. kép: Vízzel telített talaj).**

Műtrágya és szerves trágya a felszíni vizek partvonalától mért védőtávolságon belüli kijuttatása.

170 kg/ha/év nitrogén hatóanyag érték feletti szerves eredetű trágya kijuttatása.

Trágya kijuttatása 17%-nál nagyobb lejtésű területre.

Kijuttatni könnyen oldódó nitrogén trágyát a betakarítás után, amennyiben megfelelő talajfedettséget biztosító növény vetésére 15 napot követően nem kerül sor, vagy a szármaradványok lebomlása azt nem igényli.

A környezetszennyezés elkerülése érdekében meghatározásra került a téli trágyázási tilalmi időszak, ez minden évben november 15-től február 15-ig tart.

Mezőgazdasági területre tilalmi időben tilos a szerves és műtrágya kijuttatása, kivéve az őszi kalászosok fejtrágyázását, ami már február 1-től engedélyezett.

Fagyott, vízzel telített vagy összefüggő hóval borított talajra a tilalmi időszakon túl sem lehet trágyát kijuttatni.

A trágyázás során a tápanyagok semmilyen módon (szivárgás vagy erózió) nem juthatnak be a felszíni és felszín alatti vizekbe. Ennek érdekében nem juttatható ki műtrágya a felszíni vizek partvonalának 2 méteres sávjában, szerves trágya pedig a tavak partvonalától mért 20 méteres sávban, egyéb felszíni vizektől mért 5 méteres sávban, valamint forrástól, emberi fogyasztásra, illetve állatok itatására szolgáló kúttól mért 25 méteres körzetben. A szerves trágya kijuttatásakor, az egyéb felszíni vizektől mért védőtávolság 3 m-re csökkenthető, ha a mezőgazdasági művelés alatt álló tábla 50 m-nél nem szélesebb és 1 hektárnál kisebb területű. A meghatározott védőtávolságok nem vonatkoznak a legeltetett állatok által elhullatott trágyára, amennyiben az az itatóhely megközelítése miatt következik be.

Könnyen oldódó nitrogén trágyát tilos kijuttatni a betakarítás után, ha megfelelő talajfedettséget biztosító növény vetésére 15 napon belül nem kerül sor. A szármaradványok lebontása érdekében maximum 80 kg/ha N hatóanyag kijuttatása lehet indokolt a betakarítást követően.

A nitrátérzékeny területek az alábbiak:

- a MePAR (Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer) szerinti fizikai blokkok szintjén közzétett a 43/2007. (VI. 1.) FVM rendeletben szereplő blokkok;
- az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás alá tartozó állattartó telepek (40 000 férőhely baromfi, 2000 férőhely (30 kg-on felüli) sertés, 750 férőhely anyakoca), valamint az állattartó telephez tartozó trágyatárolók területe;
- a nagy létszámú állattartó telepek (az állategészségügyi szabályok szerint: harminc ló, vagy ötven szarvasmarha, vagy kétszáz juh, kecske vagy száz sertés, vagy kettőezer broiler baromfi, vagy ötszáz kifejlett baromfi (tyúkfélék, víziszárnyasok, pulyka stb.) vagy ötven strucc, vagy ötven anyanyúl és szaporulata), valamint az állattartó telephez tartozó trágyatárolók területe, illetve a külön jogszabály szerinti trágyafeldolgozás területe.

h

Típusos hibák

*A gazdálkodási nyilvántartás nem naprakész vezetése.
A nitrogén hatóanyag pontatlan számítása.
A trágyakioldási tilalmi időszak figyelmen kívül hagyása.
Talajvizsgálati eredmény hiánya.*

t

Típek

*A nitrát adatlap időben történő beküldésére gondot kell fordítani.
Legeltetési állattartás esetén a tároló kapacitását csak az istállózott időszak hossza alapján kell megállapítani.
A talajvizsgálati eredménylapot a következő talajvizsgálat időpontjáig célszerű megőrizni.
A trágyatároló építésével, valamint a trágya szállításával kapcsolatos dokumentumokat, bizonylatokat célszerű megőrizni.*

i

További információ

*További információ található a www.mvh.gov.hu és a www.nebih.gov.hu honlapon.
Egyéb információ: www.kolcsonosmegfeleltetes.hu.*

A követelmények célja:

Állat-egészségügyi és élelmiszerlánc-biztonsági okokból alapvető fontosságú a sertésszállítások nyilvántartása, azonosíthatósága és nyomonkövethetősége.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

Az ellenőrző hatóság azt vizsgálja, hogy a gazdálkodó eleget tett-e a tenyészet-bejelentési kötelezettségének, az előírtaknak megfelelően vezeti-e az állatmozgás-nyilvántartást, rendelkezésre állnak-e az állatmozgás-nyilvántartással összhangban a szállítólevelek, illetve az állatok jelölése az ENAR szabályai szerint történt-e. Az utóbbi esetben ellenőrzi a jelölőkalapács használatára vonatkozó hatósági engedély meglétét is.

§

Jogszabályi hivatkozások

EU jogszabály

A Tanács 2008. július 15-i 2008/71/EK irányelve a sertések azonosításáról és nyilvántartásáról 3., 4. és 5. cikk

Hazai jogszabály

A tartási helyek, a tenyészetek és az ezekkel kapcsolatos egyes adatok országos nyilvántartási rendszeréről szóló 119/2007. (X. 18.) FVM rendelet 10. § (4)

A sertések jelöléséről, valamint Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről szóló 116/2003. (XI. 18.) FVM rendelet 3. §, 7. §, 8. §, 9. §, 17. §, 21. §, 26. §.

k

Követelmények

Tenyészet-bejelentési kötelezettség

Tenyészet létesítését, a sertéstartás megkezdését vagy megszüntetését, továbbá bármely bejelentett adatban bekövetkezett változást be kell jelenteni az országos adatbázis felé.

Az állatmozgás-nyilvántartás vezetése

A tenyészetbe érkező, illetve az azt elhagyó sertésekről az előírtaknak megfelelően állatmozgás-nyilvántartást kell vezetni.

Az állatmozgás-nyilvántartás adatait legalább három évig, illetve a három éven belül indított tartás esetén a tartás kezdetétől kell megőrizni.

A sertés szállítólevél használata

Az állattartónak, illetve az állat szállítójának gondoskodnia kell arról, hogy az állatokat szállításkor érvényes sertés szállítólevél kísérménye.

A sertés szállítólevelet és az egyéb ENAR-bizonylatokat három évig, illetve a három éven belül indított tartás esetén a tartás kezdetétől kell megőrizni és az ellenőrzés során be kell mutatni az ellenőrzést végző személynek.

A sertések jelölése

A sertéseket a jobb fülben elhelyezett, a tenyésztési hatóság által engedélyezett ENAR-füljelzővel kell megjelölni, ha az állat elhagyja a tenyészetet.

Önálló tenyészetből hazai vágóhidra történő szállításkor az állatok jelölése jelölőkalapács használatával is történhet.

Tenyészet bejelentésével kapcsolatos kötelezettségek

A tenyészetrel kapcsolatos bejelentési kötelezettségnek az útmutatóban (elérhető: www.enar.hu) szereplő TIR nyomtatványon tíz napon belül kell eleget tenni. Új tenyészetek bejelentését a 2150-es, a tenyészet módosítását a 2151-es nyomtatványon kell jelenteni.

Új tartási hely bejelentését a 2152-es, annak változását a 2153-as nyomtatványon kell közölni a TIR/ENAR adatbázis felé.

Önálló tenyészetek esetében a megyei ENAR-koordinátor, megyei körzetek esetében az illetékes hatósági állatorvos ellenjegyzésével köteles az állattartó a bejelentést megtenni. **(Magyarázat 1.)**

m

Magyarázat 1.

Az állat-egészségügyi hatóság az előírt feltételek biztosítása esetén a száz vagy annál több sertést tartó üzemeket önálló, a száz sertésnél kisebb létszámú üzemeket megyei körzetbe sorolt tenyészetként kezeli. A megyei körzetbe sorolt tenyészetben a megyei kapcsolattartó állatorvos, míg az önálló tenyészetben az állattartó, vagy az általa megbízott ENAR felelős látja el az ENAR feladatokat.

A bejelentéseket a TIR Útmutató által meghatározott címre kell eljuttatni.

A sertés-ENAR rendszer **(Magyarázat 2.)** üzemeltetését a megyei kormányhivatalok Élelmiszerlánc-biztonsági és Állat-egészségügyi Igazgatóságán működő ügyfélszolgálati irodák segítik.

A bejelentés alapján az országos adatbázisban valamennyi tenyészet vonatkozásában az alábbi adatok nyilvántartásba vételére kerül sor:

- a tenyészet kódja, címe és levelezési címe;
- az állattartó ügyfél-regisztrációs száma;
- a tenyészethez tartozó tartási hely(ek) azonosítója, a tartási helyek további adatai (cím, kapacitás), a tartott fajok;
- a tenyészet típusa, minősítése és besorolása;
- önálló tenyészet esetében az ENAR felelős neve és elérhetősége;
- megyei körzetbe sorolt tenyészet esetén a körzet kódja;
- az illetékes állat-egészségügyi hatóság azonosítója.

A tenyésztési vagy a megyei állat-egészségügyi hatóság, az állattartó kérésére, az országos adatbázisban nyilvántartott, saját tenyészetével kapcsolatos adatokról hatósági bizonyítványt állít ki.

Az állatmozgás-nyilvántartás vezetésével kapcsolatos kötelezettségek

Az állatmozgás-nyilvántartásban a gazdálkodónak az alábbi adatokat kell feltüntetnie:

- a tenyészetbe érkezett és az onnan kikerült állatok számát, valamint azonosítóját vagy származási tenyészetkódját;
- a sertés szállítólevél sorszámát;
- beérkezés és kiszállítás esetén a küldő vagy fogadó tenyészet kódját, megnevezését és a szállítás időpontját;
- a szállított állatok korcsoportját (malac választásig, legfeljebb három hónapos süldő, hízó, tenyésztésbe vett sertés).

Az állatmozgás-nyilvántartásra vonatkozóan formai megkötés nincs. Az állatmozgás-nyilvántartás elektronikus formában is vezethető, amennyiben a gazdálkodó biztosítani tudja, hogy az az ellenőrzés során kinyomtatva is megtekinthető legyen.

A gazdálkodónak gondoskodnia kell arról, hogy az állatmozgás-nyilvántartás az előírt tartalommal állandóan rendelkezésre álljon, valamint az ellenőrzésre jogosult hatóság képviselője számára a szükséges információkat és adatokat hozzáférhetővé kell tennie. Az ellenőrzés tényét az ellenőrzést végző személy az aláírásával és az ellenőrzés időpontjának megjelölésével igazolja.

Az állatmozgás-nyilvántartást és az ellenőrzésről készült jegyzőkönyveket legalább három évig - illetve a három éven belül indított tartás esetén a tartás kezdetétől - kell megőrizni.

A sertés szállítólevél használatával kapcsolatos kötelezettségek

A szállítólevél egy **(1. kép: Sertés szállítólevél)** szigorú számadású, sorszámozott nyomtatvány. A kiszállító tenyészet ENAR felelősének kell öt példányban kiállítania. A képen a szállítólevél új formája látható, a korábbi szállítólevél nyomtatványok azonban továbbra is használhatók, a készlet kifogyásáig. Amennyiben a szállított állatok azonosítói nem férnek el a szállítólevélen, úgy ki kell tölteni egy ugyancsak ötpéldányos szállítólevél pótlapot is. A szállítólevél és a pótlap kitöltési utasításai az ENAR honlapon (enar.hu) találhatók.

Az ötpéldányos sertés szállítólevél és pótlap 1. példánya szolgál a kiszállítás bejelentésére, az 5. példány a kiszállítást bejelentő (ENAR felelős vagy kapcsolattartó állatorvos) tőpéldánya. A 2. és 3. példány a sertéseket kíséri a szállítás során, és ezek közül a

m

Magyarázat 2.

A sertés-ENAR (sertések Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszere) egy európai uniós és hazai jogszabályokon alapuló országos számítógépes nyilvántartási rendszer. A sertés ENAR keretében történik a sertések jelölése, a sertés szállítólevél kiállítása, az állatok mozgásának bejelentése az országos adatbázis felé, továbbá a szállításokkal, a füljelzőkkel és a nyomtatványokkal kapcsolatos információk nyilvántartása.

Az állatok jelölése, az állatmozgások nyilvántartása, valamint az ezekkel kapcsolatos adatok központi adatbázisban történő tárolása lehetővé teszi az élelmiszerlánc-biztonsági szempontból meghatározó szerepet játszó állatmozgás nyomon követését.

A sertések jelöléséről, valamint Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről szóló 116/2003. (XI. 18.) FVM rendelet módosítás alatt áll. A pontos információkért figyelje a www.nebih.gov.hu és az www.enar.hu honlapok információit!

Sertés ENAR
Sertések Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszere
SERTÉS SZÁLLÍTÓLEVÉL

Erősen határozott 1011 ki

Beérkezési dátum: _____ Sorszám: _____ Példány: _____

1. Kiszállító: _____

2. Tartóüzemeltető neve, tenyészet címe: _____

3. Kiszállítás dátuma: _____ 4. Állatok száma: _____ db

VB. Kiszállított állatok

Sorszám	5. Füljelzőszám	6. Füljelzőszám
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

7. Jelölés módja

☐ 1) Végleges füljelző

☐ 2) Továbbtartásra szolgáló füljelző

☐ 3) Jelölés, majd szorvágatás

☐ 4) Jelölő kalapács

VC. Céltenyészet

8. Céltenyészet-végzőid tenyészet kódja: _____

9. Tartóüzemeltető neve, tenyészet címe: _____

10. Rakodóhelyen keresztül: ☐ 11. Rakodóhely tenyészet kódja: _____ 12. Export szállítás: ☐

13. Állat: _____ 14. Pótlap: _____

15. Csakolt pótlapok száma: _____ 16. Kiszállító tenyészet ENAR felelősének aláírása: _____

II. Állategészségügyi bizonyítvány adatai

A. Munkaállat állategészségügyi bizonyítvány sorszáma: _____

B. Állategészségügyi bizonyítvány kiállítási dátuma: _____

C. Állategészségügyi bizonyítványt kiállító állatorvos kamarai bélyegzős száma: _____

III. Beérkezési adatok

17. Fogadóhely tenyészet kódja: _____ 18. Export szállítás: ☐

19. Tartóüzemeltető neve, fogadóhely címe: _____

20. Érkezés dátuma: _____

21. Állat: _____ db 22. Állat nem vett hulla: _____ db

23. Előírt jelentő lapok száma: _____ 24. Beérkezett tenyészet ENAR felelősének aláírása: _____

1

Versió: 2.2

2. példányon kell jelenteni a beérkezést, az utóbbi pedig az érkeztetőnél marad. A 2009-től bevezetésre került 4. példány, amely alapvetően a megyei körzetbe sorolt tenyészetek esetében játszik szerepet, a kiszállító állattartónál marad. **(Magyarázat 3.)**

A sertés szállítások bejelentését az adatbázishoz önálló tenyészetben az állattartó által kijelölt ENAR-felelős, megyei körzetbe sorolt tenyészet esetén a körzet kijelölt kapcsolattartó állatorvosa köteles megtenni. Az állatok tenyészetből való távozását, illetve az oda történő érkezésüket a sertés-szállítólevélén és a sertés-szállítólevél pótlapon kell jelenteni az ENAR Útmutató által meghatározott címre. A sertések mozgását (a tenyészetbe történő beérkezést, illetve annak elhagyását) 7 naptári napon belül kell jelenteni. A szállítólevél adatainak valóságát a kiszállító és beérkeztető tenyészet ENAR felelőse aláírásával igazolja.

A sertés szállítólevelet három évig, illetve később indított tartás esetén a tartás kezdetétől kell megőrizni és az ellenőrzés során be kell mutatni.

A 2012. szeptember 4-én hatályba lépő, az élő állatok belföldi szállításának állat-egészségügyi szabályairól szóló 87/2012. (VIII. 27.) VM rendelet változást hozott a belföldi állatszállítások előírásaiban.

(Magyarázat 4.)

A jelöléssel kapcsolatos kötelezettségek

A sertéseket a jobb fülben elhelyezett **(4. kép: ENAR füljelzővel jelölt sertések csoportja)**, a tenyésztési hatóság által engedélyezett ENAR-füljelzővel kell megjelölni. **(Magyarázat 5.)**

m

Magyarázat 3.

2012. október 8-tól számos, korábban csak tömbös formában létező sertés ENAR bizonylat elektronikus formában is elérhető, ill. letölthető a www.enar.hu oldalról. Részletes információkat ugyancsak ezen a honlapon érhetnek el. Az elektronikusan letölthető bizonylatok mellett a korábban beszerzett tömbös bizonylatok továbbra is használhatók, de új rendelést ezekre a bizonylatokra a NÉBIH már nem fogad.

m

Magyarázat 4.

A belföldi állatszállításokat a korábbiakkal ellentétben a szolgáltató (magán) állatorvosok indítják és engedélyezik.

A belföldi állatszállításokkal kapcsolatban a legfontosabb kötelezettségek:

- az állatokat fogadó tenyészet tartója a szállítást megelőző huszonnégy órával a kerületi (2013. január 1-től a járási) hivatalt értesíti a továbbtartási célú állatszállításról,
- a feladó tenyészet állattartója kitölti és átadja a rendelet 1. számú mellékletét képező "Állattartó nyilatkozata" dokumentum egy példányát **(2. kép: Állattartói Nyilatkozata)**,
- az állattartó nyilatkozata a kiállítást követő 3 napig érvényes,
- a szolgáltató állatorvos, az állatok és az azonosító okmányok ellenőrzését követően, a korábban a szállítólevélén szereplő állategészségügyi forgalomképességi igazolás helyett az "Állategészségügyi bizonyítvány a gazdaságból" dokumentumot tölti ki **(3. kép: Állatorvosi bizonyítvány)**,
- a szállítólevélén fel kell tüntetni az állatorvosi bizonyítvány számát, a kitöltési dátumot, a szolgáltató állatorvos aláírását és kamarai pecsétjét,
- az állatorvosi bizonyítvány a kiállítástól számított 48 óráig érvényes.

Sorsszám: AA 000001

Állattartói Nyilatkozat
belföldi elő-állatszállításához

I. Azonosítási adatok:
Származási tartási hely:
A tartási hely neve, címe:
Tulajdonos neve, címe, telefonszáma:
Tartó neve, címe, telefonszáma:

2. Állatazonosító adatok:
Faj:
A szállított állatok összlete száma (fajonként):
Kor:
Állomány/épület/ól azonosítása:
Állatazonosító dokumentum(ok) sorszáma:

3. Ellátó állatorvos:
Neve, címe:
Kamarai bélyegző száma:
Telefonszáma:

4. Származási tartási helyre vonatkozó állategészségügyi és állatvédelmi adatok:
a) A származási tartási hely állategészségügyi hatósági intézkedés miatt nem áll állategészségügyi korlátozás alatt / korlátozás alatt áll (kérem aláhúzni)
b) Nincs/Van (kérem aláhúzni) tudomásom olyan okról, amely az állatok forgalmazását tiltja.
c) Az állatok rendszeres állatorvosi ellátás alatt állnak/nem állnak (kérem aláhúzni)
d) Egyéb állategészségügyi információ (mentességek, sürgősségi vágás/elkülönített vágás, stb.)

e) Az állományval kapcsolatos nyilvántartások és dokumentációk megfelelnek a külön jogszabályi követelményeknek.
f) Az állatokat az állatvédelmi előírásoknak megfelelően tartottam és szállítottam: igen/nem (kérem aláhúzni)
g) Az állatok állatgyógyászati készítménnyel csak az állatorvos utasítása szerint lettek kezelve.
h) Az állatoknak adott, 0 napnál nagyobb ételmezés-egészségügyi várakozási idejű állatgyógyászati készítmények és egyéb kezelések

Készítmény neve	Kezelés időpontja	Várakozási idő

i) A hús biztonságát érintő betegségek előfordulása (pl. előfordult-e az állományban vágás előtti időszakban megbetegedés)

j) Laboratóriumi vizsgálatok eredményei: (pl. állatról emberre terjedő fertőző betegségek, maradékanyagra történő vizsgálatok illetve egyéb laboratóriumi eredmények)

k) Visszacsatoló jelentésben levő információk (amennyiben volt állategészségügyi probléma ugyanebből gazdaságból származó állatokban)

l) Tenyésztési adatok, amennyiben ezek betegségek jelenlétére utalnak (pl. nem megfelelő súlygyarapodás, állomány szétnevelése, tojástermelés csökkenése stb.)

Dátum: (érvényes: a kiállítástól számított 3 napig)

2 13-63 gazdaság képviselője

A továbbtartásra kiszállított, illetve a tenyészetben tenyésztési vagy állat-egészségügyi előírás alapján jelölésre kötelezett sertéseket sárga műanyag füljelzővel **(5. kép: Továbbtartásra alkalmas kisüzemi műanyag füljelző és 6. kép: Továbbtartásra alkalmas nagyüzemi műanyag füljelző)** kell megjelölni.

A vágóhídra szánt sertéseket fém **(7. kép: Vágóhídi kisüzemi fém füljelző)** vagy fehér műanyag füljelzővel **(8. kép: Vágóhídi nagyüzemi műanyag füljelző és fogó)** kell megjelölni.

Önálló tenyészetekben hazai vágóhídra történő szállításkor a lapocka tájékon végzett jelölőkalapáccsal történő jelölés is megengedett.

(9. kép: Kétsoros jelölőkalapács)

A sertéseket legkésőbb a születési tenyészet elhagyásának napján kell megjelölni. Önálló tenyészetekben a kijelölt ENAR felelős, megyei körzetbe sorolt tenyészetekben a kijelölt kapcsolattartó állatorvos jogosult a jelölésre.

A sertéseket az alábbi esetekben kell megjelölni:

- az állat tenyészetből történő kiszállítását megelőzően,
- importált (az EU területén kívülről származó) állat esetében a karanténból, vagy a fogadó tenyészetből történő kiszállítását megelőzően,
- amennyiben az állat-egészségügyi okból indokolt;
- szükség esetén tenyésztési célból.

Nem kell megjelölni a sertéseket:

- ha a vágóhid és a tenyészet azonos tartási helyen van, és a vágóhídon kizárólag erről a tartási helyről származó sertéseket vágják le,
- ha az állat-egészségügyi hatóság zárt vágást rendel el.

Amennyiben az importból (az EU területén kívülről) származó egyedek 5 napon belül levágásra kerülnek, azokat nem kell átjelölni.

m

Magyarázat 5.

Az ENAR füljelző a tenyésztési hatóság által engedélyezett, ENAR-számot tartalmazó jelölőeszköz.

Ez egyszeri felhasználású és tartós, anyaga állat- és környezetbarát, valódisága és eredetisége jól megállapítható, számozása pedig jól olvasható.

A megrendelő tenyészet besorolása szerint létezik kisüzemi és nagyüzemi füljelző, felhasználási módja szerint pedig továbbtartásra szánt állat jelölésére, illetve vágóhídra szállított állat jelölésére alkalmazható füljelző.

A jóváhagyott füljelzők listája az VM, illetve az ENAR honlapján megtekinthető.

Sorszám: BA 000001

Állatorvosi Bizonyítvány
belföldi élő-állatszállításához

☐ vágóhídra szállított élő állatokhoz
☐ továbbtartásra szállított élő állatokhoz
☐ állatkiallításra, versenyre, rendezvényre szállított élő állatokhoz

Az állatok azonosítása:

1. faj:
2. az állatok száma:
3. azonosító jele:

I. Az állatok származási helye:
1. származási gazdaság/rakodóhely/gyűjtőközpont neve, címe:
2. gazdaság/rakodóhely/gyűjtőközpont azonosítója, tenyészet kódja:

II. Az állatok rendeltetési helye:
1. az állatokat a következő vágóhídra, tenyészetbe, rakodóra szállítják. (Név, cím, tenyészet kód):

III. Egyéb fontos információ:
A szállítóeszköz forgalmi rendszáma (amennyiben az a vizsgálatkor ismert):

IV. Nyilatkozat vágóállat szállítás esetén: alulírott kijelentem, hogy
A fent leírt állatokat a szállítás előtt (nap) (időpontban)
a származási gazdaságban megvizsgáltam, és azokat egészségesnek találtam.
Az említett állatokkal kapcsolatos nyilvántartások és dokumentáció megfelel a külön jogszabályi követelményeknek, és nem akadályozza az állatok levágását.

V. Nyilatkozat a szállított állat állategészségügyi státuszáról:
** Alulírott állatorvos a származási gazdaság az állattartó nyilatkozata (Nyil. száma:)
alapján igazolom, hogy a fent leírt állatok:
- olyan gazdaságból származnak, amely nem áll állategészségügyi okokból zárlat alatt és nem érintkeztek olyan állatokkal, amelyek ilyen gazdaságból származnak;
- olyan állományból származnak, amely az élő állatok belföldi szállításának állategészségügyi szabályairól szóló 2012/VM rendelet 3. melléklet vonatkozó pontjaiban foglaltaknak megfelel;
- az élő állatok belföldi szállításának állategészségügyi szabályairól szóló 2012/VM rendelet 3. melléklet vonatkozó pontjaiban megkövetelt, e bizonyítvány VII. pontjában részletezett egyedi vizsgálati eredményekkel Rendelkeznek.

VII. További állategészségügyi információk:
Vizsgálati eredmények: (vizsgálat célja, időpontja, eredménye):

VIII. Egyéb rendeletekben előírt kiegészítő igazolás: VAN ☐ NINCS ☐
Kiegészítő igazolás sorszáma:

Kelt: 20 év hónap nap óra. P.H.
Jelen bizonyítvány a kiállításától számított 48 óráig érvényes.

3 Megjegyzés:
A bizonyítványt 3 példányban kell kiállítani (1.-2. az állattartó példány, 3. a példány, melyből egyet az élőállat szállítmánnyal együtt megküld a fogadó tartási helyre.
** A nem kívánt rész áthúzendő!

állatorvos 15-46

A más EU tagállamból származó sertést nem kötelező átjelölni. Amennyiben az állattartó a sertéseket mégis átjelöli, annak minden költsége az állattartót terheli.

A kiesett füljelző helyett új füljelző behelyezése abban az esetben szükséges, ha az egyed elhagyja a tenyészetet.

Tilos

A sertés azonosítása és nyilvántartása során az alábbiak nem megengedettek:

- A sertések TIR-ben nem regisztrált tenyészetben vagy tartási helyen történő tartása.
- Jelöletlen sertés szállítása.
- Nem engedélyezett füljelző használata.
- A füljelzők szándékos eltávolítása, megrongálása, illetve olvashatatlanná tétele.
- A sertések szállítólevél nélküli szállítása, a szállítólevél adatainak meghamisítása.
- Megyei körzetbe sorolt tenyészetek esetén a jelölőkalapács használata.
- Külföldre történő sertésszállítás esetében a jelölőkalapács használata.

A sertéstartás megkezdése előtt a tenyészet és a tartási hely adatait az adatbázis felé jelenteni kell.

Magyarországon a sertéseket legkésőbb a születési tenyészet elhagyásakor, hasznosítási módtól függetlenül meg kell jelölni. Erre a célra csak engedélyezett ENAR füljelző használható. Azonban önálló tenyészetek esetén a hazai vágóhidra történő szállításkor lehetőség van a jelölőkalapács használatára is.

Amennyiben a jelölésre használt füljelző megrongálódik, illetve olvashatatlanná válik, a sertés megjelöléséről a következő kiszállításkor kell gondoskodni.

Magyarországon az ENAR füljelzővel, vagy a jelölőkalapács használatával megjelölt élő sertést csak érvényes szállítólevéllel lehet szállítani.

Megyei körzetbe sorolt tenyészetek esetében a sertések vágóhidra történő kiszállításkor az állatokat ENAR füljelzővel kell megjelölni, a jelölőkalapács ebben az esetben nem alkalmazható.

Tekintettel arra, hogy az élőállaton a jelölőkalapáccsal történő jelölés nem látható, a külföldre (EU más tagállamába vagy harmadik országba) történő szállítás során jelölés céljából csak az ENAR füljelző használata fogadható el.

Tipikus hibák

A bizonylatokat pontosan kitöltik, de a központi ENAR adatbázishoz történő elküldésükről már nem gondoskodnak.

Nem minden esetben reagálnak a súlyos hibát visszaigazoló bizonylatokra. (Általában már figyelmeztető hiba esetén is szükséges korrigálni a tévesen közölt, ill. pótolni a hiányzó adatokat!)

Az állatmozgás-nyilvántartó mellékletét képező sertés szállítólevél hiányzik, illetve hibásan vagy hiányosan kerül kitöltésre. A gazdálkodó a szállítóleveleket nem őrzi meg három évre visszamenőleg. (A szállítólevelet, az adatbázis naprakészen tartása érdekében abban az esetben is ki kell állítani, amikor az előírások szerint nem szükséges a sertések megjelölése – pl. ha a vágóhid és a tenyészet, ahonnan a sertések származnak, azonos tartási helyen található és más tenyészetből beszállítás nem történik, illetve zárt vágás elrendelésekor.)

Az állatmozgás-nyilvántartás nem áll rendelkezésre, vagy azt nem a jogszabályi előírásoknak megfelelően vezetik, illetve a gazdálkodó nem tudja azt három évre visszamenőleg bemutatni.

Tippek

Ne felejtse el, hogy az új tenyészet bejelentése csak abban az esetben fogadható el, ha egyidejűleg legalább egy hozzá tartozó tartási helyet és az ott tartott kocák számát is bejelentik.

Fordítson figyelmet arra, hogy önálló tenyészetek esetében a megyei ENAR koordinátor állatorvos, megyei körzetbe sorolt tenyészetek esetében a hatósági állatorvos aláírása szükséges a bejelentőlapra.

Az állatmozgás-nyilvántartását vezesse naprakészen! A 2009-től érvényes szabályozás szerint, amennyiben egy tenyészethez több sertés tartási hely is tartozik, nem szükséges a nyilvántartást tartási helyenként vezetni.

Önálló tenyészet esetében a füljelzők és a bizonylatok megrendeléséről időben gondoskodjon!

Megyei körzetbe sorolt tenyészet esetében feltétlenül értesítse az állatok szállításáról kapcsolattartó állatorvosát!

Gondoskodjon arról, hogy az állatok jelölése, a szállítólevél kiállítása és a szükséges igazolások rendben megtörténjenek!

A sertés szállítólevelek pontos, precíz kitöltése elengedhetetlen, ezért ügyeljen arra is, hogy:

- az ENAR felelős aláírása ne hiányozzon;
- a szállítás valós dátuma fel legyen tüntetve a szállítólevélen;
- a fülszám intervallum vagy a fülszám megadása helyesen történjen;
- a fogadó, illetve a kiszállító tenyészet tenyészetkódját helyesen tüntesse fel.

Gondoskodjon arról, hogy az állatok szállítása engedélyezett szállítójárművel történjen!

i

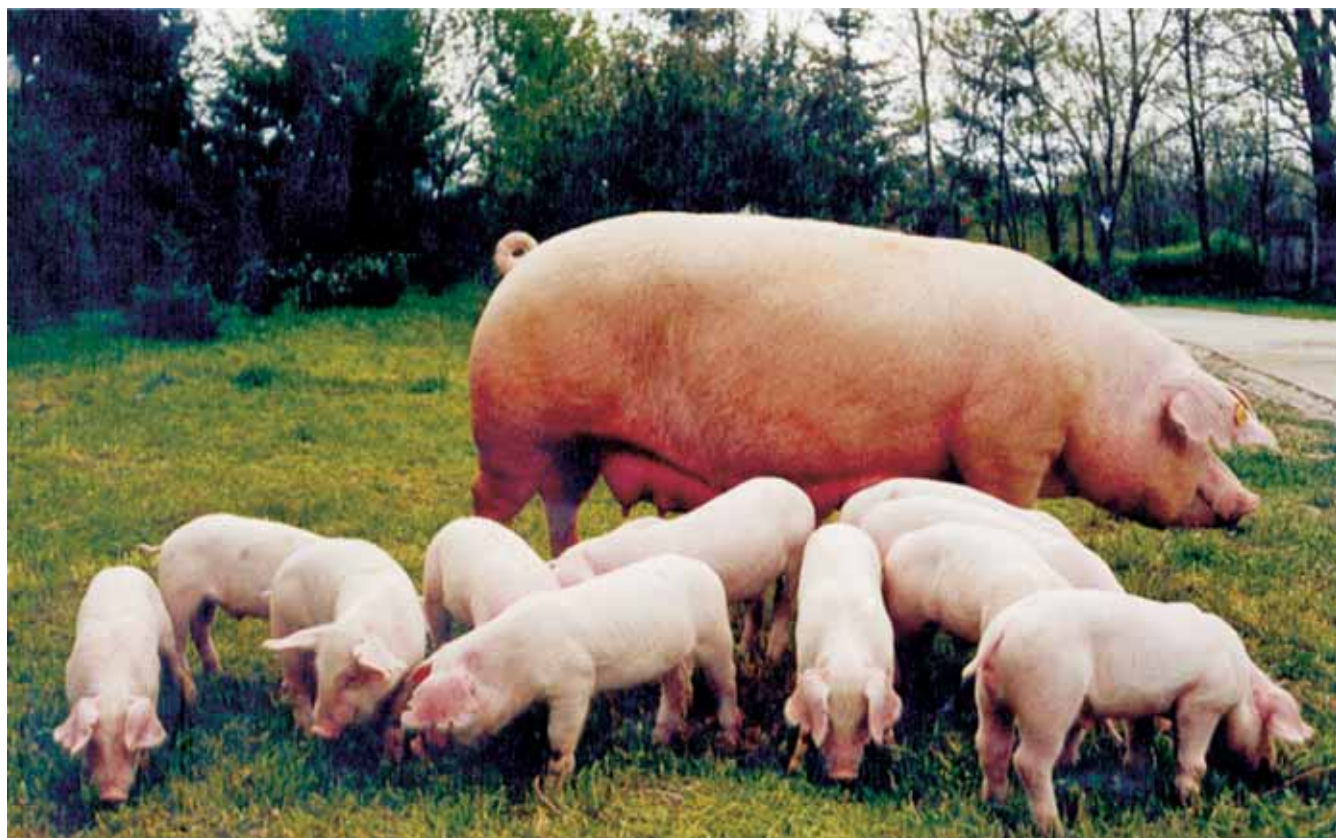
További információ

Az ENAR-ral kapcsolatos tudnivalók hozzáférhetők:

- ENAR Útmutató letölthető a www.enar.hu címen.
 - Egyéb információk elérhetők a www.enar.hu és www.nebih.gov.hu címen.
 - Telefonon, levélben az ENAR központi ügyfélszolgálati irodáján 1024 Budapest, Kitaibel Pál u. 4.
 - Telefon: 06 (1) 336-9458, Fax: 06 (1) 212-4995, e-mail: enar@enar.hu.
 - A megyei kormányhivatalok Élelmiszerlánc-biztonsági és Állat-egészségügyi Igazgatóságán működő ügyfélszolgálatnál.
 - Megyei körzetbe sorolt tenyészet esetén a kijelölt kapcsolattartó állatorvosnál.
- www.kolcsonosmegfeleltetes.hu

Az ENAR-ral kapcsolatban egyéb információ elérhető:

- A NÉBIH, Állattenyésztési Igazgatóságán.

A követelmények célja:

Állat-egészségügyi, állattenyésztési és élelmiszerlánc-biztonsági okokból alapvető fontosságú, hogy valamennyi szarvasmarhaféle (szarvasmarha, bivaly és bölény) azonosítható, nyilvántartható és nyomon követhető legyen.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

Az ellenőrző hatóság azt vizsgálja, hogy a gazdálkodó eleget tett-e a bejelentési kötelezettségének, továbbá az előírtaknak megfelelően vezeti-e az állomány-nyilvántartást, illetve, hogy az állatok jelölése a jogszabályoknak megfelelően, a NÉBIH által engedélyezett füljelzővel történt-e.

§

Jogszabályi hivatkozások

EU jogszabály

Az Európai Parlament és a Tanács 2000. július 17-i 1760/2000/EK rendelete a szarvasmarhafélék azonosítási és nyilvántartási rendszerének létrehozásáról, továbbá a marhahús és marhahústermékek címkézéséről, valamint a 820/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről 4. és 7. cikk

Hazai jogszabály

A szarvasmarha-fajok egyedeinek jelöléséről, valamint Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről szóló 99/2002. (XI. 5.) FVM rendelet 3. §, 7. §, 8. §, 19. §, 23. §, 31. §.

k

Követelmények

Bejelentés

A tenyésztbe, illetve az onnan kifelé irányuló valamennyi állatmozgást, az állatok gazdaságban történő születését, illetőleg kiesését, továbbá ezen események időpontját be kell jelenteni.

Az állomány-nyilvántartás vezetése

A tenyésztben lévő szarvasmarhafélékről az előírtaknak megfelelően állomány-nyilvántartást kell vezetni.

A nyilvántartás adatait legalább három évig, illetve a három éven belül indított tartás esetén a tartás kezdetéig visszamenőleg kell megőrizni.

A szarvasmarhafélék jelölése

Minden Magyarországon született szarvasmarhafélét mindkét fülben, a NÉBIH által engedélyezett füljelzővel kell megjelölni. Az állatok jelölését a borjú születését követő húsz napon belül kell elvégezni. Amennyiben az egyed a születésétől számított húsz napon belül elhagyja a tenyésztet, akkor a jelölést a tenyésztet elhagyása előtt meg kell tenni. Az ún. harmadik országból, azaz az EU területén kívülről importált szarvasmarhafélék esetén az eredeti füljelzőt el kell távolítani, és helyette - a szükséges állat-egészségügyi vizsgálatok elvégzésétől számított húsz napon belül - a NÉBIH által engedélyezett füljelzőt kell behelyezni.

Bejelentéssel és a marhalevéll kapcsolatos kötelezettségek

Megyei körzetbe sorolt tenyészt esetén a körzeti kapcsolattartó állatorvos végzi a bejelentéseket az adatbázishoz. Egy általa megjelölt állat bejelentése alapján az ENAR rendszer 14 napon belül kiállít egy marhalevél-igazolólapot. Ezt postán megküldi a kapcsolattartónak, ő adja át a tartónak. A marhalevél-igazolólap tartalmazza a született egyed, a tartó és a tenyészt legfontosabb adatait. Tulajdonjogot nem igazol!

A 2013-as év folyamán előreláthatóan megváltozik a marhalevél formája és funkciója. A rendszer a marhalevél-igazolólapok helyett olyan marhaleveleket fog kiállítani, amelyek külföldre szállítás esetén szarvasmarha útlevélként is szolgálnak. A tartó az ezzel kapcsolatban módosuló feladatairól a kapcsolattartójától kaphat majd tájékoztatást. (Ezen új típusú marhalevél mellett azonban a korábban kiállított marhalevél-igazolólapok is érvényben fognak maradni, ezeket nem kell majd lecserélni.)

A tartó minden más eseményt (állat bekerülése, kikerülése, kiesése) 3 napon belül köteles bejelenteni a kapcsolattartónak. (A tartó kérésére a kapcsolattartó erről igazolást állít ki. Szükség esetén, a helyszíni ellenőrzés során a tartó ezzel igazolhatja, hogy eleget tett kötelezettségének.)

Egy állat **beérkezése** esetén a tartó át kell, hogy adja a kapcsolattartónak az állatot kísérő marhalevél-igazolólapot. A kapcsolat-tartó ezen jelenti be a beérkezést, és az ENAR rendszer kiállít az állatra egy új marhalevél-igazolólapot, amit ismét csak a kapcsolattartón keresztül kap meg a tartó.

Egy állat **kikerülése** (kiszállítása) esetében a marhalevél-igazolólap felső része az állatot kell, hogy kísérje. A marhalevél-igazolólap ellenőrző szelvényét le kell választani, és át kell adni a kapcsolattartónak. Ugyanígy kell eljárni elhullott állat hullájának elszállítása esetén is.

Állat **elvezetése vagy házi vágása** esetén a marhalevél-igazolólapot az ellenőrző szelvényel együtt át kell adni a kapcsolattartónak.

Önálló tenyészetből a bejelentés és a marhalevelek kezelése a kijelölt ENAR felelős feladata. A bejelentés bizonylatok kitöltésével és azok beküldésével, vagy elektronikus úton (egy e-mail-hez csatolt file beküldésével, vagy a NÉBIH portál webENAR képernyőin) történik. A webENAR új felhasználói részére a NÉBIH honlap (www.nebih.gov.hu) főoldalán, a bal oldali oszlop 4. E-ügyintézés ablakából letölthető Felhasználói kézikönyv szolgáltatja a tudnivalókat arról, hogy hogyan léphetnek be a rendszer felhasználói közé. A további feladatok elvégzéséhez szükséges minden tudnivaló megtalálható az ENAR honlapon (www.enar.hu).

Itt található az önálló tenyészetek tartói számára készült útmutató, valamint az egyes bizonylatok és képernyők kitöltési útmutatói, és a küldendő file leírások. E honlapról, a füljelzőkkel beérkező bejelentőlapok és a marhalevelek kivételével, letölthető és kinyomtatható a bejelentésekhez szükséges valamennyi bizonylat.

A bejelentéseket az eseménytől számított hét napon belül meg kell küldeni az országos szarvasmarha-ENAR adatbázisnak. **(Magyarázat 1.)** A borjú bejelentését a füljelző behelyezést követő hét naptári napon belül kell megtenni.

Az egyedek születésének vagy mozgásának bejelentése alapján a rendszer marhalevél-igazolólapot állít ki. **(Magyarázat 2.)** Ennek felhasználásával jelenthetők be az állatok mozgásával kapcsolatos események, ha nem elektronikus úton küldik a bejelentést. A marhalevél-igazolólap kiállítására a bejelentést tanúsító bizonylat beérkezésétől számított tizennégy napon belül kerül sor. A marhalevél-igazolólap tartalmazza a született egyed, a tartó és a tenyészet legfontosabb adatait. Tulajdonjogot nem igazol! Szállítás esetén az állatot a marhalevél-igazolólap felső része kell, hogy kísérje, ez érvényes abban az esetben is, ha állati hullát szállítanak a megsemmisítőbe.

A belföldi élőállat-szállításra vonatkozó részletes szabályokat az élő állatok belföldi szállításának állat-egészségügyi szabályairól szóló 87/2012. (VIII.27.) VM rendelet tartalmazza. **(Magyarázat 3.)**

A 2013-as év folyamán előreláthatóan megváltozik a marhalevél formája és funkciója. A rendszer a marhalevél-igazolólapok helyett olyan marhaleveleket fog kiállítani, amelyek külföldre szállítás esetén szarvasmarha útleveleként is szolgálnak. A tartó az ezzel kapcsolatban módosuló feladatait az egyidejűleg módosított útmutatók fogják részletesen ismertetni. (Az új típusú marhalevél mellett azonban a korábban kiállított marhalevél-igazolólapok is érvényben fognak maradni, ezeket nem kell majd lecserélni.)

Az állomány-nyilvántartással kapcsolatos kötelezettségek

A tenyészetben lévő szarvasmarhafélékről vezetett állomány-nyilvántartásban a gazdálkodónak legalább a következő adatokat kell feltüntetnie:

- az állat azonosítója, születési ideje, neme, fajtája, színe;
- a gazdaságban tartott állat elhullásának napja;
- a gazdaságból távozó állatok esetén a fogadó állattartó neve és, a tenyészet címe, vagy a tenyészet kódja, valamint az indulás időpontja is;
- a gazdaságba érkező állatok esetén a küldő állattartó neve és a tenyészet címe, vagy a tenyészet kódja, valamint az érkezés időpontja is;
- az állomány-nyilvántartást ellenőrző hatóság képviselőjének neve és aláírása, valamint az ellenőrzés elvégzésének időpontja.

(Magyarázat 4.)

Az állomány-nyilvántartást az 1. számú képszerű formátumban és adattartalommal kell vezetni. **(1. kép: Állomány-nyilvántartás)**

A nyilvántartás elektronikus formában (Excel vagy egyéb telepítható program) is vezethető, amennyiben az a nyomtatványnak megfelelő formában kinyomtatható. Az állattartó az állomány-nyilvántartót három évig - illetve a három éven belül indított tartás esetén a tartás kezdetéig visszamenőleg - köteles a helyszínen megőrizni, és azt az ellenőrzést végző hatóság részére bemutatni.

m

Magyarázat 1.

A szarvasmarha-ENAR (Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszer) egy országos számítógépes nyilvántartás, amelynek rendeltetése minden magyarországi szarvasmarhaféle, valamint azok tartózkodási helyének nyilvántartása. A nyilvántartást a NÉBIH működteti.

m

Magyarázat 2.

A szarvasmarha-fajok egyedeinek jelöléséről, valamint Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről szóló 99/2002 (XI.05) FVM rendelet módosítás alatt áll. A pontos információkért figyelje a www.nebih.gov.hu és az www.enar.hu honlapok információit!

m

Magyarázat 3.

A fontosabb kötelezettségeket ld. JFGK 6 Magyarázat 4. alatt.

m

Magyarázat 4.

Az állatok egyedi jelölési rendszeréhez kapcsolódó állomány-nyilvántartás vezetése nélkül nem végezhető tenyésztői munka, nincs törzskönyvezés és teljesítményvizsgálat sem, ami az állatállomány termelőképességének romlásához vezet.

2. számú melléklet a 99/2002. (XI. 5.) FVM rendelethez

Állomány-nyilvántartás

ENAR- szám	Marhalevél szám	Anyja ENAR- száma vagy egyedül kialakult azonosítója	Születési ideje	Neme	Fajtája és színe	A tartás helyén való állat elpusztítások, elvezetések dátuma	A tenyészetbe érkezési dátuma	Ellátás a tenyészetben	Citrusgyógyászati kódja	Dátum	Megjegyzés

Ellenőrzések:

Dátum:			
Aláírás:			

1

A jelöléssel kapcsolatos kötelezettségek

Valamennyi Magyarországon született szarvasmarhafélét mindkét fülben elhelyezett füljelzővel kell megjelölni. A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal megalakulását követően (2012. március 15-étől) egy új feliratú füljelző került köztenyésztésbe **(2. és 3. kép: Nagyméretű és kisméretű füljelző ÚJ)**. A korábban kiadott füljelzők nyaki részénél az „OMMI”/”MgSzH) felirat volt látható. **(4. és 5. kép: Nagyméretű és kisméretű füljelző MgSzH RÉGI, ill. 6. és 7. kép: Nagyméretű és kisméretű füljelző OMMI RÉGI)**, míg az új füljelzők esetében már az „NÉBIH” felirat olvasható. A fenti időpont óta született borjak jelölésére már az új feliratú füljelzők kerültek, kerülnek postázásra, illetve a 2012. március 15. utáni füljelző pótlások is már az „NÉBIH” felirattal kerültek ki a gazdálkodókhoz **(8. kép: Pótlásra gyártott füljelző)**.

A szürke szarvasmarhák esetén a füljelzők alapja szürkésfehér színű **(9. kép: Szürke szarvasmarha füljelző)**. Minden másban a sárga füljelzőkkel megegyező formájúak és tartalmúak.

A szarvasmarha füljelzők beszerzésének körülményei 2010. augusztus 18-tól megváltoztak.

A legfontosabb változások

Többféle füljelző gyártmány közül van lehetőség választani. Az új bizonylatok, a választható füljelzők és segédeszközök gyártó-, illetve gyártmány kódjai, a gyártó neve, elérhetősége, a megrendelési és csomagolási egységek adatai, valamint az érvényes füljelző és segédeszköz árak megtalálhatók a NÉBIH honlapján (www.nebih.gov.hu) az Állattenyésztési Igazgatóságnál, valamint az ENAR honlapján (www.enar.hu).

A füljelzőket és segédeszközöket a gyártó közvetlenül szállítja a megrendelőnek.

A részletes előírások elérhetők az önálló tenyészetek részére készült útmutatóban, a www.enar.hu honlapon.

Az egyedek jelölésére a NÉBIH által engedélyezett páros füljelző alkalmazása kötelező. A füljelzőnek tartalmaznia kell az ország kódját (HU), a NÉBIH (korábban kiadott füljelző esetén: OMMI/MgSzH) feliratot, egy tízjegyű életszámot, amely csak az adott egyedre jellemző. Az életszámból a használati szám (6-7-8-9. karakter) nagyobb betűméretben kerül nyomtatásra. A füljelzőnek tartalmaznia kell a tízjegyű életszámmal megegyező vonalkódot is. **(Magyarázat 5.)** Valamennyi borjút a születését követő húsz napon belül kell mindkét fülben elhelyezett füljelzővel megjelölni. Önálló tenyészetek esetén a kijelölt ENAR felelős, megyei körzetbe sorolt tenyészetek esetén a kijelölt kapcsolattartó állatorvos jogosult a jelölésre. Az utóbbi esetben a borjú születését követően tíz nap áll a gazdálkodó rendelkezésére, hogy a körzet kijelölt kapcsolattartó állatorvosát értesítse, amit a kapcsolattartó állatorvos az ún. „Bizonylat, ENAR-esemény bejelentése kapcsolattartó állatorvosnak” segédbizonylaton igazol. A bizonylat megtalálható a www.enar.hu oldalon.

m

Magyarázat 5.

Az egyedek tartós, egész életükön keresztül megváltoztathatatlan egyedi jelölése és országos számítógépes adatbázisban való nyilvántartása alapját képezi

- a hatékony állat-egészségügyi intézkedéseknek, kezeléseknak;
- a nagyobb járványok megelőzésének;
- a járványos állatbetegségek izolálásának;
- a betegség állapotmozgással történő terjedése megakadályozásának és
- több olyan intézkedésnek, amelyek nagy értékű állatainkat és azok környezetét – benne az ember egészségét – óvja.

A harmadik országból (az EU területén kívülről) behozott szarvasmarhák esetén a szükséges állat-egészségügyi vizsgálatoktól számított húsz napon belül az eredeti füljelzőt el kell távolítani, és helyette a NÉBIH által engedélyezett füljelzőt kell behelyezni. A fogadó tenyészet nyilvántartásában mind az eredeti, mind pedig az új magyar ENAR számot rögzíteni kell.

Amennyiben az állat egyik füléből kiesik vagy olvashatatlanná válik a füljelző, annak pótlásáról gondoskodni kell. A füljelző pótlást a kieséstől vagy megrongálódástól számított 48 órán belül meg kell rendelni. A pótlásként érkezett füljelzők nyaki részén az adott életszámra kiadott füljelző sorszáma szerepel római számmal. Így az első pótlás alkalmával „II”, a második pótlás alkalmával „III” szerepel. Az EU más tagállamából származó szarvasmarhaféle esetében a pótl-

lásra gyártott füljelzőre az eredeti származási tagállam által kialakított tartalom kerül. A füljelző pótlást a megérkezésétől számított 48 órán belül be kell helyezni az állat fülébe.

Tilos

*Meghatározott esetek kivételével az állatok marhalevel-igazolólap nélküli mozgatása nem megengedett.
Az EU más tagállamából származó egyed útlevél nélküli fogadása nem megengedett.
Az EU más tagállamából származó egyedek átjelölése nem megengedett.
A füljelzőket eltávolítani, illetve cserélni hatósági engedély nélkül nem lehet.*

Amennyiben egy tenyészetnek több tartási helye is van, az egyedek tartási helyek közötti mozgásának tényét nem szükséges a központi adatbázis felé jelenteni.

Az EU más tagállamából származó egyed mozgatása során útlevélnek kell kísérnie. Az állat útlevelét a bejelentéssel párhuzamosan kell az adatbázis üzemeltetőjének megküldeni.

Az EU más tagállamából származó egyedek az eredeti (a származási ország által kiadott) füljelzőjüket megtartják. Az ilyen egyedeket az eredeti füljelzőjük feltüntetésével kell nyilvántartásba venni.

A füljelzők mindkét fülből történő eltávolításához, cseréjéhez, amennyiben az valamilyen okból (pl. állatorvosi beavatkozás miatt) szükségessé válik, minden esetben szükség van az illetékes hatóság engedélyére.

Tipikus hibák

Ha az egyed egyik füléből kiesik a füljelző, annak pótlását 48 órán belül nem igénylik meg.

Az állomány-nyilvántartás nem áll rendelkezésre, vagy azt nem a jogszabályi előírásoknak megfelelően vezetik, illetve a gazdálkodó nem tudja azt három évre visszamenőleg bemutatni.

Az állomány-nyilvántartást nem vezetik naprakészen, ezért a nyilvántartott állomány eltér a ténylegestől, és így a későbbiekben nehezzé válik a visszakövethetőség.

Nem a borjak valós születési dátumát jelentik be. (A tejelő tehenek esetében a laktáció indulásának bejelentett dátuma kizárhatja a borjú születési dátumának adott napra történő bejelentését!)

Amennyiben egy tehénnek ikerborjai születnek, az ikerelés tényét elfelejtik bejelenteni. (Ennek pótlására/módosítására mindössze 15 nap áll rendelkezésre.)

Az állomány-nyilvántartás vezetésekor a naptári év kezdetekor új nyilvántartást nyitnak. A már megkezdett nyilvántartást nem idősorosan (három évre visszamenőleg) vezetik.

A kiesett, eltört, használhatatlanná vált füljelzőt házi megoldásokkal javítják (esetleg újra írják), behelyezik ugyanabba, vagy másik állatba. (Mivel ez hamisításnak minősül, büntetőjogi következményei is lehetnek!)

Tippek

Útmutatóban található:

- az elektronikus úton (e-mailen keresztül) történő adatjelentési lehetőségek;
- az ENAR bizonylatok kitöltési utasításai.

Önálló tenyészetből bizonylaton beküldött füljelző pótlás rendeléséből célszerű egy másolatot készíteni és azt megőrizni, web-en keresztül küldött rendelés esetén pedig azt kinyomtatni vagy elmenteni. Szükség esetén, a helyszíni ellenőrzés során a tartó ezzel igazolhatja, hogy eleget tett kötelezettségének.

A www.enar.hu internetes portálon bárki hozzáférhet egy szarvasmarhaféle nyilvános adataihoz (ivar, születés és vágás dátuma, minősítés adatai, stb.), amennyiben ismeri a 10 jegyű ENAR számát. Ugyanez a lekérdezés mobil interneten is elérhető a wap.enar.hu címen. Az ENAR adatbázis az állattartónak közvetlen hozzáférést biztosít a nyilvántartott adatainak megtekintéséhez. Erre jogosultságot szerezhet felhasználói név és jelszó kérésével.

13 hónapnál idősebb egyed bejelentéséhez szükség van a kerületi főállatorvos vagy az állattenyésztési hatósági főfelügyelő ellenjegyzésére.

Ha az egyed mindkét füléből kiesik a füljelző, akkor lehetőség van dupla füljelző rendelésre. Ebben az esetben is szükség van a kerületi főállatorvos vagy az állattenyésztési hatósági főfelügyelő ellenjegyzésére.

2007. január 1-je után nincs felső határa a szaporulati füljelző megrendelhető mennyiségnek. Egy bizonylaton azonban legfeljebb 1000 állathoz rendelhető új füljelző, nagyobb mennyiség rendeléséhez több bizonylatot kell kitölteni.

Amennyiben egy tenyészetben elfogy a füljelző, és az újonnan megrendelt még nem érkezett meg, akkor lehetőség van más tenyészetből átvenni füljelzőt. Az átadás-átvételt a megfelelő ENAR bizonylaton jelenteni kell a központi adatbázisba.

A központi adatbázisnak hibásan beküldött bizonylat esetén a rendszer hibaüzenetet küld. Ha az a bizonylaton nincs külön jelezve (ld. Ne küldje vissza!), akkor az a bizonylat hibajavításra is szolgál.

Amennyiben valamely állat adataiban módosításra kerül sor, a rendszer új marhalevelet állít ki új sorszámmal. Az újabb módosítást követően a sorszám ennek megfelelően emelkedik. Mindig a legutoljára kiadott, legmagasabb sorszámú marhalevél-igazolólapon a hatályos.

Ha valamilyen ENAR esemény (pl. újszülött borjú bejelentése, vásárolt egyed bekerülése, elhullás stb.) történik megyei körzetbe sorolt tenyészetben, az ún. „Bizonylat, ENAR-esemény bejelentése kapcsolattartó állatorvosnak” segédbizonylatot, illetve borjú bejelentés esetén a bejelentőlap egy példányát a kapcsolattartó állatorvostól feltétlenül kérje el! Szükség esetén, a helyszíni ellenőrzés során a tartó ezzel igazolhatja, hogy eleget tett kötelezettségének. A bizonylat elérhető a www.enar.hu honlapon.

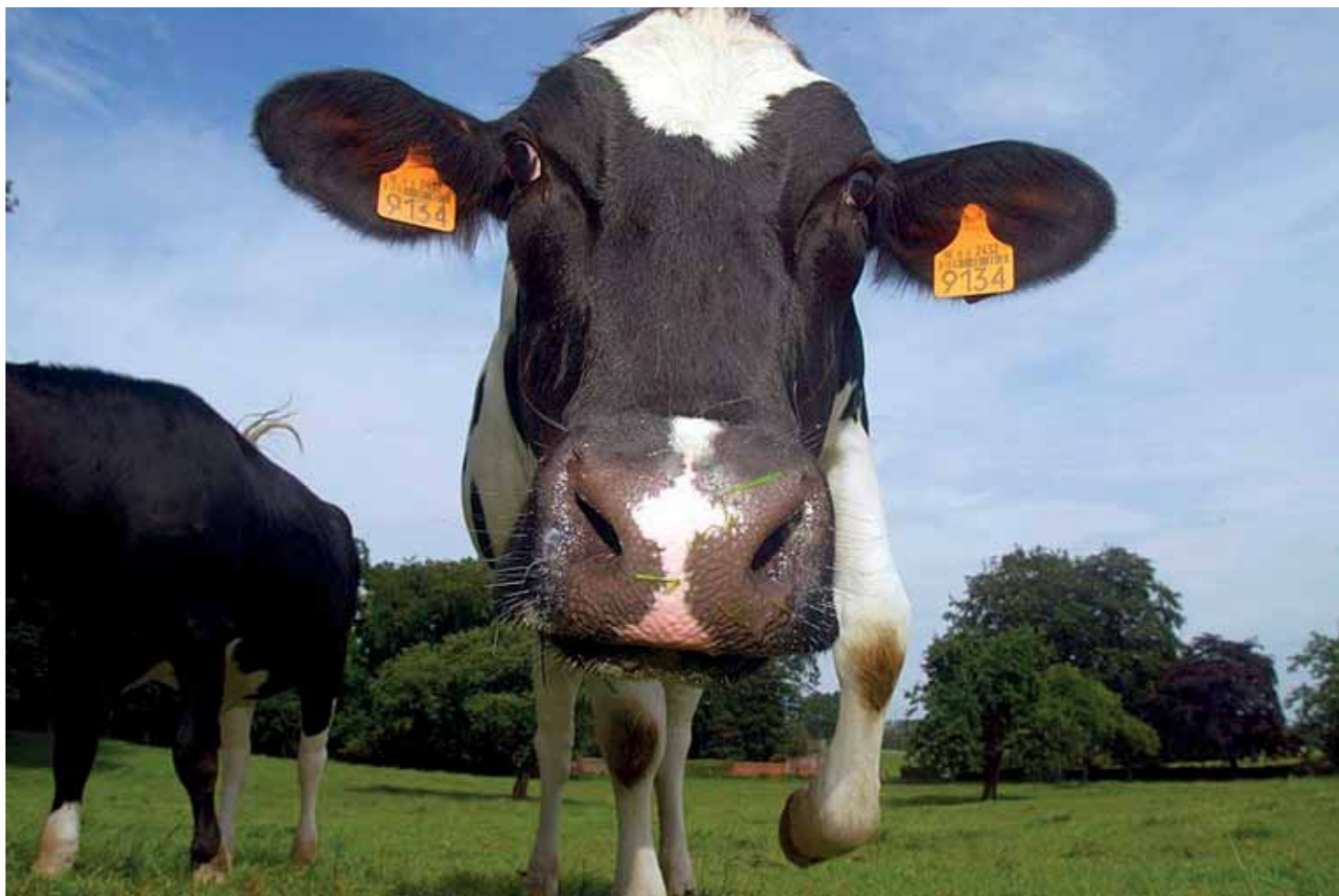
További információ

Az ENAR-ral kapcsolatos tudnivalók hozzáférhetők:

- ENAR Útmutató (letölthető a www.enar.hu címen);
 - Egyéb információk elérhetők a www.enar.hu címen;
 - Telefonon, levélben az ENAR központi ügyfélszolgálati irodáján (1024 Budapest, Kitaibel Pál u. 4, Telefon: 06 (1) 336-9458, Fax: 06 (1) 212-4995, e-mail: enar@enar.hu
 - Telefonon, levélben az adott állattartás helye szerint illetékes megyei kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági- és Állategészségügyi Igazgatóságán működő ügyfélszolgálati irodán.
- www.kolcsonosmegfeleltetes.hu

Az ENAR-ral kapcsolatban egyéb információ elérhető:

- Önálló tenyészet esetében a NÉBIH, Állattenyésztési Igazgatóságán;
- Megyei körzetbe sorolt tenyészet esetén a kijelölt kapcsolattartó állatorvostól.

A követelmények célja:

Állat-egészségügyi, állattenyésztési és élelmiszerlánc-biztonsági okokból alapvető fontosságú, hogy valamennyi juh és kecske azonosítható, nyilvántartható és nyomon követhető legyen.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

Az ellenőrző hatóság azt vizsgálja, hogy az állatok jelölése a jogszabályoknak megfelelően megtörtént-e, illetve, hogy a gazdálkodó az előírtaknak megfelelően vezeti-e az állomány-nyilvántartást és mellékleteit.

Jogszabályi hivatkozások**EU jogszabály**

A Tanács 21/2004/EK rendelete a juh- és kecskefélék azonosítási és nyilvántartási rendszerének létrehozásáról, valamint az 1782/2003/EK rendelet, továbbá a 92/102/EGK és a 64/432/EGK irányelv módosításáról 3., 4., 5., cikk

Hazai jogszabály

Juh- és kecskefélék egyedeinek Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről szóló 182/2009. (XII. 30.) FVM rendelet 3. § (1), 4. §, 5. §, 6. §, 9. § (8), 10. §, 11. § (1)-(6), 26. § (1)

Követelmények**A juh- és kecskefélék jelölése**

- Az állatokat mielőtt elhagyják a születés kori gazdaságot, de legkésőbb 6 hónapos korukig kell megjelölni.
- Születési helyükről közvetlenül hazai vágóhidra kerülő juh és kecske egyedeket két füljelzővel kell ellátni, melyek közül az egyik vonalkódot is tartalmaz.
- Élő állatként az Unión belül kereskedelembe kerülő juh és kecske egyedeket elsődleges jelölési módként elektronikus füljelzővel, másodlagos jelölési módként füljelzővel kell ellátni.
- Továbbtartásra meghagyott juh egyedeket, illetve a továbbtartásra meghagyott, és az Unión belüli kereskedelembe kerülő kecske egyedeket úgy kell megjelölni, hogy a bal fülébe elektronikus füljelzőt kell helyezni, másodlagos jelölési módként pedig, az egyed jobb fülét füljelzővel kell ellátni. Az elektronikus füljelzőt bendőbólsusz helyettesítheti.
- A továbbtartásra meghagyott, és az Unión belüli kereskedelembe nem kerülő kecske egyedeket elsődleges jelölési módként füljelzővel, másodlagos jelölési módként tetoválással kell ellátni. A jobb fülbe az egyedi kód első öt, a bal fülbe pedig a második öt számjegyét kell tetoválni. Rövid fülű kecskék esetében a 10 számjegyű egyedi kódot a farokrépába kell tetoválni.
- A harmadik országból behozott, továbbtartásra meghagyott állatokat a kötelező állat-egészségügyi ellenőrzések elvégzését követő 14 napon belül, de minden esetben a gazdaság elhagyása előtt meg kell jelölni, és a harmadik ország által adott azonosító feltüntetésével nyilvántartásba kell venni.
- A harmadik országból beérkező, vágásra szánt állatokat nem kell átjelölni, amennyiben azok az előírt állat-egészségügyi vizsgálat elvégzését követő 5 napon belül levágásra kerülnek.

Az állomány-nyilvántartás vezetése

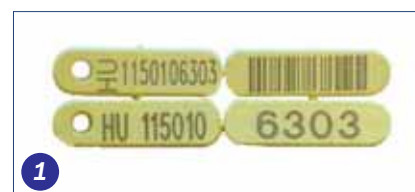
- Az állattartónak a tenyészetben található egyedekről, valamint a be- és kiszállításokról állatfajonként az előírtaknak megfelelő tartalommal naprakész nyilvántartást kell vezetni.
- Az állattartónak rendelkeznie kell az állomány-nyilvántartó mellékletét képező dokumentumokkal.
- Az állomány-nyilvántartás adatait legalább három évig, illetve a három éven belül indított tartás esetén a tartás kezdetétől meg kell őrizni.

A jelöléssel kapcsolatos kötelezettségek

A jelölés alapesetei

A hazai születésű bárányokat és gidákat mielőtt elhagyják a születés kori tenyészetet, de legkésőbb 6 hónapos korukig az alábbiak szerint kell megjelölni:

- azokat az állatokat, amelyeket vágásra szántak mindkét fülben elhelyezett bárány (1. kép: **Kisméretű bárány ENAR-füljelző**), illetve gida (2. kép: **Kisméretű gida ENAR-füljelző**) ENAR-füljelzővel;

1

2

- a továbbtartásra szánt juh egyedeket, illetve továbbtartásra meghagyott és az EU-n belüli kereskedelembe kerülő kecske egyedek esetében a jelölését a jobb fülbe helyezett, továbbtartásra alkalmas ENAR-füljelzővel

(3. kép: Juh nagyméretű továbbtartásra alkalmas ENAR-füljelző) és

(4. kép: Kecske nagyméretű továbbtartásra alkalmas ENAR-füljelző – téglaforma) és elektronikus füljelzővel vagy bendőbólusszal kell elvégezni.

3

4

A tetoválással történő megjelölés során:

- a továbbtartásra meghagyott és az Unión belüli kereskedelembe nem kerülő kecskék jobb fülébe az egyedi szám első 5 számjegyét, bal fülébe az egyedi szám második 5 számjegyét;
- a rövid fülű kecskék farokrépájába pedig a 10 számjegyű egyedi számot kell betetoválni.

Amennyiben a füljelző az állat egyik füléből kiesett, vagy megrongálódott, és a rajta lévő felirat vagy elektronikus jel olvashatatlaná vált, a pótlásáról minél hamarabb gondoskodni kell. A pótlást legkésőbb az állat tenyészetből történő kiszállítása előtt, vagy az éves állományeltár időpontjáig kell elvégezni.

Az ENAR-szám felépítése

A juh és kecske ENAR-füljelző **(Magyarázat 1.)** a tenyésztési hatóság által engedélyezett ENAR-számot tartalmazó jelölőeszköz.

A tartó igénylése alapján az országos számítógépes adatbázis által kiadott ENAR-szám:

- juh esetében Magyarország ISO jeléből (HU) és a 7-11 számjegyű egyedi számból álló kód. Az egyedi szám első számjegye a sorszám, az ezt követő 5 számjegy a tenyészetre utaló fülszám előtag, a további 2-5 számjegy pedig a használati szám, amely tartalmazza a születési év utolsó számjegyét és a legfeljebb 4 számjegyből álló sorszámot
- kecske esetében Magyarország ISO jeléből (HU) és a 10 számjegyű egyedi számból álló kód. Az egyedi szám első számjegye fix 7-es, a következő 3 számjegye pedig a területi felelős által ellátott területre utaló szám (előtag), az 5-10 számjegye pedig a használati szám.

Minden füljelzőn található egy vonalkód, mely az ország kód kivételével tartalmazza az ENAR-számot.

m

Magyarázat 1.

Az ENAR füljelző a tenyésztési hatóság által engedélyezett, ENAR-számot tartalmazó jelölőeszköz. Ez egyszeri felhasználású és tartós, anyaga állat és környezetbarát, valódisága és eredetisége jól megállapítható, felirata pedig jól olvasható. Az engedélyezett füljelzők listája az VM, illetve az ENAR honlapján megtekinthető.

A jelölés egyéb esetei

Az állat-egészségügyi hatóság bizonyos esetekben elrendelheti az állatok állat-egészségügyi füljelzővel történő megjelölését. Az ezen a füljelzőn lévő egyedi szám egy olyan folyamatos sorszám, amely juh esetében a 8-as, kecske esetében pedig a 79-es számmal kezdődik.

EU tagállamból származó, továbbtartásra behozott állatok az eredeti (a származási ország által kiadott) füljelzőjüket megtartják. Az ilyen egyedeket az eredeti füljelzőjük feltüntetésével kell nyilvántartásba venni.

A harmadik országból (az EU területén kívülről) továbbtartásra behozott állatokat az állat-egészségügyi ellenőrzések elvégzését követő 14 napon belül, de legkésőbb a rendeltetési gazdaság elhagyása előtt az előzőekben részletezett ENAR-jelöléssel kell ellátni. A harmadik országból beérkező, vágásra szánt állatokat nem kell átjelölni, amennyiben azok az előírt állat-egészségügyi vizsgálat elvégzését követő 5 napon belül levágásra kerülnek.

A füljelzők és segédeszközök beszerzése

A juhok és kecskék megjelöléséhez szükséges jelölőeszközök, segédeszközök beszerzése a Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetség (a továbbiakban: MJKSz) által kijelölt illetékes területi felelősnél (instruktor) **(Magyarázat 2.)** rendelkezésre álló megrendelő lap kitöltésével indul.

A juh és kecske ENAR-rendszerben több gyártótól lehet jelölőeszközt és behelyezőeszközt rendelni. Az egyes gyártókról, azok engedélyezett jelölőeszközeiről és segédeszközeiről az NÉBIH közleményt ad ki, melyben ismerteti ezek gyártmánykódját, árát, szállítási határidejét, rendelhető minimális mennyiséget stb. A közlemény az ENAR központi ügyfélszolgálati irodáján, a www.enar.hu címen, továbbá az NÉBIH honlapján (www.nebih.gov.hu) hozzáférhető és megtekinthető.

Az országos adatbázishoz eljuttatott adatok alapján az ENAR-rendszer generálja a fülszámokat, majd azokat a gyártónak továbbítja. A gyártó a legyártott füljelzőket és a kiszállított fülszámok listáját a kisméretű bárány és gida ENAR-füljelzők esetében az állattartó, a nagyméretű ENAR-füljelzők esetében pedig az instruktor címére postázza.

m

Magyarázat 2.

A területi felelős (instruktor) olyan szakmai ismeretekkel rendelkező személy, aki a juh- és kecske-ENAR jogszabály által meghatározott feladatait látja el. A területi felelőst és annak működési területét az MJKSz jelöli ki.

Az állattartónak rendelkeznie kell az állomány-nyilvántartó mellékletét képző dokumentumokkal is:

- a jelölésre felhasználható fülszámok listája, amelyen minden füljelző esetében fel kell tüntetni a jelölés időpontját (év, hó);
- az állatok ENAR-számát tartalmazó lista, nem társult harmadik országból behozott állatok előző azonosítójával;
- az állatok szállítólevelei.

Az állomány-nyilvántartás elektronikus formában is vezethető, amennyiben a gazdálkodó biztosítani tudja, hogy az az ellenőrzés során kinyomtatva is megtekinthető legyen. A gazdálkodónak gondoskodnia kell arról, hogy az állomány-nyilvántartás az előírt tartalommal állandóan rendelkezésre álljon; valamint az ellenőrzésre jogosult hatóság képviselője számára a szükséges információkat és adatokat hozzáférhetővé kell tennie. Az ellenőrzés tényét az ellenőrzést végző személy az aláírásával és az ellenőrzés időpontjának megjelöléssel igazolja. Az állomány-nyilvántartást a mellékleteivel együtt legalább három évig - illetve a három éven belül indított tartás esetén a tartás kezdetétől - meg kell őrizni.

A juh és kecske szállítólevél használatával kapcsolatos kötelezettségek

Az állattartónak, illetve az állat szállítójának gondoskodnia kell arról, hogy az egyedeket szállításkor érvényes juh és kecske szállítólevél kísérrje. **(9. kép: Juh és kecske szállítólevél).** A juh és kecske szállítólevél sorszámozott bizonylat, melyet a kiszállító tenyészetben öt példányban **(Magyarázat 3.)** kell kiállítani. A képen a szállítólevél új formája látható, a korábbi szállítólevél nyomtatványok azonban továbbra is használhatók, a készlet kimerüléséig.

A belföldi élőállat-szállításra vonatkozó részletes szabályokat az élő állatok belföldi szállításának állat-egészségügyi szabályairól szóló 87/2012. (VIII.27.) VM rendelet tartalmazza. **(Magyarázat 4.)**

A szállítólevél adatainak valóságát a kiszállító és beérkeztető az aláírásával köteles igazolni, külföldre szállítás esetén a hatósági állatorvos neve, azonosítója, és aláírása is szükséges.

A bizonylat önátírós, de a szállítólevél kitöltőjének kötelessége ellenőrizni, hogy az összes példányon jól olvashatók-e az adatok.

Szállítólevél pótlap kitöltése abban az esetben válhat szükségessé, ha a szállítólevélen szereplő három sorban kitölthető füljelzőszám-tartomány kevés a kiszállított állatok füljelzőszámának bejelentéséhez.

Az állattartó a szállítólevél pótlap adatait elektronikus formában is beküldheti az országos adatbázisba. Ebben az esetben a szállított állományról nyomtatott listát kell készíteni, melynek tartalmaznia kell a kapcsolódó bizonylat típusát és sorsszámát, a tevékenység kódját, a szállítólevél számát és példányszámát, a tenyészet kódját, külföldre történő szállításnál a hatósági állatorvos azonosítóját és a füljelzők felsorolását. A nyomtatott listát a szállítmányt indító tenyészet a juh és kecske szállítólevél 2. és 3. példányával együtt továbbítja az állatokat fogadó tenyészetnek.

m

Magyarázat 3.

A szállítólevél 1. példányát szolgál a kiszállítás bejelentésére, melyet a kiszállítást követő hét munkanapon belül kell az országos adatbázisnak megküldeni. A szállítás során az állatot kísérő példányok közül a 2. példány szolgál a beérkezés jelentésére (erre szintén hét munkanap áll rendelkezésre), míg a 3. példány az állatot fogadó tenyészetben marad. A 4. példány az állat-egészségügyi bizonyítványt kiállító állatorvosé, az 5. példány pedig a kiszállítást bejelentő tölpéldánya.

A juh- és kecskefélék egyedeinek Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről szóló 182/2009. (XII. 30.) FVM rendelet módosítás alatt áll. A pontos információkért figyelje a www.nebih.gov.hu és az www.enar.hu honlapok információit!

m

Magyarázat 4.

A fontosabb kötelezettségeket ld. JFGK 6 Magyarázat 4. alatt.

Az állományleltár készítésével kapcsolatos előírások

Az állományleltár készítésére vonatkozó előírások nem kerültek be a kölcsönös megfeleltetés keretén belül közvetlenül ellenőrzendő követelmények közé, azonban az állomány-nyilvántartásvezetéssel való szoros kapcsolata miatt mégis célszerűnek tűnik az erre vonatkozó szabályozást is röviden ismertetni.

Az állattartónak a területi felelős közreműködésével évente egyszer állományleltárt kell készíteni.

Az állományleltár készítése kiterjed:

- az állomány-nyilvántartó létszámadatainak záró és nyitó adataira,
- a tenyészetben található jelölt egyedek fűlszám szerinti leltárára,
- a szabad füljelzők ENAR-szám szerinti nyilvántartására,
- a jelölt egyedek kiesésének, valamint a kiesés okának rögzítésére az állomány-nyilvántartó adatai alapján,
- az állomány létszámára kor és hasznosítási csoport szerint,
- az állomány-nyilvántartó mellékletét képző ún. „szabad” füljelzők listájának és a jelölt állatok ENAR-számát tartalmazó listának a frissítésére.

Tilos

Nem megengedett jelöletlen juhok és kecskék szállítása.

Nem szabad a tenyésztési hatóság által nem engedélyezett füljelzőt használni.

Nem megengedett a füljelzők szándékos eltávolítása, megrongálása, illetve olvashatatlanná tétele.

EU tagállamból származó egyedek átjelölése nem megengedett.

Tipikus hibák

Az állatmozgásokat, a tenyészetből történő ki- és beszállításokat nem jelentik az országos adatbázisnak. Különösen fontos, hogy a súlyos hibát jelző hibaüzenetre javító válasz érkezzon, mert e nélkül az állatmozgás ténye, az állatok fűlszáma és egyéb adatai nem kerülnek rögzítésre. (Figyelmeztető hiba esetén is szükséges korrigálni a tévesen közölt adatokat.)

Az állomány-nyilvántartó mellékletét képző szállítólevél hiányzik, vagy hibásan kerül kitöltésre. A gazdálkodó a szállítóleveleket nem őrzi meg három évre visszamenőleg.

Az állomány-nyilvántartót, a nyilvántartott egyedek listáját, valamint a fűlszám-nyilvántartó listát nem vezetik naprakészen.

A kiesett, megrongálódott füljelzőket nem pótolják, a tetoválás nem megfelelő minőségben készül, rosszul olvasható.

Az állomány-nyilvántartó egyéb mellékletei hiányoznak.

Tippek

Magyarországon a juh és kecske egyedeket a születési tenyészet elhagyásakor, de legkésőbb 6 hónapos korukig hasznosítási módtól függetlenül meg kell jelölni.

Az állatok jelölésére csak engedélyezett ENAR-füljelző használható.

Amennyiben a jelölésre használt füljelző megrongálódik, illetve olvashatatlanná válik, gondoskodni kell annak cseréjéről. A füljelzők eltávolítására csak a vágóhídi vágáskor kerülhet sor.

Az EU más tagállamból származó egyedek az eredeti (a származási ország által kiadott) füljelzőjüket megtartják. Az ilyen egyedeket az eredeti füljelzőjük feltüntetésével kell nyilvántartásba venni.

Az állomány-nyilvántartó mellékletét képző dokumentumokat célszerű összegyűjtve, egy helyen tárolni. Ez egyrészt megkönnyíti az állatlétszám nyilvántartás pontos és naprakész vezetését, másrészt ez által az ellenőrzés során a dokumentumok könnyen hozzáférhetővé válnak.

Tekintettel arra, hogy jelölés és szállítólevél nélkül állat nem szállítható, a füljelzőket és a nyomtatványokat - a felhasználás ütemének figyelembe vételével - célszerű időben megrendelni, hogy mindig megfelelő készlet álljon rendelkezésre.

A nyilvántartott egyedek listáján fel kell tüntetni a tenyészetből kikerült (kiszállított, elhullott, házi vágott, stb.) állatokat.

Annak érdekében, hogy fűlszám szerint nyomonkövethető legyen az állomány változása, az állatok jelölésekor az ENAR-füljelzőkkel együtt kiküldött kiszállított fűlszámok listáján is jelezni kell a felhasználást.

Az állatok szállításáról időben értesíteni kell az állatorvost, hogy a szállítólevelén az egyedek állat-egészségügyi forgalomképességének igazolása megtörténhessen.

A szállítólevelet golyóstollal, jól olvashatóan kell kitölteni, így elkerülhető az adatok későbbi megváltoztatása.

A szállítólevél adatainak valóságát az állattartó az aláírásával és annak dátumával hitelesíti, ezért ez nem hiányozhat a bizonylatról.

Más tenyészet részére legyártott füljelző nem használható fel. Amennyiben az állattartó nem rendelkezik felhasználható füljelzővel, sürgős esetben a területi felelős (instruktor) instruktori füljelző készletéből igényelhet. A juh és kecske ENAR-rendszerben használt nyomtatványok részletes kitöltésével és felhasználásával kapcsolatos tudnivalók megtalálhatók a nyomtatványok belső vagy hátoldalán, továbbá az ENAR útmutatóban.

i

További információ**Az ENAR-ral kapcsolatos tudnivalók hozzáférhetők:**

- ENAR Útmutató (letölthető a www.enar.hu címen);
- Egyéb információk elérhetők a www.enar.hu és a www.nebih.gov.hu címen;
- Telefonon, levélben az ENAR központi ügyfélszolgálati irodáján (1024 Budapest, Kitaibel Pál u. 4,
- Telefon: 06 (1) 336-9458, Fax: 06 (1) 212-4995, e-mail: enar@enar.hu);
- A megyei kormányhivatalok Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóságán működő ügyfélszolgálatnál. www.kolcsonosmegfeleltetes.hu

Az ENAR-ral kapcsolatban egyéb információ elérhető:

- Levélben, telefonon, illetve interneten keresztül a Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetségnél
- (Cím: 1134 Budapest, Lőportár u. 16., Levelezési cím: 1242 Budapest, Pf. 365., T
- telefon: 06 (1) 412-5030, Fax: 06 (1) 412-5031,
- Internet: www.mjkszh.hu);
- A NÉBIH Állattenyésztési Igazgatóságán.

A követelmények célja:

A növényvédelemmel kapcsolatos veszélyek megelőzése, az ember és az állat egészségét, a környezet és a természet védelmét szolgáló intézkedések biztosításával, illetve a növényvédelemmel összefüggő kémiai biztonságra vonatkozó általános szabályok betartásával (növényvédő szerek).

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

Az illetékes hatóság az ellenőrzés során megvizsgálja, hogy történt-e növényvédő szer kijuttatás a gazdálkodó területén. Amennyiben igen, akkor az ellenőrzés arra irányul, hogy a felhasznált növényvédő szerek rendelkeznek-e megfelelő (felhasználási-, kísérleti-, eseti-, vagy párhuzamos behozatali) engedéllyel, a növényvédő szert a címkéjén, és/vagy a használati utasításában foglaltaknak megfelelően használták-e fel, valamint a kijuttatásra alkalmazott gépek megfelelő műszaki állapotban vannak-e.

Amennyiben a gazdálkodó tárol növényvédő szert a hatóság ellenőrzi, hogy megfelelő állapotú-e a növényvédő szer raktár/szekrény **(1. kép: Növényvédő szer tárolására szolgáló szekrény).**

A fenti követelmények betartását az ellenőrök a terület, illetve telephely bejárásával, továbbá dokumentumok (Gazdálkodási Napló, számlák, bizonylatok, szerződések stb.) átvizsgálásával ellenőrzik.

Amennyiben a gazdálkodó a növényvédelmi tevékenységet kizárólag szolgáltatásként veszi igénybe, úgy egyes előírások ellenőrzésére (növényvédő szerek tárolása, alkalmazott gépekre vonatkozó követelmények) nem kerül sor. Azonban a gazdálkodó köteles az igénybe vett szolgáltatásokat dokumentumokkal igazolni (keret-megállapodás, nyilatkozat).

2009-2010 gazdálkodási évtől az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) támogatásokat igénylőknél a KM követelményein felül a 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet 16. melléklete szerint a tápanyag-gazdálkodási minimumkövetelményeket, valamint a 17. melléklet szerinti növényvédelmi minimumkövetelményeket is ellenőrzi a hatóság.

Mivel 2011-től a KM ellenőrzések kiterjednek a növényvédő szer használat (JFGK 9) ellenőrzésére is, az AKG növényvédelmi minimumkövetelményekre vonatkozó ellenőrzések csak a növényvédelmi tevékenység során kiürült csomagoló burkolatok, göngyölegek szakszerű összegyűjtésére, kezelésére, megsemmisítésére vonatkozó előírások betartásának vizsgálatára fognak szorítkozni.

Jogszabályi hivatkozások

EU jogszabály

A Tanács 1991. július 15-i 91/414/EGK irányelve a növényvédő szerek forgalomba hozataláról 3. cikk

Az Európai Parlament és a Tanács 2009. október 21-i 1107/2009/EK rendelete a növényvédő szerek forgalomba hozataláról valamint a 79/117/EGK és a 91/414/EGK tanácsi irányelvek hatályon kívül helyezéséről.

Hazai jogszabály

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény 5. § (6)

A növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet 5. § (2), (4), 6. § (1), 16. §, 27. §, 29. §, 32-36. §

A növényvédő szerek forgalomba hozatalának és felhasználásának engedélyezéséről, valamint a növényvédő szerek csomagolásáról, jelöléséről, tárolásáról és szállításáról szóló 89/2004. (V.15.) FVM rendelet 19-24. §, 31. §

Követelmények

Engedélyezett növényvédő szer felhasználása

Kizárólag Magyarországon hatályos felhasználási-, kísérleti-, eseti- vagy párhuzamos behozatali engedéllyel rendelkező növényvédő szer használható fel.

Növényvédő szer felhasználására vonatkozó előírások

A növényvédő szer címkéje, illetve használati utasítása tartalmazza azokat a legfontosabb szabályokat, korlátozásokat, amelyeket a gazdálkodóknak a növényvédő szer kijuttatása során be kell tartani.

A KM helyszíni ellenőrzés az engedélyezett kultúrára, a kijuttatott szer dózisára és a munkaegészségügyi és élelmezés-egészségügyi várakozási időre vonatkozó előírások betartására irányul.

Növényvédő szer felhasználásához szükséges végzettség

Az I. és II. forgalmi kategóriában sorolt növényvédő szereket hatósági engedély birtokában (fehér könyv, zöld könyv) lehet vásárolni, illetve felhasználni. A III. forgalmi kategóriába sorolt növényvédő szer vásárlása és saját célú felhasználása szakképesítéshez, engedélyhez nem kötött.

Permetezési napló vezetése

Az értékesítési célra szánt növény, növényi termék előállítás, raktározása és feldolgozása során végzett növényvédő szeres kezelésekről permetezési naplót kell vezetni, amelyet az utolsó bejegyzést követő 3 évig meg kell őrizni.

Nyilvántartás a növényvédő szerekről

Növényvédő szerek raktárkészletéről forgalmi kategóriájának megfelelő nyilvántartást kell vezetni.

Növényvédő szerek tárolása

A növényvédő szereket elkülönített raktárban vagy szekrényben kell tárolni, amelyeket jól látható felirattal, és előírt jelölésekkel kell ellátni.

Növényvédő szerek átcsomagolása

Növényvédő szert más célra szolgáló csomagolóeszközbe (például élelmiszer, gyógyszer, kozmetikum, takarmány) tölteni és csomagolni tilos. Az átcsomagolt növényvédő szer csomagolóeszközén fel kell tüntetni a növényvédő szer nevét, engedélykiratának számát, hatóanyagát, veszélyességi osztályba sorolását, forgalmi kategóriáját, az átcsomagolás időpontját és a felhasználhatósági időt.

A növényvédő szer kijuttatásra alkalmazott gépek műszaki állapota

A növényvédő szer kijuttatásra alkalmazott gépeknek megfelelő műszaki állapotban kell lenniük. 2011-ben ezt a követelményt az ellenőr kizárólag a gép megtekintése útján ellenőrzi. 2011. december 15-től a kézi, illetve háti permetezőgépek kivételével, a permetezőgépek időszakos felülvizsgálata kötelező. Ennek megfelelően a felülvizsgálati rendszer felállítását követően az ellenőrzés a felülvizsgálatot igazoló dokumentumra is ki fog terjedni.

Mezőgazdasági felhasználásra csak Magyarországon engedélyezett növényvédő szer kerülhet. Engedély nélküli szer felhasználása meg nem felelésnek számít, amely a Gazdálkodási Napló betétlapjai alapján, illetve a helyszín bejárása során ellenőrizhető. A NÉBIH által forgalmazásra és felhasználásra engedélyezett növényvédő szereket tartalmazó hatósági nyilvántartásból ellenőrizhető az érvényes, illetve a forgalmazó által visszavont, de még forgalomképes készítmények felhasználása.

Abban az esetben, ha a készítmény engedélyezés alatt áll és ezzel a termelő területén kísérletet végeznek, a kísérletet végző vállalkozásnak rendelkeznie kell az adott kísérlet végzésére jogosító engedéllyel. A gazdálkodónak a gazdasága területén történő, fejlesztés alatt lévő készítményekkel kapcsolatos kísérletekhez hozzá kell járulnia.

A NÉBIH engedélyezheti (eseti felhasználási engedéllyel) valamely, Magyarországon engedéllyel nem rendelkező növényvédő szer felhasználását legfeljebb 120 napra. Ilyen szer felhasználása esetén, a gazdálkodónak az eseti felhasználási engedélyt a helyszíni ellenőrzés során be kell mutatnia.

Az ellenőrzés során a KM ellenőrök azt vizsgálják, hogy a gazdálkodók a növényvédő szert az engedélyezett kultúrában, valamint a kijuttatott szer dózisára vonatkozó előírások és a munkaegészségügyi és élelmezés-egészségügyi várakozási idő betartásával használták-e fel. A forgalomba kerülő, felhasználási és forgalmazási engedéllyel rendelkező készítmények címkéje, illetve használati utasítása tartalmazza azokat a legfontosabb szabályokat, korlátozásokat, amelyeket a gazdálkodóknak a növényvédő szer kijuttatása során be kell tartania.

Az I. és II. forgalmi kategóriába tartozó növényvédő szereket csak megfelelő engedéllyel (fehér és/vagy zöld könyvvel) rendelkező személy vásárolhatja és használhatja fel. Ezeket az engedélyeket az engedély kiadásához szükséges képesítés igazolása után, a területileg illetékes megyei kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága állítja ki.

A III. kategóriába tartozó növényvédő szerek képesítés nélkül felhasználhatók házi- és kiskertekben is, a növényvédő szer címkéjén részletezett előírások betartásával.

Az értékesítési célra szánt növény, növényi termék előállítás, raktározása és feldolgozása során végzett növényvédő szeres kezelésekről permetezési naplót kell vezetni. Ennek a követelménynek a jogszabályi előíráson túl azért is nagy jelentősége van, mert több más JFGK 9 követelmény ellenőrzése is a permetezési naplóban szereplő adatokra épül. A permetezési napló formátumát és adattartalmát a 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet 2. számú melléklete tartalmazza. A támogatási időszak alatt kötelezően vezetendő Gazdálkodási Napló GN10 jelű lapja is megfelel a permetezési napló elvárásainak.

A permetezési naplóban jelölni kell a kezelt kultúrát, a kezelés helyét parcellaszinten, a területet és időpontot, az alkalmazott szer nevét, adagját a permetlé mennyiségével, az élelmezés-egészségügyi várakozási időt, a betakarítás időpontját, valamint a kezelés kivitelezéséért felelős személynek el kell azt látnia aláírásával.

Amennyiben a gazdálkodó raktároz növényvédő szert, akkor arról naprakész nyilvántartást kell vezetnie. A nyilvántartási kötelezettség az I. forgalmi kategóriás szerek esetében minden tételre vonatkozik. II. és/vagy III. forgalmi kategóriás szerek tárolása esetén csak akkor kell nyilvántartást vezetni, ha a raktárkészlet meghaladja a 25 kg-ot. Nyilvántartásnak megfelel a növényvédő szer vásárlásáról kapott számlabizonylat és a folyamatosan vezetett készletnyilvántartó lap. A helyszíni ellenőrzés a nyilvántartás meglétére és annak naprakész vezetésére irányul.

A gazdálkodás folyamata során különösen nagy figyelmet kell fordítani a növényvédő szerek biztonságos tárolására. A gazdálkodóknak még kis mennyiségű növényvédő szer felhasználása esetén is zárt szekrényben, ún. mérge szekrényben kell tárolniuk a készítményeket. Nagyobb mennyiség felhasználása esetén a növényvédő szer tárolására raktár is létesíthető. A növényvédő szer tárolására szolgáló helységnek, vagy szekrénynek illetéktelenek behatolását kizáró berendezésekkel kell rendelkeznie (az ajtó(k)nak zárhatónak, illetve az ablakoknak vagy rácsozottnak, vagy kis nyílásméretűeknek kell lenniük). Előírás a könnyen tisztítható padozat, valamint a raktár elhelyezése oly módon, hogy sem belvíz, sem árvíz esetén nem emelkedhet a vízszint a padozat szintje fölé. A raktár nyílásainak a szabadba kell nyílniuk (legfőképp nem nyílhat emberi tartózkodásra szolgáló helységbe). A KM ellenőrzés során a gazdálkodó szankcionálásra kerül, ha a növényvédő szert olyan helyen tárolja, ahol emberek vagy állatok tartózkodhatnak, ill. élelmiszert vagy takarmányt tárolnak. A környezet és az egészség védelme érdekében a növényvédő szerek tárolására használt helyiséget, szekrényt jól láthatóan a következő felirattal kell ellátni: „Méregraktár” vagy „Növényvédő szer raktár” és „Idegeneknek belépni tilos”. Amennyiben a gazdálkodó nem rendelkezik növényvédő szer raktárral, de a helyszíni ellenőrzés és szemrevételezés során egyértelműen megállapítható, hogy használt növényvédő szert, abban az esetben a helyszíni ellenőr köteles jelenteni az esetet a területileg illetékes megyei Növény- és Talajvédelmi Igazgatóságnak további ellenőrzés céljából.

Fontos szempont a növényvédő szerek tárolása során a humán-egészségügyi óvintézkedések betartása a mérgezés elkerülése érdekében. Mivel a gyakorlatban előfordulhat a megbontott készítmények átcsomagolása, áttöltése, ezért a KM keretében ennek a tevékenységnek az ellenőrzése is szerepet kap. Az eredeti csomagolóeszköz megsérülése esetén átcsomagolásra kizárólag az eredetivel megegyező biztonságot nyújtó csomagolóeszköz használható fel. Növényvédő szert más célra szolgáló csomagolóeszközbe (például élelmiszer, gyógyszer, kozmetikum, takarmány) tölteni és csomagolni tilos. Átcsomagolt vagy átöntött növényvédő szer új csomagolóeszközén fel kell tüntetni a régi címke szerinti növényvédő szer nevét, az engedélyokirat számát, a szer hatóanyagát, veszélyességi osztályba sorolását, forgalmi kategóriáját, az átcsomagolás időpontját, a felhasználhatósági időt. Ennek formai előírásai nincsenek, de az ellenőrnek egyértelműen azonosítani kell tudnia az adott készítményt. Ismeretlen eredetű, azonosíthatatlan szer tárolása a követelmény szerint meg nem felelőnek minősül.

A hatályos jogszabály számos előírást tartalmaz a növényvédelemben alkalmazott gépekre vonatkozóan. A KM keretében az ellenőr a növényvédő szer kijuttatására alkalmazott gépek műszaki állapotát vizsgálja. Ellenőrzi, hogy a gépen nincsenek-e a biztonságos működést befolyásoló sérülések, előregedett alkatrészek **(2. kép: Vonatott szántóföldi permetező gép)**.

Tilos

A növényvédő szert olyan helyen tárolni, ahol emberek vagy állatok tartózkodhatnak, ill. élelmiszert vagy takarmányt tárolnak.

Magyarországon felhasználási-, kísérleti-, eseti- vagy párhuzamos behozatali engedéllyel nem rendelkező növényvédő szer felhasználása.

h**Tipikus hibák**

A raktár ajtaján nincs jól láthatón feltüntetve, hogy „Méregraktár” vagy „Növényvédő szer raktár” és „Idegeneknek belépni tilos”.

A gazdálkodó birtokában vannak olyan növényvédő szerek, amelyek nem szerepelnek a gazdálkodó nyilvántartásában. Permetezési napló nem naprakész vezetése.

t**Tippek**

A KM ellenőrzés szempontjából felhasználásnak minősül a szer eredeti csomagolásának megbontása, a szer bekeverése és kijuttatása, de az eredeti csomagolásban bontatlan tárolás és birtoklás önmagában nem minősül felhasználásnak.

Növényvédelmi szolgáltatást csak az nyújthat, aki rendelkezik a felhasznált növényvédő szer forgalmazási kategóriájának megfelelő engedéllyel (fehér vagy zöld könyvvel), valamint kamarai tagsággal, és az azzal járó pecséttel.

III. forgalmi kategóriájú növényvédő szer felhasználásával járó szolgáltatást csak az végezhet, aki rendelkezik II. vagy I. forgalmi kategóriájú hatályos engedéllyel.

i**További információ**

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal: www.mvh.gov.hu

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal: www.nebih.gov.hu

VM Mezőgazdasági és Gépesítési Intézet (MGI) www.fvmi.hu

Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara www.magyarovenyorvos.hu

www.kolcsonosmegfeleltetes.hu

A követelmények célja:

A hormonhasználat az Európai Unióban az élelmiszertermelés céljából tartott állatok vonatkozásában nem megengedett. A tenyészállatok vonatkozásában bizonyos kivételek vannak (terápiás, illetve tenyésztéstechnikai célból egyes anyagok használhatók), de itt is szigorított feltételek mellett. A követelmények célja az, hogy ezeknek az emberre kockázatos anyagoknak az élelmiszerbe való átkerülését elkerüljük.

Kit ellenőriz az illetékes hatóság a kölcsönös megfeleltetés ezen követelményei kapcsán?

Az előírás a következő állatfajokat érinti: szarvasmarha, sertés, juh, kecske, ló, nyúl, valamint a baromfi, tehát a követelmények ezen állatok tartóira vonatkoznak.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

Fentiek alapján a hatóság az ellenőrzés során vizsgálja, hogy a gazdálkodó kezelte-e haszonállatait a jogszabályban meghatározott tiltott anyagokkal, illetve tart-e vagy forgalomba hoz-e tiltott anyaggal kezelt haszonállatot. Amennyiben jogszabályban megengedett (kivételes) kezelésre került sor, azt is vizsgálja, hogy szabályosan végezték-e el és megfelelően dokumentálták-e a kezeléseket. Továbbá az ilyen kezelésben részesült állatok esetében ellenőrzi, hogy az élelmezés-egészségügyi várakozási időt betartották-e az állatok és termékeik forgalomba hozatala előtt.

Jogszabályi hivatkozások

EU jogszabály

A Tanács 96/22/EK irányelve (1996. április 29.) az egyes hormon- vagy tireosztatikus hatású anyagoknak és a β -agonistáknak az állattenyésztésben történő felhasználására vonatkozó tilalomról, valamint a 81/602/EGK, 88/146/EGK és 88/299/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről
96/22/EK irányelv 3. cikk a) b) d) e); 4., 5., 7. cikk

Hazai jogszabály

Az egyes hormon- vagy tireosztatikus hatású anyagok és a béta-agonisták állattenyésztésben történő felhasználásának tilalmáról szóló 24/2004. (III. 2.) FVM rendelet
24/2004. FVM rendelet 3. § a) b) c) e) f); 4., 5., 8. §

Tilos

Tilos a 96/22/EK irányelv II. és III. mellékletében szereplő anyagok használata az élelmiszertermelés céljából tartott állatokon.

A követelmény hatálya alá tartozó tiltott anyagok az alábbiak:

- tireosztatikus anyagok,
- stilbének, stilbén származékok, sóik és észterei,
- 17- β -ösztradiol és észterei,
- béta-agonisták,
- ösztrogén hatású anyagok,
- androgén hatású anyagok,
- gesztagén hatású anyagok.

Követelmények

Tesztoszteron és progeszteron, illetve alliltrenbolont vagy béta-agonistákat tartalmazó állatgyógyászati készítmények használata csak a 96/22/EK irányelvben leírt módszertani és nyilvántartási kötelezettségek betartása mellett megengedett (csak a tenyésztési célból tartott állatokon, terápiás célból).

Ösztrogén, androgén vagy gesztagén használata megengedett, a 96/22/EK irányelvben leírt módszertani és nyilvántartási kötelezettségek megtartása mellett (csak a tenyésztési célból tartott állatokon, tenyésztéstechnikai célból).

A fent említett kezelésen átesett állatokat és termékeiket csak az élelmezés-egészségügyi várakozási idő betartásával lehet forgalomba hozni.

A jogszabály élesen elkülöníti azt, hogy melyik állatcsoportra milyen korlátozás vonatkozik.

Semmilyen, a rendelet hatálya alá tartozó hormonhatású szert nem szabad használni azoknál az állatoknál, amelyeket élelmiszertermelés céljából tartanak, azaz az éppen termelő húshasznú, tejtermelő, tojástermelő stb. állatoknál.

Egyes szereket lehet használni azoknál az állatoknál, amelyeket kizárólag tenyésztési célból tartanak, azaz az utódaikért tartott állatoknál, amelyeket a közeljövőben nem szándékoznak vágóállatként értékesíteni, sőt, esetleges termékeiket (tej, tojás stb.) sem értékesítik élelmiszerként. Ezért a követelményeket az alábbi bontásban ismertetjük.

Élelmiszertermelés céljából tartott haszonállatok: mindennemű hormonkezelés tiltott

Tilos a jogszabály által tiltottnak minősített anyagok beadása az élelmiszer-termelő állatoknak. A tilalom teljes mértékben és kivétel nélkül érvényes az élelmiszert termelő állatokra, mert ezeknél az állatoknál fennáll a veszély, hogy az általuk termelt élelmiszer (hús, tej stb.) maradékanyagot tartalmaz a tiltott anyagból, és így az élelmiszer fogyasztójára káros lehet.

Tilos olyan haszonállatot tartani a gazdaságban, amelyet tiltott anyaggal kezeltek, mert az ilyen állat szintén a fenti kockázatot hordozza magában. Ez az előírás akkor is érvényes, ha nem az éppen ellenőrzött gazdálkodó kezelte az állatot, hanem pl. az, akitől az állatot vette.

Tilos forgalomba hozni olyan állatot vagy termékét, amelyet tiltott anyaggal kezeltek, ezzel is csökkentve a fenti kockázatot.

A jogellenes szerhasználat bizonyítására a hatóság laborvizsgálati eredményt is felhasználhat: ha – a kölcsönös megfeleltetés ellenőrzéstől függetlenül – a reziduum (maradékanyag) monitoring terv szerint a gazdálkodónál az adott évben mintavételre került sor, és az eredmények igazolták valamely hormonhatású vagy béta-agonista anyag jogellenes használatát, a gazdálkodó a kölcsönös megfeleltetés jelen követelményét is megszegte, és ezért a KM eljárásban is szankciót kell megállapítani számára.

Tenyésztés céljából tartott haszonállatok: kivételes esetekben a hormonkezelés lehetséges

A jogszabály a tenyészállatok vonatkozásában megenged néhány kivételt a tilalom alól, ha ezek az állatok nem állítanak elő élelmiszert, és ezért nem áll fenn az a veszély, hogy az élelmiszerben maradékanyag marad a tiltott anyagból. A kivételek szabályai pontosan meghatározzák, hogy melyik anyagot milyen célból, milyen feltételekkel lehet beadni, az alábbiak szerint:

- terápiás (gyógyítási) céllal felhasználhatók tesztoszteron, progeszteron, alliltrenbolon, illetve béta-agonista tartalmú szerek, ha
 - olyan állatgyógyászati készítmény formájában használják, amely a külön jogszabály szerinti forgalomba hozatali engedéllyel rendelkezik, az adott állatfajra engedélyezték, és a jóváhagyott használati utasítás szerint alkalmazzák,
 - a kezelt állatokat egyértelmű azonosító jelzéssel látják el,
 - a kezelést nyilvántartásba veszi a kezelő állatorvos legalább az alábbi adattartalommal: a kezelés típusa, az engedélyezett termékek típusa, a törzskönyvezett állatgyógyászati készítmény típusa, a kezelés időpontja, a kezelt állatok egyedi azonosítása,
 - állatorvos adja be a készítményt, injekció útján, vagy – a petefészek működési zavarának kezelésére – hüvelyspirál formájában (implantátum azonban nem megengedett),
 - alliltrenbolon tartalmú készítmény esetében azt szájon át adják be,
 - béta-agonista tartalmú készítmény esetében azt injekció formájában adják be, borjazó tehenek részére az ellés megindítására;
- tenyésztéstechnikai (szaporítási) céllal felhasználhatók ösztrogén, androgén, illetve gesztagén tartalmú szerek, ha
 - olyan állatgyógyászati készítmény formájában használják, amely a külön jogszabály szerinti forgalomba hozatali engedéllyel rendelkezik, az adott állatfajra engedélyezték, és a jóváhagyott használati utasítás szerint alkalmazzák,
 - a kezelt állatokat egyértelmű azonosító jelzéssel látják el,
 - a kezelést nyilvántartásba veszi a kezelő állatorvos legalább az alábbi adattartalommal: a kezelés típusa, az engedélyezett termékek típusa, a törzskönyvezett állatgyógyászati készítmény típusa, a kezelés időpontja, a kezelt állatok egyedi azonosítása,
 - állatorvos adja be a készítményt, vagy a kezelést állatorvos felügyeletével végzik,
 - az ivarzás szinkronizálását, valamint a donor és a recipiens embrióbeültetésre való felkészítését nem csak állatorvos végezheti, ez esetben az állatorvos egyszeri alkalommal kiváltható vényt állít ki, amelyben meghatározza az adott kezelést és a szükséges készítmény mennyiségét.

Az említett kezeléssel átesett állatokat és termékeiket csak az előírt élelmiszer-egészségügyi várakozási idő betartása után lehet forgalomba hozni, és ezt bizonyítani kell tudni. Ennek érdekében a nyilvántartásokból egyértelműen ki kell, hogy derüljön, hogy

- mennyi a beadott készítmény élelmiszer-egészségügyi várakozási ideje,
- mikor kezelték az állatot,
- mikor hozták forgalomba az állatot vagy termékeit.

A forgalomba hozatal időpontjának értelemszerűen későbbinek kell lennie, mint a várakozási idő utolsó napja (pl.: kezelés napja: augusztus 1., várakozási idő: 3 nap, forgalomba hozatal: augusztus 5-től lehetséges).

A gazdálkodó az alábbi dokumentumokkal tudja bizonyítani, hogy a várakozási időket betartotta:

- kezelési napló / gyógyszernapló,
- az állatorvosi vény másodpéldánya (élelmiszer-termelő állatnak felírt készítmény esetén a vény 3 példányos, melyből egyet az állattartónak kell megőriznie), **(1. kép: Az élelmiszer-termelő állatok kezelésére szolgáló vény mintája)**
- az állat vagy termékeinek forgalomba hozatalát / elszállítását igazoló dokumentumok. **(Magyarázat 1.)**

h

Tipikus hibák

A gazdálkodó nem őrzi meg a szükséges igazoló dokumentumokat.

A gazdálkodó nem vezet saját gyógyszernaplót, mert azt gondolja, hogy elég, ha az állatorvos vezeti a saját naplóját.

Olyan lovat kínálnak vágóhídi eladásra, melynek lóútlevelében már nyilatkozott a korábbi tulajdonos, hogy az állatot nem értékesítik ilyen célra. Ezen nyilatkozat a későbbiekben nem vonható vissza!

t

Tippek

Soha ne vásároljon vény nélkül állatgyógyszert, és ajándékba se fogadjon el, így elkerülheti, hogy engedély nélküli szerek maradvékát mutassa ki a hatóság egy laborvizsgálat során. Kislétszámú állattartó telepen a hivatalos – állatorvos által ellenjegyzett – nyilvántartáson felül a gyógykezeléseket érdemes egy egyszerű asztali naptárban följegyezni, amit egyéb célokra is használ a gazdálkodó. Így biztosan elkerülhető, hogy az élelmezés-egészségügyi várakozási idő lejártá előtt értékesítésre kerüljön az állat vagy valamely terméke.

Lovaknál a lóútlevelben a tartónak lehetősége van a szerint nyilatkozni, hogy az állatot soha semmilyen körülmények között nem értékesítik vágóállatként. Ha ez így történik, az állat gyógykezelésére használható szerek köre bővül.

Élelmiszertermelő állat vásárlásakor próbáljon meggyőződni arról, hogy az állatot soha nem kezelték tiltott anyaggal, mert az ilyen állatnak a tartását is szankcionálni fogja a hatóság.

i

További információ, kapcsolódó kiadványok, elérhetőségek

A fenti hatóanyagokat tartalmazó engedélyezett állatgyógyászati készítmények listáját a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal teszi közzé honlapján* és a VM Értesítőben. **(2. kép: Az engedélyezett készítmények listájának elérhetősége)**

http://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/allatgyogyaszati_igazgatosag/kozerdeku/torzskonyvezes/engedelyezett_hormonhatasu

További információ megtalálható a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal és a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal honlapján: www.mvh.gov.hu; www.nebih.gov.hu
www.kolcsonosmegfeleltetes.hu

m

Magyarázat 1.

Ezeket a dokumentumokat a vonatkozó jogszabályok alapján egyébként is kötelező vezetni, megőrizni, éppen azért, hogy utólag is nyomonkövethető legyen az, hogy a gyógyszerhasználat nem járt élelmiszerbiztonsági kockázattal.

A követelmények célja:

A gazdálkodót terheli a felelősség azért, hogy az általa felhasznált anyagok és az általa forgalomba kerülő termékek élelmezési és takarmányozási szempontból biztonságosak legyenek, így biztosítva az uniós agrárpolitika reformjának egyik legfőbb célkitűzését, a fogyasztók megfelelő minőségű, egészséges élelmiszerhez való jogát **(Magyarázat 1.)**. Az élelmiszerbiztonságot garantálni kizárólag úgy lehet, ha az adott termék „útja” során minden egyes, a termék előállításában és szállításában részt vevő szereplő (termelők, feldolgozók, csomagolók, kereskedők stb.) azonosítható. Az azonosítás mellett azt is kell tudnunk, hogy melyik szereplő milyen műveleteket hajtott végre a terméken, milyen egyéb anyagokat használt fel előállítása vagy feldolgozása során.

Kit ellenőriz az illetékes hatóság a kölcsönös megfeleltetés ezen követelményei kapcsán?

A megyei kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóságának munkatársai a növénytermesztőket és az állattartókat ellenőrzik a követelmény vonatkozásában.

Mit ellenőriz az illetékes hatóság a követelmények betartása kapcsán?

A hatóság azt vizsgálja, hogy a gazdálkodó megfelel-e az élelmiszer- és takarmányhigiéniai előírásoknak. Ellenőrzi, hogy a gazdálkodó megfelelő rendszert működtet-e a nyomonkövethetőség biztosítására, naprakészen és pontosan vezeti-e a nyilvántartásait, megfelelő intézkedéseket hoz-e, amennyiben élelmiszer- vagy takarmánybiztonsági követelményeknek nem felel meg a terméke, vagy gyanú áll fenn, hogy nem felel meg. Továbbá a hatóság azt is vizsgálja, hogy a gazdálkodó betartja-e a helyes állattartási gyakorlatot és biztosítja-e a fejés megfelelő higiéniai körülményeit, illetve betartja-e a tojástartárolásra vonatkozó előírásokat. Van-e igazolása arról, hogy a bivaly, szarvasmarha, juh vagy kecskeállománya brucellózistól és gümőkórtól mentes. Az ellenőrzés során a hatóság azt is ellenőrzi, hogy a gazdálkodó helyesen használja-e az állatgyógyászati készítményeket, növényvédő szereket és biocidokat, illetve a hulladékok és veszélyes anyagok tárolása megfelel-e az előírásoknak.

Az előzőekben ismertetett alapelvek mentén külön követelménycsoportok meghatározására kerül sor az állattartók (speciális követelmény a tej- és tojástarterelők számára), a növényi eredetű élelmiszert és takarmányt előállítók részére.

m

Magyarázat 1.

Az európai polgárok biztonságos élelmiszerekkel történő ellátása érdekében az Európai Bizottság Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Igazgatósága az alábbi hét alapkövetelményt fogalmazta meg az élelmiszeripari, takarmányipari vállalkozókkal szemben:

Biztonság: A vállalkozók nem hozhatnak forgalomba olyan élelmiszert vagy takarmányt, amely nem biztonságos.

Felelősség: A vállalkozók felelősek azon élelmiszer és takarmány biztonságért, amelyet előállítanak, szállítanak, tárolnak vagy eladnak.

Nyomon követhetőség: A vállalkozóknak képesnek kell lenniük bármely szállító vagy címzett gyors azonosítására.

Átláthatóság: A vállalkozóknak haladéktalanul értesíteniük kell az illetékes hatóságokat, ha okuk van azt feltételezni, hogy az élelmiszerük vagy a takarmányuk nem biztonságos.

Szükséghelyzet: A vállalkozóknak haladéktalanul vissza kell vonniuk a piacról azon élelmiszert vagy takarmányt, amelyről okuk van azt feltételezni, hogy nem biztonságos.

Megelőzés: A vállalkozóknak azonosítani és rendszeresen felül kell vizsgálniuk az eljárásaik kritikus pontjait, és biztosítaniuk kell, hogy ezeken a pontokon ellenőrzést végeznek.

Együttműködés: A vállalkozóknak együtt kell működniük az illetékes hatóságokkal a kockázatok csökkentése érdekében tett intézkedések során.

§

Jogsabályi hivatkozások

EU jogszabály

Az Európai Parlament és a Tanács 2002. január 28-i 178/2002/EK rendelete az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról.

Az Európai Parlament és a Tanács 2004. április 29-i 852/2004/EK rendelete az élelmiszer-higiénéről

Az Európai Parlament és a Tanács 2004. április 29-i 853/2004/EK rendelete az állati eredetű élelmiszerek különleges higiéniai szabályainak megállapításáról

Az Európai Parlament és a Tanács 2005. január 12-i 183/2005/EK rendelete a takarmányhigiénia követelményeinek meghatározásáról

A Tanács 1990. június 26-i 2377/90/EGK rendelete az állati eredetű élelmiszerekben található állatgyógyászati készítmények maximális maradékanyag-határértékeinek megállapítására szolgáló közösségi eljárás kialakításáról

Az Európai Parlament és a Tanács 2005. február 23-i 396/2005/EK rendelete a növényi és állati eredetű élelmiszerekben és takarmányokban, illetve azok felületén található megengedett növényvédőszer-maradékok határértékéről, valamint a 91/414/EGK tanácsi irányelv módosításáról

178/2002/EK rendelet 14., 15. cikk, 17. cikk (1) bekezdése*, 18., 19. és 20. cikk

***Különösen az alábbiakkal végrehajtva:**

- 2377/90/EK rendelet: 2., 4. és 5. cikk,
- 852/2004/EK rendelet: 4. cikk (1) bekezdés, valamint I. melléklet A. rész (II 4 (g, h, j), 5 (f, h), 6; III 8 (a, b, d, e), 9 (a, c)),
- 853/2004/EK rendelet: 3. cikk (1) bekezdés és III. melléklet IX. szakasz 1. fejezet (I-1 b, c, d, e; I-2 a (i, ii, iii), b (i, ii), c; I-3; I-4; I-5; II-A 1, 2, 3, 4; II-B 1(a, d), 2, 4 (a, b)), III. melléklet X. szakasz 1. fejezet (1),
- 183/2005/EK rendelet: 5. cikk (1) bekezdés és I. melléklet A. rész (I-4 e, g; II-2 a, b, e), 5. cikk (5) bekezdés és III. melléklet (1, 2), 5. cikk (6) bekezdés, és
- 396/2005/EK rendelet: 18. cikk.

Hazai jogszabály

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. Törvény

k**Követelmények****I.: Állattartókra és növénytermesztőkre egyaránt vonatkozó követelmények****Nyomon követhetőség biztosítása:**

A nyomon követhetőség érdekében az élelmiszeripari vállalkozó naprakész nyilvántartást vezet az általa előállított, forgalmazott termékekkel kapcsolatban. A nyilvántartás tartalmazza az alapanyag beszállítóira, illetve a vállalkozás által előállított végterméket, élelmiszert, illetve takarmányt vásárolókra vonatkozó jogszabályban előírt információkat. Az élelmiszereket (a zöldség-gyümölcs termékek esetében a speciális szabályok figyelembevételével), takarmányokat a nyomon követhetőség érdekében el kell látni címkével vagy azonosító eszközökkel.

A zöldség-gyümölcs termékek esetében a termelő által saját gazdaságában történő, közvetlenül a fogyasztónak személyes felhasználásra történő eladás kivételével a terméket jelöléssel kell ellátni. Az előírt jelölési információkat (a termékek nevét és származási országát, adott esetben – ha a termékspecifikus forgalmazási minőségsszabvány megköveteli – a minőségi osztályt, fajtát vagy kereskedelmi típust, vagy azt a tényt, hogy a terméket feldolgozásra szánták) a csomagolás egyik oldalán jól látható helyen, olvashatóan kell feltüntetni, vagy egy címkén, amely a csomagolási egység szerves része, vagy a csomagolási egységhez van rögzítve.

Nem biztonságos termék kivonása a piacról, visszahívás, tájékoztatás

Amennyiben a gazdálkodó értesült arról, hogy terméke nem tesz eleget az élelmiszer-biztonsági követelményeknek, megteszi a szükséges intézkedéseket, és szükség esetén kivonja a piacról az érintett terméket.

Dokumentáció

A nyomonkövetés biztosításához szükséges bizonylatok, dokumentációk megőrzése, ellenőrzés során történő bemutatása. A vállalkozók intézkedéseit (pl. termék visszahívása) alátámasztó dokumentációk vezetése és megőrzése.

Hulladékok és veszélyes anyagok megfelelő tárolása

Az előállítónak gondoskodnia kell arról, hogy a veszélyes anyagokat és hulladékokat az előírásoknak megfelelően tárolja és semmisítse meg, továbbá a veszélyes anyagok ne kerüljenek kapcsolatba a vállalkozásból kikerülő termékekkel. **(1. kép: Helytelen hulladéktárolás)**

Nyomon követhetőség

Az ún. nyomon követhetőség követelménye azt jelenti, hogy a gazdálkodónak naprakészen tudnia kell a nyilvántartásaiból a következőket: kitől milyen alap- és segédanyagokat szerzett be, illetve milyen vállalkozásoknak szállított a saját gazdaságában megtermelt/előállított/csomagolt élelmiszerekből, takarmányokból.

Az élelmiszer- és takarmányipari vállalkozóknak gondoskodniuk kell arról, hogy azonosítani tudják a forrásokat, ahonnan az általuk felhasznált termék, illetve az élelmiszerbe vagy takarmányba bekerülő vagy vélhetően bekerülő egyéb anyag származik. A gazdálkodóknak olyan rendszerekkel és eljárásokkal kell rendelkezniük, amelyek segítségével azonosítani tudják, hogy az általuk előállított termékek hová kerültek kiszállításra.

A vállalkozóknak olyan rendszereket és eljárásokat kell alkalmazniuk, amelyek lehetővé teszik, hogy az összegyűjtött és dokumentált információkat eljuttathassák az illetékes hatóságokhoz, abban az esetben, ha azok kéri.

A rendszer az „egy lépés vissza, egy lépés előre” elvén működik, amely a vállalkozók számára a következőket jelenti:

- rendelkezniük kell egy olyan rendszerrel, amely azonosíthatóvá teszi közvetlen beszállítóikat, illetve közvetlen vásárlóikat;
- létre kell hozniuk egy „beszállító-termék” kapcsolatot (azaz: melyik termék melyik beszállítótól származik);
- létre kell hozniuk egy „vásárló-termék” kapcsolatot (azaz: melyik terméket melyik vásárlónak adták el). Nem szükséges a közvetlen vásárló azonosítása abban az esetben, ha azok végső fogyasztók.

A nyomon követéshez szükséges adatok fontosságuk szintjétől függően két nagy kategóriába csoportosíthatók:

- Az első kategória azokat az adatokat foglalja magában, amelyeket minden esetben az illetékes hatóságok rendelkezésére kell tudni bocsátani:
 - a beszállító neve, címe, illetve a tőle származó termék jellege,
 - a vásárló neve, címe, illetve a neki szállított termék jellege,
 - a szállítás időpontja.

Van olyan eset is, amikor az első kategóriában felsorolt adatokkal nem lehet biztosítani a nyomon követést. Például ha ugyanolyan típusú termék több alkalommal is szállításra kerül ugyanazon vállalkozóhoz.

- A második kategóriába azok az adatok tartoznak, amelyeknek rögzítése nem kötelező, de ajánlott:
 - térfogat vagy mennyiség,
 - tételszám, ha van ilyen,
 - termék részletesebb leírása.

A rögzítendő adatok körét az élelmiszer- és takarmányipari tevékenység jellegének megfelelően, a nyomon követhetőségi rendszer jellemzőinek, illetve a vállalkozás méretének függvényében kell kiválasztani. A gazdálkodóval szemben a követelmény „csak” annyi, hogy biztosítsa a nyomon követhetőséget, ennek módját (a rendszereket és eljárásokat) a gazdálkodó választja meg. Van olyan vállalkozás, akik számítógépes nyomon követési rendszerrel rendelkeznek. Kisebb vállalkozások esetében elegendő lehet az is, ha a számlák vagy szállítási iratok másolatát fűzik le dossziéban. Nagyon fontos, hogy a gazdálkodó által működtetett rendszerrel a termékek fizikai mozgása is követhető legyen.

A beérkező és kikerülő termékek nyomon követésén túl az élelmiszer- és takarmányipari vállalkozóknak egy úgynevezett belső nyomon követést is célszerű vezetni. A belső nyomon követhetőség kialakítása célzottabb és pontosabb termék kivonást eredményez, amellyel a vállalkozó az őt érő anyagi kárt is csökkentheti.

A nyomon követés biztosításának másik alapvető feltétele, hogy a termék azonosítható legyen. Az Unióban forgalomba hozott, illetve valószínűleg forgalomba hozatalra kerülő élelmiszereket vagy takarmányokat el kell látni olyan címkékkel vagy azonosító eszközökkel, amelyekkel a vonatkozó dokumentáción és információkon keresztül lehetővé teszik a termékek nyomon követését.

Zöldség-gyümölcs esetében a számlákon és kísérő dokumentumokon – kivéve a fogyasztónak szánt elismervényt – fel kell tüntetni a termékek nevét és származási országát, adott esetben – ha termék-specifikus forgalmazási minőségszabvány megköveteli – a minőségi osztályt vagy kereskedelmi típust, vagy azt a tényt, hogy a terméket feldolgozásra szánták.

A dokumentumok megőrzésével kapcsolatban általánosságban elmondható, hogy az üzleti dokumentumokat 5 évig kell megőrizni. Ettől az általános szabálytól azonban néhány esetben el lehet térni:

- 5 év feletti minőség-megőrzési idejű termékek esetén, az adat-megőrzés javasolt határideje a terméken feltüntetett időtartam után 6 hónappal jár le,
- erősen romlandó, közvetlenül a végső fogyasztónak szánt termékek esetén, amelyeken a felhasználhatósági idő 3 hónapnál kevesebb vagy nem meghatározott, a gyártástól vagy a szállítástól számított 6 hónapig kell megőrizni az adatokat,
- meg nem határozott minőség-megőrzési idejű termékek esetén, az 5 éves általános szabály érvényesül.

Élelmiszer és takarmány visszahívása, tájékoztatási kötelezettség

A gazdálkodó felelős azért, hogy a „kezében megforduló” alapanyagok és a tőle távozó termékek élelmezési és takarmányozási szempontból biztonságosak legyenek. **(2. kép: Helytelen takarmánytárolás)** Amennyiben egy élelmiszeripari vagy takarmányipari vállalkozó úgy véli vagy okkal feltételezi, hogy egy termék, amelyet a vállalkozás behozott, előállított, feldolgozott, gyártott vagy forgalmazott, nem felel meg az élelmiszer- és takarmánybiztonsági követelményeknek, köteles haladéktalanul kezdeményezni az élelmiszer vagy takarmány kivonását a piacról, és tájékoztatni erről az illetékes hatóságot. Abban az esetben, amikor egy takarmány nem felel meg a takarmánybiztonsági követelményeknek, akkor azt meg kell semmisíteni, kivéve, ha az illetékes hatóság más módszert ír elő. A gazdálkodónak hatékony eszközökkel és pontosan tájékoztatnia kell a termék felhasználóit a kivonás okáról, valamint szükség esetén – amennyiben egyéb intézkedések nem elegendőek a magas szintű egészségvédelem megvalósításához – vissza kell hívnia a már leszállított terméket.

A vállalkozónak be kell jelentenie az illetékes hatóságoknak a termék felhasználásából származó veszély megelőzésére tett intézkedéseket, és együtt kell működni az illetékes hatóságokkal, amennyiben ezzel megelőzhető, csökkenthető vagy megszüntethető egy termékkel kapcsolatos veszély.

A hatósági ellenőrzések során azonosított problémák megoldására a gazdálkodónak megfelelő helyreigazító intézkedéseket kell tennie.

Hulladék és veszélyes anyagok tárolása

A gazdálkodónak a nyomon követhetőség biztosítása érdekében a vezetendő nyilvántartásokon és egyéb dokumentációkon felül gondoskodnia kell arról is, hogy a hulladékok és veszélyes anyagok megfelelően legyenek tárolva és megsemmisítve, ne szennyezhesse be más terméket, ne károsíthassák az állatok egészségét. A hulladék gyűjtőket zárható fedéllel kell ellátni. A tároló eszközöket rendszeresen kell tisztítani és indokolt esetben fertőtlenítést kell végezni. Biztosítani kell a hulladék és a veszélyes anyagok rendszeres elszállítását. A veszélyes hulladékokat a rájuk vonatkozó jogszabály szerint kell tárolni és dokumentálni. Az üzemben használt tisztító- és fertőtlenítőszerket, valamint az egyéb veszélyes anyagokat (pl. kenőanyagok, üzemanyagok, növényvédő-, rágcsálóirtószer) külön helyiségben elzárva, vagy zárható szekrényben, de mindenképpen elkülönítve kell tárolni.

Tilos

Tilos olyan élelmiszert, illetve takarmányt forgalomba hozni, amely nem felel meg az élelmiszer-, illetve takarmánybiztonsági követelményeknek.

Tipikus hibák

Nincsenek pontos nyilvántartások a beszállítókról, illetve az értékesítésről.

Ugyan vezet nyilvántartást a vállalkozó a beszállításokról, illetve az értékesítésről, de a rendszer nem biztosítja a termék fizikai nyomon követését.

Nem történik meg a termék visszahívása, illetve a hatóság értesítése élelmiszer-biztonsági probléma esetén.

A veszélyes anyagok tárolása és megsemmisítése nem az előírásoknak megfelelően történik.

A gazdálkodó nem őrzi meg a szükséges igazoló dokumentumokat.

A nyilvántartások vezetése nem naprakész.

Tippek

Ha eddig nem vezetett nyomon követhetőségi nyilvántartásokat, haladéktalanul kezdje el, mert a dokumentáció teljes hiánya magasabb összegű szankciót eredményez, mint annak részleges hiánya.

Célszerű a dokumentumokat rendszerezve gyűjteni és mindig naprakészen vezetni.

Olyan nyomonkövethetőségi rendszert alkalmazzon a gazdálkodó, amely egyrészt biztosítja a termékek azonosítását, illetve mozgását, másrészt megfelel a vállalkozás méretének és tevékenysége jellegének.

Követelmények

II.: Állattartókra vonatkozó követelmények

Az emberekre élelmiszerekkel átvihető járványos betegségek behurcolásának, illetve állati eredetű termékeken keresztül történő elterjedésének megakadályozása, beleértve az állatok elkülönítését is.

Csak olyan tej használható fel, mely olyan bivaly, szarvasmarha, juh vagy kecs-keállománytól származik, amely brucellózistól és gümőkórtól mentes.

Takarmány-adalékanyagok és állatgyógyászati készítmények helyes használata és tárolása.

Csak nyilvántartott takarmányipari vállalkozástól lehet takarmányt beszerezni.

III.: Tejtermelőkre vonatkozó követelmények

Azon tejtermelő állatokkal szemben támasztott követelmények, melyek az előállított tej emberi fogyasztásra való minőségét garantálják.

IV.: Tojástermelőkre vonatkozó követelmények

A gazdálkodók a tojásokat tisztán, szárazon, idegen szagoktól mentesen, a rázkódástól és a közvetlen napfénytől hatékonyan védve kell, hogy tartsák a termelő helyiségeiben. (3. kép: Helyes tojástartás)

Járványvédelem

A járványvédelmi előírásokat és az emberre is átvihető fertőző betegségek kórokozói miatti higiéniai előírásokat be kell tartania a gazdálkodónak. A járványos betegségek elterjedésének megakadályozását célzó egyik alapvető szabály, hogy új állomány telepítésekor az állatok csak megfelelően előkészített, fertőtlenített épületben fogadhatók. Az épület előkészítése száraz tisztítással kezdődik, ezt követi a nedves tisztítás, majd a fertőtlenítés. Mind a tisztítást, mind a fertőtlenítést gondosan és alaposan kell elvégezni. Az épület előkészítését oly módon kell dokumentálni, hogy abból egyértelműen kiderüljön, hogy a munkafolyamatot alaposan és gondosan elvégezték (ki végezte, milyen fertőtlenítő szerrel, ki ellenőrizte stb.).

Az állati kártevőkben különféle kórokozók (pl. vírus, baktérium, spirocheta, rickettsia, fonalféreg stb.) fordulnak elő, amelyek a háziállatra és gyakran az emberre is átvihetnek, ezért a kártevők elleni védekezés kiemelkedő szerepet játszik a járványvédelemben. A kártevők elleni védekezés folyamatát olyan módon kell dokumentálni, hogy az üzem mindenkori kártevő-fertőzöttségi állapota és a védekezést célzó valamennyi intézkedés a dokumentáció alapján bizonyítható legyen. A szubjektív, személyes megfigyelések mellett ajánlott a kártevők megjelenésének ellenőrzésére objektív mérési

adatokkal szolgáló monitoring rendszert telepíteni, azt folyamatosan üzemeltetni, és az üzem sajátosságainak megfelelő gyakorisággal (hetente, havonta) dokumentáltan szakember által ellenőriztetni.

Takarmány-adalékanyagok és állatgyógyászati készítmények helyes használata

A gyógyszeres takarmányokat, az adalék-anyagokat és az állatgyógyászati készítményeket körültekintően és szabályosan kell használni. Az állatgyógyászati készítmények használati utasításában feltüntetett alkalmazási módot és adagot be kell tartani, a lejáratí időt figyelembe kell venni az állatgyógyászati készítmény alkalmazásakor. Élelmiszer-termelő állatok kezelésére szolgáló állatgyógyászati készítmények esetében – a biztonságos élelmiszer előállítás érdekében – be kell tartani a vonatkozó élelmezés-egészségügyi várakozási időt. Abban az esetben, ha a készítményen különleges tárolási előírások vannak feltüntetve, azt a gazdálkodónak be kell tartania. A fel nem használt állatgyógyászati készítményekre és a belőlük keletkezett hulladékokra vonatkozó különleges óvintézkedéseket be kell tartani. Az állattartónál a hatóság a reziduum (maradékanyag) monitoring terv szerint vizsgálatot végezhet, ennek eredménye alapján bizonyítható, hogy jogellenesen alkalmaztak-e valamilyen anyagot.

Az élelmiszer-termelő állat tulajdonosának vagy tartójának nyilvántartást kell vezetnie az állatgyógyászati készítmény vásárlásáról, birtoklásáról és alkalmazásáról, amely nyilvántartást a kezeléstől számított öt évig meg kell őriznie még akkor is, ha az állatot az ötéves időtartam alatt levágják. A nyilvántartásnak tartalmaznia kell:

- a vásárolt, birtokolt, illetve alkalmazott állatgyógyászati készítmény nevét, mennyiségét,
- adagolását és az alkalmazás módját,
- a készítmény forgalmazójának nevét és címét,
- az alkalmazás időpontját és időtartamát,
- a kezelt állatok fajtát, számát és azonosító adatait,
- az állatorvosi tájékoztatást, illetve az állatorvosi vények, megrendelők másodpéldányait.

Helyes állattetési gyakorlat

A szennyeződés megakadályozása érdekében a takarmányt a kemikáliáktól és az etetés céljából tiltott egyéb termékektől elkülönítetten kell tárolni.

A vetőmagot az állatoktól elzártan kell tárolni. Mivel a vetőmagokat különböző kemikáliákkal és biocidokkal kezelik, ezért a gazdálkodóknak különös figyelmet kell fordítania arra, hogy az állatok ne férhessenek hozzá.

Az állatok különböző csoportjainak vagy különböző fajtáinak etetésére szánt gyógyszeres és gyógyszer nélküli takarmány tárolására olyan módszert szükséges kialakítani, amely kizárja annak lehetőségét, hogy olyan állatokkal etessék fel, amelyeknek a takarmányt nem szánták.

A gyógyszer nélküli takarmányt a gyógyszeres takarmánytól elkülönítetten kell kezelni a kontamináció (szennyezés) veszélyének elkerülése érdekében.

A takarmányt az elosztás és etetés során oly módon kell kezelni, hogy bizonyosan ne fordulhasson elő szennyeződés a tárolási helyről és tároló berendezésről.

A létesítményen belüli takarmányszállító járműveket és etetőberendezéseket rendszeresen tisztítani kell, különösen, amikor gyógyszeres takarmány szállítására és elosztására használják azokat.

Az állattartók csak nyilvántartott takarmányipari vállalkozástól szerezhetnek be takarmányt.

Nyilvántartási kötelezettség

Az állatot tenyésztő vagy állati eredetű alapterméket előállító élelmiszeripari vállalkozóknak legalább az alábbi pontokban felsoroltakról nyilvántartást kell vezetnie:

- az állatok etetésére használt takarmány jellege és eredete,
- az állatoknak adott állatgyógyászati készítmények vagy egyéb kezelések, a beadás dátumai és az élelmezés-egészségügyi várakozási idő,
- az állatokból vett mintákon vagy más, az emberi egészség szempontjából fontos, diagnosztikai célra vett mintákon végzett laboratóriumi vizsgálatok eredményei,
- az állatokon vagy állati eredetű termékeken végzett vizsgálatokról szóló vonatkozó jelentések.

A tejtermelésre vonatkozó követelmények

Azon tejtermelő állatokkal szemben támasztott követelmények, melyek az előállított tej emberi fogyasztásra való minőségét garantálják.

A nyomon követhetőség biztosítása érdekében vezetendő nyilvántartások és egyéb dokumentációkon kívül gondoskodni kell arról is, hogy a tej olyan állatokból (szarvasmarha, bivaly, juh, kecske) származzon, amelyek jó egészségi állapotban vannak, mentesek bizonyos fertőző betegségektől és nem kaptak tiltott szereket.

Ha felmerül a gyanú, hogy az állat megbetegedett, illetve ha jól látható tüneteket (az ivarszervek váladékos fertőzése, hasmenés, láz, tőgy felismerhető gyulladása, tőgyseb) mutat, az állatok fejését úgy kell elvégezni, hogy a tej ne keveredhessen az egészséges állatok tejével. Gyógyszeres kezeléssel átesett állatok tejét az élelmezés-egészségügyi várakozási idő lejártáig szintén külön kell fejni és gondoskodni kell annak megsemmisítéséről. Fontos, hogy a gazdálkodó dokumentumokkal tudja bizonyítani (pl. gyógy-kezelési naplóval), hogy ilyen esetekben körültekintően járt el, meghozta és betartotta a megfelelő intézkedéseket.

A nyerstej termelésére vonatkozó egészségügyi követelmények:

Csak olyan bivaly- és tehéntej használható fel emberi fogyasztásra, amely olyan állományból származik, amely állomány

- brucellózistól hivatalosan mentes, vagy brucellózistól mentes vagy
- az illetékes hatóság engedélyével, ha brucellózis-tesztje nem pozitív, brucellózisra utaló tüneteket nem mutat, tejét hőkezelték, és a tej az alkalikus foszfátáz próbára negatív reakciót mutat, és
- gümőkórtól hivatalosan mentes, vagy
- az illetékes hatóság engedélyével, ha gümőkór-tesztje nem pozitív, gümőkórra utaló tüneteket nem mutat, tejét hőkezelték, és a tej az alkalikus foszfátáz próbára negatív.

Csak olyan juh- és kecsketej használható fel emberi fogyasztásra, amely olyan állományból származik, amely állomány

- brucellózistól hivatalosan mentes, vagy brucellózistól mentes, vagy
- az illetékes hatóság engedélyével, ha brucellózisra utaló tüneteket és B-tesztre pozitív reakciót nem mutat, vagy hivatalos mentesítési program keretében brucellózis ellen vakcinázták, feltéve ha az ilyen állomány tejét legkevesebb két hónapos érlelésű sajt gyártására szánják, vagy hőkezelik, és utána az alkalikus foszfátáz próbára negatív reakciót mutat,
- tehénnel együtt tartott kecskék esetében a gümőkórra irányuló vizsgálatot és tesztet elvégezték **(Magyarázat 2)**.

Abban az esetben, ha az állomány hivatalosan brucellózistól és/vagy gümőkórtól mentes, a gazdálkodónak ezt igazolnia kell a hatósági ellenőrzés során **(Magyarázat 3)**. A fertőzöttségre gyanús egyedeket úgy kell elkülöníteni, hogy ne fertőzhessen meg másik állatot. A gazdálkodó köteles megfelelő higiéniai intézkedéseket hozni a fertőzésre gyanús, illetve a fertőzött állat gondozójával kapcsolatban.

Az állományba bevitt új állatot el kell különíteni, és abban az esetben, ha az egyed szerológiai vizsgálatát, illetve bovin tuberkulinnal végrehajtott bőrpróbáját még nem végezték el, mindaddig elkülönítve kell tartani, amíg a negatív eredménnyel nem bizonyosodik be az állatok gümőkór és brucellózis mentessége.

Higiéniai követelmények a fejés, a begyűjtés és a tej szállítása alatt

A fejés során különös figyelmet kell fordítani a következőkre:

- a fejés megkezdése előtt a tőgybimbókat, a tőgyet és a környező részeket meg kell tisztítani,
- azonosítani kell az olyan állatorvosi kezelésen átesett állatokat, amelyek kezelése során maradékanyagok juthatnak a tejbe, és az előírt élelmezés-egészségügyi várakozási idő letelte előtt az ilyen állatoktól származó tejet elkülönítetten kell kezelni, nem használható fel emberi fogyasztásra.

m

Magyarázat 2.

Szarvasmarha brucellózissal fertőzött állomány: olyan szarvasmarha állomány, amelyben Brucella abortussal fertőzött szarvasmarhát találtak.

Juh és kecske brucellózissal fertőzött állomány: olyan juh- vagy kecskeállomány, amelyben Brucella melitensissal fertőzött juhot vagy kecskét találtak.

Brucellózistól mentes egyed: az az állat, amely mentes állományból származik és mindaddig mentes környezetben tartották, továbbá 24 hónaposnál idősebb szarvasmarhák esetén egy évnél nem régebbi, ivarérett kanok esetén félénél nem régebbi negatív eredményű szerológiai vizsgálati eredménnyel rendelkezik.

Gümőkórmentes egyed: az a szarvasmarha, amely gümőkórmentes állományból származik, illetőleg új állományba szállítását követő 30 napon belül bovin tuberkulinnal végrehajtott bőrpróbája negatívnak minősül.

m

Magyarázat 3.

A mentességi igazolást az elvégzett megfelelő eredményű vérvizsgálat, illetve tuberkulin vizsgálat alapján a területileg illetékes Kerületi Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatal adja ki.

Minden, a tejjel érintkező felület legyen semleges, és ne bocsásson ki az élelmiszerben oldódó, vagy abban megkötődő anyagokat (pl. festékek). Tisztításra-fertőtlenítésre csak az illetékes hatóság által élelmiszeripari felhasználásra igazoltan jóváhagyott szer használható fel. Az élelmiszerrel érintkező gépeket, berendezéseket, csővezetéseket, munkaeszközöket és tároló, szállító eszközöket úgy kell kialakítani és karbantartani, hogy ne szennyezzék az élelmiszert, és szükség szerint megfelelően lehessen őket tisztítani, fertőtleníteni, kifogástalan műszaki állapotukat fenn lehessen tartani. A tisztítási és fertőtlenítési utasításnak ki kell térnie a nehezen hozzáférhető helyeken való tisztítási és fertőtlenítési eljárásra. A berendezések, eszközök és helyiségek takarításának és fertőtlenítésének módját és gyakoriságát részletes takarítási utasításban, írásban kell meghatározni, a munka elvégzéséhez szükséges feltételeket biztosítani kell. A takarítás hatékonyságát rutin ellenőrzési programokkal kell felügyelni, különös figyelemmel a kritikus, nehezen takarítható területekre (pl. szelepek, szűrők); az ellenőrzés eredményét dokumentálni kell. A berendezéseket és az edényzetet a használatukat követően, de napi használat esetén legalább naponta tisztítani és fertőtleníteni kell, ügyelve a tisztítószer maradványok felületről történő tökéletes öblítésére. A tisztítást csak olyankor lehet elvégezni, amikor nem áll fenn a termék szennyeződésének kockázata.

A tejet közvetlenül a fejest követően tiszta helyen, az állatoktól elkülönítve, a szennyeződés lehetőségét kizárva kell tárolni, és le kell hűteni (napi begyűjtés esetén legalább 8 °C hőmérsékletre, ha a begyűjtés nem naponta történik, akkor legalább 6 °C hőmérsékletre). Nem kell eleget tenni a hőmérsékleti követelményeknek, ha a tejet a fejes után legfeljebb két órával feldolgozzák, illetve ha bizonyos tejtermékek előállításához kapcsolódó technológiai okokból magasabb hőmérsékletre van szükség, és erre a hatáskörrel rendelkező hatóság engedélyt adott. Az állati kártevők elleni védekezés a korábbiakban részletezettek szerint ezekben a helyiségekben is meg kell, hogy történjen.

A tojástermelésre vonatkozó követelmények

Gondoskodni kell arról, hogy a tojásokat tisztán, szárazon, idegen szagoktól mentesen, a rázkódástól és a közvetlen napfénytől hatékonyan védve tartsák a gazdálkodás helyiségeiben. Különös figyelmet kell fordítani a nyári hőségben a megfelelő hőmérséklet fenntartására, illetve télen a fagyás megakadályozására.

Tilos

Állatgyógyászati készítmények alkalmazását követően a kezelt élelmiszertermelő állatokat a kötelező élelmezés-egészségügyi várakozási idő letelte előtt forgalomba hozni tilos.

Tilos olyan állatok tejét forgalomba hozni, amelyek betegség tüneteit mutatják.

Tilos a gyógyszerrel kezelt állatok tejét forgalomba hozni az élelmezés-egészségügyi várakozási idők letelte előtt.

Tipikus hibák

A felhasznált gyógyszerekről, az állatok gyógykezeléséről nem vezetnek naprakész nyilvántartást.

A gazdálkodó nem tudja igazolni, hogy betartotta a higiéniai előírásokat. Bár rendelkezik utasításokkal, eljárásokkal, nem dokumentálja megfelelően az elvégzett munkafolyamatot (pl. nincs dokumentálva az istállók tisztítása és fertőtlenítése, az állati kártevők elleni védekezés folyamata).

Nincs dokumentálva a takarítás, illetve a takarítás ellenőrzésének eredménye.

Nincs elkülönítve a fertőzésre gyanús egyed.

A gazdálkodó nem bizonyosodott meg arról, hogy nyilvántartott vagy engedélyezett takarmányipari vállalkozástól szerezte be a takarmányt.

Típek

A kártevők elleni védekezési szabályozás (pl.: kártevőirtási program, terv stb.) tartalmára vonatkozóan a következők javasoltak:

- a kártevők elleni védekezés, illetve a kártevők irtásával összefüggő szükséges oktatás, tájékoztatás módja;
- kártevők megnevezése, amelyekre a szabályozás vonatkozik;
- a védekezésbe bevont – akár üzemi, akár üzemen kívüli – területek helye, jellege, mérete;
- felelős személyek neve, beosztása, elérhetősége;
- az állati kártevők elleni védekezés eljárásrendjének alapjai (megelőzés módszerei, a kártevők megjelenésének ellenőrzésére alkalmazott módszerek, a kártevőirtás módszerei)
- a kártevőirtást követő takarítás rendje;
- a dokumentálás rendje.

A higiénikus fejes állandó biztosítása érdekében célszerű a fejest és tejkezelést leíró, írásos szabályozással rendelkeznie a gazdálkodónak. A szabályozásnak a fejéssel kapcsolatban a következőkre javasolt kitérnie:

- a tőgy, illetve a bimbó fejes előtti tisztítása, fertőtlenítése erre engedélyezett szerekkel;
- az ún. első tejsugarak kézi kifejezése és vizsgálata a klinikai tőgygyulladás kizárására;
- fejes után a tőgybimbó fürösztése engedélyezett szerrel.

k**V.: Növénytermesztőkre vonatkozó követelmények***A növényvédőszer, biocidok megfelelő használata.**Napra kész nyilvántartás vezetése.*

A növényi termékeket előállító vagy betakarító élelmiszeripari vállalkozóknak megfelelő módon kell a növényvédő szereket és a biocidokat használnia, betartva a vonatkozó jogszabályokat.

A gazdálkodó csak engedélyezett növényvédőszert vagy biocidot használhat fel. A felhasználás során be kell tartania az engedélyokiratban (törzskönyvben) előírtakat. Élelmiszerbiztonsági szempontból különösen fontos, hogy az előírt várakozási időt betartsák. Növényvédőszert emberek és állatok tartózkodására, valamint élelmiszer és takarmány tárolására szolgáló helyiségtől elkülönített és megfelelő módon jelölt raktárban (szekrényben) kell tárolni, figyelembe véve a biztonsági előírásokat.

A gazdálkodónak legalább az alábbi pontokban felsoroltakról kell nyilvántartást vezetnie:

- a növényvédőszer és biocidok használata,
- a növényekből vett mintákon vagy más, az emberi egészség szempontjából fontos mintákon végzett laboratóriumi vizsgálatok eredményei,
- genetikailag módosított vetőmagok felhasználása,
- minden beérkező növénytermesztési termék származási helyéről és mennyiségéről, valamint minden kimenő növénytermesztési termék rendeltetési helyéről és mennyiségéről.

!**Tilos**

Növényi terméket az adott termékre nem engedélyezett növényvédőszerral, biociddal kezelni.

Növényvédő szerrel vagy biociddal kezelt növényi terméket a munkaegészségügyi és élelmezés-egészségügyi várakozási idők letelte előtt forgalomba hozni.

t**Típusos hibák**

A nyilvántartást nem naprakészen vezeti a gazdálkodó.

i**További információ, kapcsolódó kiadványok, elérhetőségek**

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal: www.mvh.gov.hu

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal: www.nebih.gov.hu

Európai Élelmiszer-biztonsági Hivatal: www.efsa.europa.eu

A követelmények célja:

Az Európai Unióban az élőállatok, illetve az állati eredetű termékek az egységes piacon szinte akadály nélkül mozoghatnak, így a fertőző állatbetegségek elleni védekezés kizárólag egységes tagállami fellépés esetén biztosítható.

Kit ellenőriz az illetékes hatóság a kölcsönös megfeleltetés ezen követelményei kapcsán?

A JFGK 12 követelmények minden haszonállat tartójára vonatkoznak. Kivételt képez ez alól a bejelentési kötelezettség követelménye, ez alá ugyanis a szivacsos agyvelőbántalmak közül csak a szarvasmarhák szivacsos agyvelőbántalma (BSE) és a sűrűlőkór tartozik, tehát ez csak a szarvasmarha-, juh- és kecsketartókra vonatkozik.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

A hatóság az ellenőrzés során vizsgálja, hogy a gazdálkodó etette-e haszonállatait tiltott takarmánnyal, hogy a betegség gyanúja esetén bejelentési kötelezettségének eleget tett-e, valamint, hogy az állatorvos által esetlegesen elrendelt intézkedéseket végrehajtotta-e. Ellenőrzi továbbá a nyomon követhetőséget biztosító dokumentumokat.

§

Jogszabályi hivatkozások

EU jogszabály

Az Európai Parlament és Tanács 2001. május 22-i 999/2001/EK rendelete az egyes fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzésére, az ellenük való védekezésre és a felszámolásukra vonatkozó szabályok megállapításáról 999/2001/EK rendelet 7., 11., (12., 13.) és 15. cikk

Hazai jogszabály

A fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzéséről, az ellenük való védekezésről, illetve leküzdésükről szóló 179/2009. (XII. 29.) FVM rendelet 179/2009. FVM rendelet 6., 13. §, 19. § (1) a)

k

Követelmények

*Az állati eredetű fehérje tartalmú takarmányok etetésének korlátozása
Bejelentési, együttműködési kötelezettség
A nyomon követhetőséget biztosító dokumentumok*

Az állati eredetű fehérje tartalmú takarmányok etetésének korlátozása

Feldolgozott állati eredetű fehérjét haszonállatokkal etetni csak a jogszabályban foglalt kivételek és részletes szabályok figyelembe vétele mellett szabad. A KM releváns állatok tartóira vonatkozó szabályok az alábbiak:

Tilos a kérődzők bármilyen feldolgozott állati eredetű fehérjével, illetve állati eredetű fehérje tartalmú takarmánnyal való takarmányozása, kivéve a tejet, tejtermékeket, a tojást és tojásból készült termékeket (de: borjaknak választásig bizonyos feltételek mellett lehet halliszt alapú takarmányt adni).

A nem kérődző élelmiszer-termelő állatokkal is tilos feldolgozott állati eredetű fehérjét, illetve állati eredetű fehérje tartalmú takarmányt feletetni, kivéve a hallisztet, a bevonó anyagként használt nem kérődző eredetű alapanyagból készült zselatint, a csont eredetű dikkalcium- és trikkalcium-foszfátot (a továbbiakban együtt: dikkalcium-foszfát), a hidrolizált fehérjét, valamint a kérődzők esetében is engedélyezett tejet, tejtermékeket, a tojást és tojásból készült termékeket. **(Magyarázat 1.)**

m

Magyarázat 1.

*Kölcsönös megfeleltetés szempontjából kérődzők:
szarvasmarha, juh, kecske;
nem kérődzők:
sertés, ló, nyúl, baromfi.*

Bejelentési kötelezettség, együttműködési kötelezettség

TSE-ben beteg állat gyanúja esetén haladéktalanul értesíteni kell az állatorvost, és be kell tartani az állatorvos által elrendelt intézkedéseket. A jogszabály szerint TSE-re gyanús állatok: azok az élő, levágott vagy elhullott állatok, amelyek idegrendszeri tüneteket vagy viselkedészavart, illetve az idegrendszer bántalmazottságával összefüggésbe hozható fokozatosan súlyosbodó kondíciórómást mutatnak, illetve mutattak, és amelyek esetében az összegyűjtött adatok, a klinikai vizsgálatok, a kezelés hatására történő változás, valamint a kórbonctani vagy laboratóriumi vizsgálatok alapján alternatív diagnózis nem állapítható meg.

A szarvasmarhák fertőző szivacsos agyvelőbántalmára gyanús az a tünetmentes szarvasmarha is, amelynél a BSE-re specifikus gyorseszteszt pozitív eredményt ad. A súrlókórra gyanús az a tünetmentes juh vagy kecske is, amelynél a gyorseszteszt pozitív eredményt ad.

TSE-ben beteg állat: az olyan állat, amely esetében a meghatározott laboratóriumi vizsgálat, illetve vizsgálatok eredménye pozitív.

(Magyarázat 2.)

A nyomon követhetőséget biztosító dokumentumok

Az élő állatok, valamint a sperma, embrió, petesejt szállításáról a nyomon követhetőséget biztosító dokumentációval kell rendelkezni. A nyomon követhetőség a járványügyi védekezés alapja, ezért e követelménynek mindenképp meg kell felelni, függetlenül attól, hogy a betegség jelen van-e az országban.

m

Magyarázat 2.

Gyakorlatias megközelítésben a gazdálkodótól az kérhető számon, hogy amennyiben a legutóbbi szakhatósági ellenőrzés óta a gazdaságban volt idegrendszeri tüneteket mutató állat vagy ezzel összefüggésben elhullás, akkor arról értesítették-e az ellátó állatorvost, továbbá, hogy végrehajtották-e az állatorvos által elrendelt intézkedéseket.

h

Tipikus hibák

Az állatok elhullását nem jelentik, és így meghiúsul a betegség felderítésére irányuló vizsgálat.

t

Tippek

A betegség Magyarországon még nem fordult elő, a gazdálkodók nem ismerik a tipikus tüneteket, ezért célszerű kezdeményezni az esetlegesen furcsán viselkedő állatok állatorvosi vizsgálatát.

i

További információ, kapcsolódó kiadványok, elérhetőségek

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal: www.mvh.gov.hu

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal: www.nebih.gov.hu

www.kolcsonosmegfeleltetes.hu

A követelmények célja:

Az Európai Unióban az élőállatok, illetve az állati eredetű termékek az egységes piacon szinte akadály nélkül mozoghatnak, így a fertőző állatbetegségek elleni védekezés kizárólag egységes tagállami fellépés esetén biztosítható.

Kit ellenőriz az illetékes hatóság a kölcsönös megfeleltetés ezen követelményei kapcsán?

A JFGK 13 követelménye a szarvasmarha-, juh-, kecske- és sertéstartókra vonatkozik, mivel a betegség iránt ezen haszonállatok fogékonyak.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

A hatóság az ellenőrzés során vizsgálja, hogy a gazdálkodó a betegség gyanúja esetén bejelentési kötelezettségének eleget tett-e.

§

Jogszályi hivatkozások**EU jogszály**

A Tanács 1985. november 18-i 85/511/EGK irányelve a ragadós szájszél- és körömfájás elleni védekezésre irányuló közösségi intézkedések bevezetéséről (3. cikk)

Hazai jogszály

A ragadós szájszél- és körömfájás elleni védekezésről szóló 23/2005. (III. 23.) FVM rendelet (5. §)

k

Követelmények**Bejelentési kötelezettség**

Bejelentési kötelezettség

A gazdálkodónak haladéktalanul értesíteni kell az állatorvost állatai ragadós szájszél- és körömfájás betegségéről vagy annak gyanújáról. A jogszály szerint

- fertőzősége gyanúsna kell tekinteni azt a ragadós szájszél- és körömfájásra fogékony állatot, amelynek a klinikai tünetek vagy kóronctani elváltozások, illetve a laboratóriumi vizsgálat eredménye alapján felmerül a ragadós szájszél- és körömfájás alapos gyanúja;
- ragadós szájszél- és körömfájást kell megállapítani, ha a fertőzőtt fogékony állatban vagy annak hullájában a ragadós szájszél- és körömfájás betegséget a jogszályban foglaltak szerint meghatározták, a klinikai tünetek vagy a kóronctani elváltozások, illetve a jogszályban foglaltak szerint elvégzett laboratóriumi vizsgálat eredménye alapján azt megállapították. **(Magyarázat 1.)**

m

Magyarázat 1.

Tekintettel arra, hogy a betegség vagy annak gyanújának bejelentését nem a gazdálkodónak, hanem a hatóságnak kell dokumentálnia, a követelmény betartását a hatóság a saját nyilvántartásából is ellenőrizni tudja.

Itt kell megjegyezni, hogy a ragadós szájszél- és körömfájás Magyarországon 1973. óta nem fordult elő, de Európába szóróványosan az utóbbi években is behurcolták. A betegséget okozó vírus nagy ragályozóképessége, és az általa okozott jelentős gazdasági kár miatt így továbbra is rettegett fertőző betegség maradt, és az Unióban való esetleges felbukkanása a kereskedelmet oly mértékben akadályozná, hogy a járvány megelőzés érdekében minden tagállam komoly erőfeszítéseket tesz.

!

Tilos

Az ilyen betegségben szenvedő állatok gyógykezelése tilos! A betegség leküzdése kizárólag járványügyi igazgatási eszközökkel történhet!

h

Tipikus hibák

Későn vagy egyáltalán nem jelentik a betegség gyanúját az állatorvosnak.

t

Tipp

Az állományban hirtelen tömegesen jelentkező megbetegedést mindenképpen jelezni kell az állatorvosnak. A bejelentés az állami kártalanításnak is feltétele!
Juhon a betegség gyakran a tipikus tünetek megjelenése nélkül jelentkezik.
Tejelő állatoknál az első tünet a tejtermelés nagymértvű csökkenése az egyik napról a másikra.

i

További információk:

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal: www.mvh.gov.hu
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal: www.nebih.gov.hu
www.kolcsonosmegfeleltetes.hu

Keleti marhavész, kiskérődzők pestise, sertések hólyagos betegsége, kéknyelv betegség, szarvasok epizootiás haemorrhagiás betegsége, juh- és kecskehimlő (Capripox), hólyagos szájgyulladás, afrikai sertés pestis, bőrcsömosodás-kór, Rift-völgyi láz.

A követelmények célja:

Az Európai Unióban az élőállatok, illetve az állati eredetű termékek az egységes piacon szinte akadály nélkül mozoghatnak, így a fertőző állatbetegségek elleni védekezés kizárólag egységes tagállami fellépés esetén biztosítható.

Kit ellenőriz az illetékes hatóság a kölcsönös megfeleltetés ezen követelményei kapcsán?

A JFGK 14 követelménye a szarvasmarha-, juh-, kecske- és sertéstartókra vonatkozik, mivel a betegség iránt ezen haszonállatok fogékonyak.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

A hatóság az ellenőrzés során vizsgálja, hogy a gazdálkodó a betegség gyanúja esetén bejelentési kötelezettségének eleget tett-e.

§

Jogszábi hivatkozások

EU jogszabály

A Tanács 1992. december 17-i 92/119/EGK irányelve az egyes állatbetegségek elleni védekezésre irányuló általános közösségi intézkedések, valamint a sertések hólyagos betegségére vonatkozó külön intézkedések bevezetéséről (3. cikk)

Hazai jogszabály

Az állatbetegségek bejelentésének rendjéről szóló 113/2008. (VIII. 30.) FVM rendelet 1. §, 3. §

k

Követelmények

Bejelentési kötelezettség

A gazdálkodónak haladéktalanul értesítenie kell az állatorvost állatai fenti betegségéről vagy annak gyanújáról. **(Magyarázat 1.)**

Valamennyi fertőző állatbetegség vonatkozásában az alábbi szabályok vonatkoznak a bejelentési kötelezettségre:

Állattartó telep esetében a bejelentés megtételére mindazon személyek kötelesek, akik az állatok felügyeletét, őrzését, gondozását, ápolását, felvásárlását, levágását, vagy az állati hullák ártalmatlanná tételét foglalkozásszerűen látják el, illetve azok is, akik az állatokkal érintkeznek. E személyeket a bejelentési kötelezettség teljesítése alól az a körülmény sem mentesíti, hogy a bejelentés megtételére más is köteles. A bejelentést a magánállatorvosnak vagy a hatósági állatorvosnak kell megtenni. A bejelentést szóban, írásban és megbízott útján is meg lehet tenni. A bejelentésnek tartalmaznia kell: az állattartó nevét, lakcímét vagy székhelyét; a beteg, betegsége vagy fertőzöttségre gyanús, illetőleg elhullott, levágott vagy leölt állatok tartási helyét, fajtát, számát, korát, hasznosítását, vadonélő állat esetében az észlelés helyét; a bejelentés időpontjáig az állatokon észlelt tüneteket, illetőleg az elhullásuk, levágásuk vagy leölésük után észlelt elváltozásoknak lehetőleg pontos leírását; mindazokat a körülményeket, amelyek a betegség mielőbbi megállapítását és a betegség leküzdését elősegítik. A követelményhez tartozó betegségek Magyarországon szintén nem fordulnak elő, az ellenük való védekezés okai a JFGK 13-nál ismertetettekkel azonosak.

m

Magyarázat 1.

Tekintettel arra, hogy a betegségek vagy azok gyanújának bejelentését nem a gazdálkodónak, hanem a hatóságnak kell dokumentálnia, a követelmény betartását a hatóság a saját nyilvántartásából is ellenőrizni tudja.

!

Tilos

Az ilyen betegségekben szenvedő állatok gyógykezelése tilos! Ezen betegségek leküzdése kizárólag járványügyi igazgatási eszközökkel történhet!

h

Tipikus hibák

Későn vagy egyáltalán nem jelentik a betegség gyanúját az állatorvosnak.

t

Tippek

Az állományban hirtelen tömegesen jelentkező megbetegedést mindenképpen jelezni kell az állatorvosnak. A bejelentés az állami kártalanításnak is feltétele!

i

További információk

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal: www.mvh.gov.hu

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal: www.nebih.gov.hu

www.kolcsonosmegfeleltetes.hu

A követelmények célja:

Az Európai Unióban az élőállatok, illetve az állati eredetű termékek az egységes piacon szinte akadály nélkül mozoghatnak, így a fertőző állatbetegségek elleni védekezés kizárólag egységes tagállami fellépés esetén biztosítható.

Kit ellenőriz az illetékes hatóság a kölcsönös megfeleltetés ezen követelményei kapcsán?

A JFGK 15 követelménye a szarvasmarha-, juh- és kecsketartókra vonatkozik, mivel a betegség iránt ezen haszonállatok fogékonyak.

Mire vonatkozik az ellenőrzés?

A hatóság az ellenőrzés során vizsgálja, hogy a gazdálkodó a betegség gyanúja esetén bejelentési kötelezettségének eleget tett-e.

§

Jogszályi hivatkozások**EU jogszály**

A Tanács 2000. november 20-i 2000/75/EK irányelve a kéknyelv betegség elleni védekezésre és felszámolására vonatkozó külön rendelkezések megállapításáról (3. cikk)

Hazai jogszály

A kéknyelv betegség elleni védekezés szabályairól szóló 31/2009. (III. 27.) FVM rendelet (3. §)

k

Követelmények**Bejelentési kötelezettség**

A gazdálkodónak haladéktalanul értesítenie kell az állatorvost állatai kéknyelv betegségéről vagy annak gyanújáról. **(Magyarázat 1.)**

A jogszabály szerint betegség gyanúja: a kéknyelv betegségre utaló klinikai tünet megjelenése fogékony állatfaj (azaz kérődzők) valamely egyedében, amit olyan járványügyi adatok támasztanak alá, amelyek alapján ennek a valószínűségével ésszerűen számolni kell.

A kéknyelv betegség sokáig egzotikus betegségnek számított Európában, az utóbbi években azonban többször is behurcolták az Unió területére.

m

Magyarázat 1.

Tekintettel arra, hogy a betegségek vagy azok gyanújának bejelentését nem a gazdálkodónak, hanem a hatóságnak kell dokumentálnia, a követelmény betartását a hatóság a saját nyilvántartásából is ellenőrizni tudja.

!

Tilos

Az ilyen betegségben szenvedő állatok gyógykezelése tilos! A betegség leküzdése kizárólag járványügyi igazgatási eszközökkel történhet!

h

Tipikus hibák

Későn vagy egyáltalán nem jelentik a betegség gyanúját az állatorvosnak.

t

Tippek

Az állományban hirtelen tömegesen jelentkező megbetegedést mindenképpen jelezni kell az állatorvosnak. A bejelentés az állami kártalanításnak is feltétele!

Juhon a betegség gyakran a tipikus tünetek megjelenése nélkül jelentkezik.

i

További információk

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal: www.mvh.gov.hu

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal: www.nebih.gov.hu

www.kolcsonosmegfeleltetes.hu

A követelmények célja:

Az állattartót terheli a felelősség azért, hogy a borjak tartási körülményei minden szempontból megfeleljenek az Európai Unió által meghatározott minimális állatjóléti előírásoknak. Napjainkban egyre nagyobb hangsúly helyeződik a gazdasági célból tartott haszonállatok védelmére – a végső fogyasztók is egyre többen követik figyelemmel az állatvédelmi elvek gyakorlati megvalósulását. Sokakat nem csupán etikai-erkölcsi megfontolások, hanem az egészséges, jó minőségű ételek fogyasztásának igénye is vezérel, hiszen ma már köztudott az a tény, hogy a túlzott stressz jelentősen ronthatja a késztermékek tápértékét, élvezeti értékét.

Kit ellenőriz az illetékes hatóság a kölcsönös megfeleltetés ezen követelményei kapcsán?

A megyei kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóságának munkatársai a 6 hónaposnál fiatalabb szarvasmarhát tartó állattartókat ellenőrzik a követelmények vonatkozásában.

Mit ellenőriz az illetékes hatóság a követelmények betartása kapcsán?

A hatóság azt vizsgálja, hogy az állattartó megfelel-e az állatjóléti előírásoknak, gondoskodik-e az állatok és környezetük rendszeres ellenőrzéséről, megfelelő javító intézkedéseket hoz-e, amennyiben az állatok jólétét veszélyeztető körülmény merül fel, naprakészen és pontosan vezeti-e a nyilvántartásait.

Az ellenőrzés során a hatóság azt is ellenőrzi, hogy rendelkezésre állnak-e azok az eszközök, berendezések, amelyek elengedhetetlenek az állatok biztonságának, jólétének biztosítása érdekében. Megjegyzendő, hogy a borjútartásra szintén vonatkoznak a JFGK 18-ba foglalt, általános haszonállat tartási szabályok, így az illetékes hatóság egyúttal ezen előírások betartását is ellenőrzi a borjútartóknál.

A vonatkozó jogszabálynak megfelelően borjú alatt az alábbi értendő: a szarvasmarha (*Bos taurus*) hat hónapos koráig.

Jogszabályi hivatkozások

EU jogszabály

A Tanács 2008/119/EK irányelve (2008. december 18.) a borjak védelmére vonatkozó minimumkövetelmények megállapításáról

Hazai jogszabály

A mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól szóló 32/1999. (III.31.) FVM rendelet, különös tekintettel annak 1. számú mellékletére

Követelmények:

A mozgásszabadsággal és férőhelyszükséglettel kapcsolatos követelmények

Az állatok ellenőrzésére, a beteg és sérült állatokkal való bánásmódra vonatkozó követelmények

Az épületekre és a mikroklimatikus viszonyokra vonatkozó követelmények

A műszaki berendezésekkel és a megvilágítással kapcsolatos követelmények

A takarmányozással és az ivóvízellátással kapcsolatos követelmények

A mozgásszabadsággal és férőhelyszükséglettel kapcsolatos követelmények

A borjaknak elegendő szabad területet kell biztosítani ahhoz, hogy meg tudjanak fordulni és le tudjanak feküdni, fel tudjanak állni, valamint biztosítani kell, hogy láthassák egymást.

(1. kép: Elegendő szabad terület a megforduláshoz, fekvéshez, álláshoz) Fontos az is, hogy ki tudják elégíteni tisztálkodási, illetve a szociális viselkedés iránti igényüket.

A megfelelő fajlagos férőhely biztosítása érdekében be kell tartani a boksztok méreteire vonatkozó előírásokat **(Magyarázat 1. és 2.)**.

Egyedi ketreces tartásra vonatkozó követelmények:

Eltekintve az anyjukkal együtt tartott szopósborjak tartásától, valamint azon állattartóhelyektől, ahol 6 borjúnál kevesebb állatot tartanak – a nyolchetesnél idősebb borjút tilos indokolatlanul egyedi ketrecben tartani. Megfelelő indoknak minősülhet az elkülönítésre például, ha a borjú viselkedési rendellenesség, különleges állatorvosi kezelés, illetve betegség gyanúja miatt nem tartható együtt fajtársaival. Indokolt lehet az ideiglenes egyedi ketrecben tartás, amennyiben az állatok különböző telepekről, épületekből származnak. Az elkülönítés megalapozottságát a kezelő állatorvos által kiállított tanúsítvány, illetve az állomány-nyilvántartási dokumentumok igazolhatják. **(2. kép: Helyes gyakorlat egyedi ketrecek kialakítására)**

A beteg állatok elkülönítésére szolgáló egyedi férőhelyek kivételével az oldalfal hézagolt vagy perforált kell, hogy legyen, annak érdekében, hogy a borjak láthassák egymást, illetve a megfelelő légmozgást, megvilágítást biztosítani lehessen. Az oldalfal nem tartalmazhat káros anyagot, és nem lehetnek rajta éles, kiálló szélek, sarkok, vagy törött részek, melyek sérülést okozhatnak. A kialakítás során figyelemmel kell lenni arra, hogy ne legyenek olyan területek a boksztban, melyeket az állat nem tud használni, vagy ahová beszorulhat, ezért az oldalfalak lehetőleg derékszöget zárjanak be.

Csoportos tartásra vonatkozó követelmények

A borjuszálláson biztosítani kell, hogy minden borjú akár egyszerre is képes legyen lefeküdni, felállni és ellátni magát, és különös gondot kell fordítani a már említett fajlagos férőhely szükségletre (Lásd még: Magyarázat 2.).

m

Magyarázat 1.

Függetlenül a borjak életkorától, az egyedi tartásukra szolgáló boksztok szélességének legalább a benne tartott állat marmagasságát, hosszának legalább az állat orra hegyétől az ülőgumóig mért távolság 1,1-szeres szorzatát kell elérnie.

m

Magyarázat 2.

Csoportosan tartott borjak minimális férőhely-szükséglete (Kivételek: az anyjukkal együtt tartott szopósborjak tartása, valamint azon állattartóhelyek, ahol 6 borjúnál kevesebb állatot tartanak.)

Borjú testtömege	Korlátlanul használható egyedi férőhely minimális mérete
150 kg alatt	1,5 m ²
150 és 220 kg között	1,7 m ²
220 kg fölött	1,8 m ²

Lekötésre vonatkozó követelmények

Lekötni kizárólag a csoportosan tartott borjakat szabad az etetésük idejére – legfeljebb egy órára. Fenti követelménnyel kapcsolatban a hatóság megvizsgálja azt is, hogy vannak-e jelei annak, hogy az állatokat huzamosabb ideig lekötve tartották (pl. sérülések, szörkopás a lekötés helyén).

A lekötő-rendszert úgy kell kialakítani, hogy az ne okozhasson sérülést az állatnak, és ne akadályozza valamely alapvető szükségletének kielégítésében (lefekvés, pihenés, saját maga ellátása). Ezért a kialakításnál úgy kell eljárni, hogy a lekötésre használt eszközön ne képződhessen hurok, amely gátolja az állat légzését, vagy akár az állat fulladását okozhatná, illetve az állat a mozgása során ne gabalyodhasson bele olyan mértékben, hogy az a további mozgását, és ennek következtében például a táplálékfelvételben akadályozza. Az előzőekben említett veszélyek oly módon is elkerülhetők, ha az állatok lekötése során folyamatos felügyelet biztosított.

Az állatok ellenőrzésére, a beteg és sérült állatokkal való bánásmódra vonatkozó követelmények

Az istállóban tartott borjakat legalább naponta kétszer, a szabadban tartott borjakat legalább naponta egyszer ellenőrizni kell. Bármely, betegnek vagy sérültnek látszó borjút azonnal megfelelő kezelésben kell részesíteni. A súlyosan sérült, beteg állatot szükség esetén – különösen fertőző megbetegedés gyanúja esetén – azonnal el kell különíteni, és száraz, alommal ellátott, valamint az előírt férőhely-szükségletet biztosító helyen kell elhelyezni. Az állattartó ismereteit meghaladó esetekben állatorvosi tanácsot kell kérni.

Az épületekre és a mikroklimatikus viszonyokra vonatkozó követelmények

A férőhelyeket és a berendezéseket ártalmatlan és jól fertőtleníthető anyagból és oly módon kell kialakítani, hogy a takarítási és fertőtlenítési műveletek megfelelően elvégezhetőek legyenek. Ennek megfelelően ne legyenek olyan területek, amelyek a takarítást és fertőtlenítést végző személyzet, vagy az általuk használt eszközök számára nem hozzáférhetőek. A keresztfertőzések, valamint a kórokozók elszaporodásának megelőzése érdekében a borjak számára fenntartott szálláshelyeket, felszereléseket és eszközöket megfelelően tisztítani és fertőtleníteni kell. A szag csökkentése, valamint a legyek és rágcsálók vonzásának megelőzése érdekében a bélsarat, vizeletet és el nem fogyasztott vagy kiszóródott takarmányt a szükséges gyakorisággal el kell távolítani. Az állatok környezetében található elektromos áramkörök és elektromos berendezések nem okozhatnak áramütést, ezért érintésvédelmi szempontból rendszeresen végzett felülvizsgálatuk, karbantartásuk indokolt.

A borjak tartására szolgáló épületben megfelelő – lehetőleg 5 és 26 °C közötti – hőmérsékletet kell biztosítani, amely nem kényszeríti az állatok hőszabályozását többletenergia felhasználására, például összebújás, remegés, vagy lihegés által. Az állatokat meg kell védeni a szélsőséges hőmérsékleti viszonyoktól.

Az épületben megfelelő szellőzést kell gondoskodni, amelynek következtében az istálló levegője friss, nem vizeletszagú (ammóniás) és alacsony páratartalmú, ugyanakkor az istállóban nem alakul ki túlzott mértékű huzat. A takarítási műveletek során biztosítani kell, hogy ne legyen – a légmozgástól könnyen felkavarodó – vastagon lerakódott por, valamint szemmel látható mennyiségű szálló por az istállóban.

A káros gázok (pl. ammónia, szén-dioxid, kén-hidrogén) koncentrációját a borjak jólétét és egészségét veszélyeztető szint alatt kell tartani, a rendszeres takarítás és a megfelelő szellőztetés révén.

A padozat anyaga és kialakítása sima, egyenletes, megfelelő vízelvezető képességű és csúszásmentes legyen oly mértékben, hogy az ne akadályozza az állatok kényelmes mozgását, illetve ne okozhasson fájdalmat akár fekvés, akár állás közben. Ne legyenek olyan kiálló, éles, törött részek, amelyek könnyen balesetet okozhatnak, illetve veszélyeztetik a lefekvő vagy a fekvő állapotban lévő borjak testi épségét.

Különleges követelmény a két hetesnél fiatalabb borjak esetén a száraz, alacsony portartamú, megfelelő mennyiségű alom alkalmazása, amely támogatja a borjak még érzékeny hőháztartását, valamint felszívja a káros anyagokat (pl. ammónia, nitrát, foszfát, endotoxin, stb.) és a mikroorganizmusokat tartalmazó trágyalét.

A műszaki berendezésekkel és a megvilágítással kapcsolatos követelmények

Az állatokat tilos állandóan teljes sötétségben tartani. A borjaknak természetes megvilágítást, vagy legalább a természetes nappali fénnel megegyező időtartamú mesterséges megvilágítást kell biztosítani az istállóban (általában reggel 9h-től este 17h-ig). Gondoskodni kell olyan működőképes, rögzített vagy hordozható kiegészítő fényforrásról, amellyel szükség esetén bármelyik borjú akár éjszaka is megvizsgálható.

A borjak egészsége és jóléte szempontjából lényeges automatikus üzemű vagy mechanikus működésű berendezést legalább naponta egy alkalommal ellenőrizni kell. Az észlelt meghibásodást azonnal meg kell szüntetni.

Fel kell készülni a folyadék- és takarmányellátást és a megfelelő környezeti állapot fenntartását segítő műszaki berendezés meghibásodásának esetére, ezért rendelkezni kell olyan készenléti tervvel, illetve tartalék eszközökkel, amelyek az egyes berendezések működésének kiesése esetén is ki tudják elégíteni az állatok élettani szükségleteit. Az állatok egészsége és jóléte szempontjából kiemelt jelentőségű a megfelelő szellőztetés, ezért a mesterséges szellőztetési rendszer meghibásodása esetére olyan kiegészítő megoldással kell rendelkezni, amely a hiba elhárításáig képes biztosítani a megfelelő mértékű légcserét. Gondoskodni kell a mesterséges szellőztető berendezés működésének kiesésére figyelmeztető riasztórendszerrel, valamint annak rendszeres ellenőrzéséről, melyet például naprakészen vezetett dokumentációval lehet alátámasztani.

A takarmányozással és az ivóvízellátással kapcsolatos követelmények

Gondoskodni kell a borjú korának, testtömegének, szokásainak, fiziológiai szükségleteinek megfelelő takarmányozásról, annak érdekében, hogy a borjú megfelelő egészségi állapota és jó közérzete fenntartható legyen. Az etető- és itató-berendezések kialakítása, elhelyezése és üzemeltetése során biztosítani kell, hogy az lehetővé tegye az állatok megfelelő ellátását. Az etető- és itató-berendezések trágyával vagy porral való szennyeződését, valamint a takarmány nagymértékű kiszóródását minimalizálni kell. A borjakat naponta legalább kétszer meg kell etetni.

Csoportosan tartott borjak esetében biztosítani kell, hogy minden egyes állat lehetőleg egyszerre és egyenlő eséllyel hozzáférhessen a takarmányhoz. Ennek érdekében legalább akkora legyen a takarmány kiosztó-berendezés, hogy megakadályozza a takarmányért folyó versengés kialakulását, az egyes borjúk fejlődésben való visszamaradását. A csoport összeállítása során kerülni kell az olyan fokú kor- és testtömegbeli különbségeket, amelyek gátolhatják a borjak takarmányhoz való egyidejű hozzáférését.

Minden kéthetesnél idősebb borjú számára biztosítani kell a megfelelő mennyiségű friss itatóvizet, illetve azt, hogy folyadékbeviteli igényét más folyadékkal kielégíthesse. Legelőn vagy karámban tartott borjak részére itatóhelyet vagy fagymentes önitatót kell kialakítani. Beteg állatok részére, valamint hőség idején egészséges állatok számára is a friss ivóvíz folyamatos elérhetőségéről kell gondoskodni.

A borjaknak lehetőleg közvetlen születésük után, de legkésőbb a születésüket követő hat órán belül megfelelő mennyiségű (ajánlás: legalább 2-3 liter) főcstejhez (kolosztrumhoz) kell jutniuk. Ezt olyan esetben is biztosítani kell, amikor az anyatehén valamilyen oknál fogva nem tudja ellátni az újszülött borjút. Ügyeljünk rá, hogy a tej tőgyemeleg legyen (38-39 Celsius fok). Fel kell készülni tehát mind elméletben, mind gyakorlatban, hogy a főcstejet akár másik tehéntől, akár szópókás edényből pótolni lehessen.

A takarmánynak elegendő vasat kell tartalmaznia annak biztosítására, hogy a kéthetesnél idősebb borjak vérében a hemoglobin literenkénti szintje átlagosan legalább 4,5 mmol legyen, azaz hogy ne legyenek vashiányosak. A borjak optimális vasellátottságát a legtöbb esetben a takarmány megfelelő vastartalmával biztosítani lehet. A folyamatos állatorvosi ellenőrzés és tanácsadás, valamint az önkéntesen rendszeresen végzett laboratóriumi vizsgálatok (az Európai Élelmiszerbiztonság Hivatal /EFSA/ által javasolt időpontok: 2-4. hét, 12-14. hét, vágás előtti 4. hét) segíthetnek megelőzni, hogy a hemoglobin az egyes borjak vérében az előírt szint alá csökkenjen.

A kéthetesnél idősebb borjaknak minden nap kell rostos takarmányt adni a megfelelő emésztés (az összetett gyomor megfelelő kialakulása) érdekében. Nyolchetes koruktól húszhetes korukig a napi takarmányadag rostanyag-tartalmát fokozatosan 50 grammról minimum 250 grammra kell emelni. Ezen követelmény teljesítését szintén az állatorvosi tanácsadás hívatott elősegíteni.

A borjakra szájkosarat rakni tilos, kivéve, ha állatorvosi utasításra, ideiglenes jelleggel történik az alkalmazása. Ebben az esetben az állatorvos által kiállított igazolással lehet tanúsítani a szájkosár használatának indokoltságát.

Tilos

Tilos a borjakat olyan körülmények között tartani vagy olyan bánásmódban részesíteni, amely nem felel meg az állatjóléti követelményeknek. Különös tekintettel kerülni kell az egyedi tartású borjak lekötését, és a sérült, beteg állatokról való törődés elhanyagolását. Szintén súlyos minősítés alá esik, ha a borjat állandó jelleggel teljes sötétségben tartják. Tilos továbbá a nyolchetesnél idősebb borjút indokolatlanul egyedi ketrecben tartani (Kivételek: az anyjukkal együtt tartott szópósborjak tartása, valamint azon állattartóhelyek, ahol 6 borjúnál kevesebb állatot tartanak). A borjakra szájkosarat rakni – állatorvosi indok nélkül – tilos.

Tipikus hibák

*Nincs a mesterséges szellőztető berendezés meghibásodására figyelmeztető riasztórendszer.
A nyilvántartások vezetése nem rendszerezett, nem naprakész.
Nem különítik el a beteg állatokat.
Nagy melegben nem áll rendelkezésre folyamatosan az itató folyadék.
A borjak nem kapnak 2 hetes koruktól megfelelő rostos takarmányt.*

Tippek

*Több követelmény esetén is nehéz ellenőrizni, hogy az állattartó valóban minden tőle telhetőt megtett az előírás betartása céljából. Mindezek igazolásának, bizonyításának egy lehetséges módja, ha az állattartó a megtett intézkedésekről, például napi ellenőrzésekről, a takarmányozásról stb. naprakész nyilvántartást vezet.
Célszerű kikérni állatorvos tanácsát a telepi állatvédelmi feladatok minél hatékonyabb megoldásainak megtalálása érdekében.*

További információ, kapcsolódó kiadványok, elérhetőségek:

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal: www.mvh.gov.hu
Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal: www.nebih.gov.hu
Európai Élelmiszer-biztonsági Hivatal: www.efsa.europa.eu

A követelmények célja:

Az állattartót terheli a felelősség azért, hogy a sertések tartási körülményei minden szempontból megfeleljenek az Európai Unió állatjóléti előírásainak. Napjainkban egyre nagyobb hangsúly helyeződik a gazdasági célból tartott haszonállatok védelmére – a végső fogyasztók is egyre többen követik figyelemmel az állatvédelmi elvek gyakorlati megvalósulását. Sokakat nem csupán etikai-erkölcsi megfontolások, hanem az egészséges, jó minőségű ételek fogyasztásának igénye is vezérel, hiszen ma már köztudott az a tény, hogy a túlzott stressz jelentősen ronthatja a késztermékek tápértékét, élvezeti értékét. A vonatkozó jogszabály részletes szabályokat állapít meg és olyan minimális paramétereket, melyek betartása révén biztosított az állatok jóléte.

Kit ellenőriz az illetékes hatóság a kölcsönös megfeleltetés ezen követelményei kapcsán?

A megyei kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóságának munkatársai a sertéseket tenyésztés és hizálás céljából tartó gazdálkodókat ellenőrzik a követelmények vonatkozásában.

Mit ellenőriz az illetékes hatóság a követelmények betartása kapcsán?

A hatóság azt vizsgálja, hogy az állattartó megfelel-e az állatjóléti előírásoknak, gondoskodik-e az állatok és az állatok környezetének rendszeres ellenőrzéséről, megfelelő javító intézkedéseket hoz-e, amennyiben az állatok jólétét veszélyeztető körülmény merül fel, naprakészen és pontosan vezeti-e a nyilvántartásait.

Az ellenőrzés során a hatóság azt is ellenőrzi, hogy rendelkezésre állnak-e azok az eszközök, berendezések, amelyek elengedhetetlenek az állatok biztonságának, jólétének biztosítása érdekében. Megjegyzendő, hogy a sertések tartására szintén vonatkoznak a JFGK 18-ba foglalt, általános haszonállat tartási szabályok, így az illetékes hatóság egyúttal ezen előírások betartását is ellenőrzi a sertéstartóknál.

A követelmények szóhasználatában a különböző korú és nemű sertések a vonatkozó jogszabálynak megfelelően a következőképpen értendők:

- a) sertés: tenyésztés vagy hizálás céljából tartott különféle korú sertés (*Sus scrofa* var. *domestica*),
- b) kan: tenyésztésre szánt ivarérett hímivarú sertés,
- c) kocasüldő: ivarérett nőivarú sertés az első fialásig,
- d) koca: a nőivarú sertés megnevezése az első fialás után,
- e) anyakoca: a nőivarú sertés megnevezése a fialás és a malacok elválasztása közötti időszakban (szoptató koca),
- f) szárazon álló koca: a nőivarú sertés megnevezése a malacok elválasztása és a következő fialás közötti időszakban,
- g) malac (szopósmalac): a sertés megnevezése születésétől elválasztásig (utónevelés kezdetéig),
- h) utónevelt malac: a sertés megnevezése az elválasztástól tízhetes életkorig,
- i) hízó, illetve süldő: a sertés megnevezése tízhetes kortól vágásig, illetve tenyésztésbe állításig

S

Jogszabályi hivatkozások

EU jogszabály

A Tanács 2008/120/EK irányelve (2008. december 18.) a sertések védelmére vonatkozó minimumkövetelmények megállapításáról

Hazai jogszabály

A mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól szóló 32/1999. (III.31.) FVM rendelet, különös tekintettel annak 2. számú mellékletére

k

Követelmények

Általános követelmények

Kanok tartására vonatkozó követelmények

Kocák és kocasüldők tartására vonatkozó követelmények

Malacok tartására vonatkozó követelmények

Utónevelt malacok és hízók tartására vonatkozó követelmények

Általános követelmények

Az általános követelmények valamennyi állattartóra vonatkoznak, akik sertés tartásával foglalkoznak.

Amennyiben az állatokat betonból készült rácspadozaton tartják, úgy biztosítani kell a rácsok közötti nyílások szélességére vonatkozó maximum, és a rácsok szélességére vonatkozó minimum értékeket (**Magyarázat 1.**) Ezek a paraméterek hivatottak biztosítani, hogy a sertések kényelmesen tudjanak állni a rácspadozaton.

A sertések tartására szolgáló épületben vagy épületrészben a folyamatos zajszintet 85 dB alatt kell tartani (ez az adat nagyjából megfelel az üzemi zajszintnek, illetve egy kamion motorjának működése által 1 méterről kiváltott hanghatásnak). Kerülni kell továbbá a hirtelen zajokat, melyek megijeszthetik az állatokat, illetve kiválthatják menekülési reflexüket. Ennek megvalósulását segíti az állatokat ellátó személyzet részére tartott állatvédelmi oktatás, útmutatás.

Mesterséges fényforrással vagy megfelelő nagyságú és elhelyezésű ablakokkal biztosítani kell, hogy az épületben a fényerő legalább napi 8 órán át elérje a 40 luxot – amely hozzávetőlegesen a nappali fény erejének felel meg.

A sertések tartására szolgáló épületben megfelelő – lehetőleg 10-30 C°, malacok számára kb. 20-30 C° közötti – hőmérsékletet kell biztosítani, amely nem kényszeríti az állatok hőszabályozását többletenergia felhasználására, például összebújás, remegés, vagy izzadás, lihegés által. Az állatokat meg kell védeni a szélsőséges hőmérsékleti viszonyoktól.

Minden egyed számára száraz és kényelmes fekhelyet biztosítani kell, lehetővé kell tenni az állatok egyidejű pihenését.

A sertéseket úgy kell elhelyezni, hogy egymást láthassák. Kivételt lehet tenni azonban a fialás előtti héten és a fialás idején a kocák és kocasüldők vonatkozásában: náluk a vizuális kapcsolattartás lehetősége ebben az időszakban felfüggeszthető.

A sertéseknek a rájuk jellemző fürkésző, túró igényük kielégítéséhez szükséges anyagot – pl. szalmát vagy tőzeget, fát, fűrészpont, gombakomposztot, szénát, illetve ezek keverékét – kell biztosítani, mely nem tartalmazhat a sertések egészségére ártalmas összetevőket. Így az állatok elfoglalják magukat, valamint csökken a viselkedési rendellenességek kialakulásának esélye.

(1. kép: A sertések a szalmával elfoglalják magukat)

A padozatnak meg kell felelnie a sertések méretének és súlyának, anyaga vagy kialakítása sima, egyenletes és csúszásmentes legyen oly mértékben, hogy az ne akadályozza az állatok kényelmes mozgását, illetve ne okozhasson fájdalmat akár fekvés, akár állás közben. Ne legyenek olyan éles, kiálló szélek, sarkok, vagy törött részek, amelyek veszélyeztetik a lefekvő vagy a fekvő sertések testi épségét. A fekvőhelynek kényelmesnek, tisztának és megfelelő vízelvezető képességűnek kell lennie. Az alkalmazott alom megfelelő gyakorisággal végzett cseréjével meg kell akadályozni annak túlzott szennyezettségét, nedvességét. A padozatnak almozás hiányában szilárd, egyenletes és stabil felületet kell képeznie.

Amennyiben a sertéseket csoportokban etetik, minden sertésnek a csoport többi tagjával azonos időben kell a takarmányhoz jutnia, kivéve, ha az állatokat ad libitum (korlátlanul) etetik, vagy az állatok egyéni etetését biztosító automatikus működtetésű takarmányellátó berendezést alkalmaznak, mert ilyenkor eleve nincs versengés az állatok között a táplálékért.

Minden sertést naponta legalább egyszer meg kell etetni elegendő mennyiségű, megfelelő minőségű takarmánnyal, valamint minden kéthetesenél idősebb sertés számára megfelelő mennyiségű friss ivóvízről kell gondoskodni.

Tilos minden olyan eljárás alkalmazása, amely a sertés valamely érzékeny részének károsodásához vezet, vagy a sertés csontozatának elváltozásával jár (az állatorvosi beavatkozások természetesen nem értendők ide). A vonatkozó jogszabály konkrétan felsorolja azokat az eseteket, amelyek a tilalom alól kivételt képeznek.

Sertéseken kizárólag az alábbi csonkolással (vagy külsérellemmel) járó beavatkozások elvégzése engedélyezett:

- egyes állatgyógyászati és diagnosztikai célú beavatkozások, valamint a vonatkozó jogszabályban leírt, a sertések azonosítását célzó eljárások,
- malacoknál hétnapos korig a fogak egységes megrövidítését szolgáló ép, egészséges, sima felület létrejöttét eredményező köszörülés vagy lecsipés, indokolt esetben,
- farokkurtítás indokolt esetben hétnapos korig,
- hímivarú sertések ivartalanítása hétnapos korig olyan módszerrel, amely nem jár a szövetek szakadásával,

m

Magyarázat 1.

Betonból készült rácspadozatra vonatkozó követelmények.

	Nyílások maximális szélessége	Rács minimális szélessége
Malacok (elválasztásig)	11 mm	50 mm
Utónevelt malacok	14 mm	
Hízók	18 mm	80 mm
Termékenyített kocasüldők és kocák	20 mm	

- szabadtartásos rendszer alkalmazása esetén orrkarika behelyezése,
- kanok szemfogai hosszának csökkentése, amennyiben a többi állatnak okozott sérülések megelőzése vagy egyéb biztonsági okok ezt indokoltá teszik.

A farokkurtítás és a szegletfogak megrövidítése csak abban az esetben megengedett, ha előzőleg minden, az adott gazdaságban szóba jöhető intézkedést megtettek annak érdekében, hogy megszüntessék a farokrágást **(2. kép: Farokrágás)** vagy a koca csecsenek sérülését. Ilyen intézkedés lehet például a fürkésző igény kielégítésének elősegítésére szolgáló anyagok (ún. „manipulálható” anyagok) mennyiségének növelése, a férőhely méretének növelése, a menekülési lehetőség biztosítása a rangsorban hátul álló sertések számára, a falkásítás kerülése, kisebb csoportok kialakítása stb.

A csonkolással járó beavatkozásokhoz csak abban az esetben folyamodhat az állattartó, ha egyértelművé válik, hogy a kocák csecsbimbója e nélkül sérül, vagy a malacok egymás fülét, farkát rágják, sértik. Ezeket a műveleteket tehát nem szabad automatikusan, rutinszerűen végezni.

A fent említett eljárások mindegyikét csak állatorvos vagy megfelelő képzésben részt vett és az alkalmazott technikák végrehajtásában jártas és kellő tapasztalattal rendelkező személy végezheti, megfelelő eszközökkel és megfelelő higiéniai feltételek mellett. Amennyiben az ivartalanítást vagy a farokkurtítást a hétnapos életkor elérése után végzik, az eljárás csak megfelelő érzéstelenítés és további tartós fájdalomcsillapítás mellett, állatorvos által végezhető.

Kanok tartására vonatkozó követelmények

A kankutricákat olyan módon kell elhelyezni és kialakítani, hogy az állat megfordulhasson, hallhassa, láthassa a többi sertést és érezhesse azok szagát. Be kell tartani a minimális férőhelyszükségletre vonatkozó előírást **(Magyarázat 2.)**. A kan tartására szolgáló férőhelynek is ki kell elégítenie az általános biztonsági és kényelmi feltételeket, így az oldalfal nem tartalmazhat káros anyagot, és nem lehetnek rajta kiálló, éles szélék, törött részek, melyek sérülést okozhatnak. A kialakítás során figyelemmel kell lenni arra, hogy ne legyenek olyan területek a bokszban, melyeket az állat nem tud használni, vagy ahová beszorulhat, ezért az oldalfalak lehetőleg derékszöveget zárjanak be.

m

Magyarázat 2.

Kanok minimális férőhelyszükséglete.

Fedezettetésre nem használt ól	6 m ²
Fedezettetésre is használt ól	10 m ²

Kocák és kocasüldők tartására vonatkozó követelmények

A 10 vagy több kocát tartó telepeken a kocákat és a kocasüldőket a termékenyítés utáni 4. hét eltelté utáni naptól 1 héttel a fialás várható időpontja előtti napig csoportosan kell tartani. A csoportokban tartott állatok részére biztosítani kell legalább a jogszabály által meghatározott alapterületet, továbbá a kutricák oldalfalainak minimális méretét **(Magyarázat 3.)**.

A 10 kocasüldőnél és kocánál kevesebbet tartó gazdaságban egyedi tartás is megengedett, de ennek esetén is biztosítani kell, hogy az elkülönített tartást szolgáló kutricában az állat kényelmesen meg tudjon fordulni.

m

Magyarázat 3.

A termékenyített kocasüldők és kocák minimális férőhelyszükséglete

A csoport mérete	Vemhes kocasüldők minimális férőhelyszükséglete	Vemhes kocák minimális férőhelyszükséglete	A kutrica oldalfalainak minimális hossza
6 egyednél kisebb	1,8 m ²	2,5 m ²	2,4 m
6-40 egyed között	1,64 m ²	2,25 m ²	2,8 m
40 egyednél nagyobb	1,5 m ²	2 m ²	2,8 m

Valamennyi kocát, kocasüldőt tartó gazdaságra vonatkoznak az alábbi követelmények:

A termékenyített kocák és kocasüldők tartására szolgáló épületrészben egyedenként biztosítani kell a minimális tömör padozatfelületet **(Magyarázat 4.)**.

Tilos a kocákat és a kocasüldőket lekötve tartani, továbbá tilos a kocák és kocasüldők lekötve tartására szolgáló épület létesítése, valamint az épületek e célból történő átalakítása.

A csoportosan tartott kocasüldők és kocák takarmányozására olyan rendszert kell alkalmazni, amely a vetélytársak jelenlétében is lehetővé teszi valamennyi egyed számára az elegendő mennyiségű táplálék felvételét. A szárazon álló vemhes kocának és kocasüldőnek az éhség csillapításához és rágási igényeik kielégítéséhez elegendő mennyiségű ballaszt- vagy magas rosttartalmú, valamint magas energiatartalmú takarmányt kell biztosítani.

A csoporton belüli agresszió visszaszorítására minden lehetséges intézkedést meg kell tenni. A csoportok kialakítása során ezért úgy kell eljárni, hogy ne legyenek túl nagy súly- vagy korkülönbségek, amelyek előidézhetnék a sertések közötti versengést. Az egyes csoportok keverését is megfelelő körültekintéssel kell végezni, ügyelve arra, hogy a gyengébb egyedeknek menekülési lehetőség álljon rendelkezésre. Az agresszió mérséklésére végső megoldásként nyugtatószerekkel lehet kezelni az állatokat, ez a módszer azonban kizárólag állatorvos engedélyével megengedett, melyet az állatorvos által kiállított hiteles igazolással vagy egyéb módon bizonyítani kell. A súlyos harcok (verekedés) okait – például korlátozott hozzáférés a takarmányhoz vagy az ivóvízhez; kevés „manipulálható” anyag – azonnal ki kell deríteni, s meg kell tenni a megszüntetésükhöz szükséges intézkedéseket.

A többi állat nyugalma jelentősen zavaró, szokványosnál agresszívabb, illetve a többi állat célpontját jelentő (a többi állat folyamatos bántalmazásának kitett) sertéseket, valamint a beteg állatokat el kell különíteni megfelelő méretű egyedi kutricában. Az egyedi kutricát a normál férőhelyektől kellő távolságban oly módon kell kialakítani, hogy az állat kényelmesen megfordulhasson, hacsak ez nem ellentétes az állatorvos erre vonatkozó konkrét utasításával.

Szükség esetén a vemhes kocákat és a kocasüldőket a külső és belső élősködők ellen kezelni kell, valamint teljes testfelületüket alaposan meg kell tisztítani a fiasztató kutricába való telepítés előtt. A fialás előtti héten a kocáknak megfelelő mennyiségű és minőségű alomanyagot kell biztosítani fészeképítési igényük kielégítéséhez, kivéve, ha a létesítményben alkalmazott hígtrágyakezelő rendszer technikailag ezt nem teszi lehetővé.

A koca, illetve kocasüldő részére fialáskor olyan szabad területet kell kialakítani, amely lehetővé teszi a zavartalan fialást és a fialásban történő segítségnyújtást. Az olyan fiasztatókutricákban, amelyekben a kocákat szabadon tartják, a malacok fizikai védelmét malacmentő korláttal, malacvédő ráccsal, malacbúvóval vagy egyéb megoldással kell biztosítani a koca hirtelen lefekvése és az agyonnyomás ellen.

Malacok tartására vonatkozó követelmények

A malacok számára olyan szilárd padozatú vagy szőnyeggel borított, szalmával vagy egyéb erre alkalmas anyaggal almozott fekvőhelyet kell biztosítani, amely lehetővé teszi az összes malac egyidejű pihenését. A fiasztató ketrecekben elégséges helyet kell biztosítani ahhoz, hogy a malacok akadálytalanul szophassanak.

A malacokat 28 napos koruk előtt csak abban az esetben szabad elválasztani, ha a koca vagy a malacok egészsége vagy jólete veszélyeztetett. A malacokat azonban akár hét nappal korábban is el lehet választani, amennyiben azokat olyan, kifejezetten erre a célra kialakított épületbe telepítik át, amelyet minden újabb csoport betelepítése előtt kiürítenek, valamint alaposan kitisztítanak és fertőtlenítenek, továbbá amelyet elkülönítenek a kocák tartására szolgáló épületektől annak érdekében, hogy minimálisra csökkentsék a betegségek áttérjedését a malacokra.

Utónevelt malacok és hízók tartására vonatkozó követelmények

A csoportosan tartott minden egyes utónevelt malac, illetve hízó – a termékenyített kocasüldők és a kocák kivételével – számára biztosítani kell a vonatkozó jogszabály által előírt minimális szabad alapterületet **(Magyarázat 5.) (3. kép: Elegendő férőhely csoportos tartásnál)**.

A csoportos tartásnál lehetőség szerint korlátozni kell a különböző csoportok között az állatok áthelyezését. Ha egymást nem ismerő egyedek egy csoportba helyezésére van szükség, akkor azt a lehető legkorábban, lehetőség szerint

m

Magyarázat 4.

Minimális tömör padozatfelület mérete.

Termékenyített kocasüldők	Vemhes kocák
0,95 m ²	1,3 m ²

A tömör felületek kevesebb, mint 15%-át tehetik ki a vízelvezető nyílások.

m

Magyarázat 5.

A csoportosan tartott malacok és hízók minimális férőhely-szükséglete.

Malac vagy hízó testtömege	Korlátlanul használható férőhely minimális mérete egyedenként
10 kg alatt	0,15 m ²
10-20 kg között	0,2 m ²
20-30 kg között	0,3 m ²
30-50 kg között	0,4 m ²
50-85 kg között	0,55 m ²
85-110 kg között	0,65 m ²
110 kg fölött	1 m ²

az elválasztás előtt vagy legfeljebb egy héttel az elválasztás után kell megtenni. Az egyedek különböző csoportok között történő áthelyezésénél nyugtatószerket csak rendkívüli esetben és állatorvos szakvéleménye alapján lehet alkalmazni.

Csoporton belüli agresszió, valamint annak látható nyomainak felfedezése esetén haladéktalanul fel kell deríteni az arra vezető okokat, valamint meg kell tenni minden szükséges lépést annak megszüntetésére. A különösen veszélyeztetett vagy agresszív egyedeket el kell különíteni a csoporttól.

Tilos

Tilos a sertéseket olyan körülmények között tartani, olyan bánásmódban részesíteni, amely nem felel meg az állatjóléti követelményeknek. Különös tekintettel kerülni kell a sérült, beteg állatokról való törődés elhanyagolását. Szintén súlyos minősítés alá esik, ha a sertéseket állandó jelleggel teljes sötétségben tartják. Tilos a kocákat, kocasüldőket lekötve tartani és tilos a kocák és kocasüldők lekötve tartására szolgáló épület létesítése, valamint az épületek e célból történő átalakítása. Tilos a jogszabály által nem engedélyezett csonkolással járó beavatkozást végezni. Tilos a farokkurtítást és a fogak megrövidítését rutinszerűen végezni.

Tipikus hibák

Nincsen elegendő „manipulálható” anyag (pl. szalma, tőzeg, fűrészpor stb.) a fürkésző igény kielégítésének elősegítésére.

A nyilvántartások vezetése nem rendszerezett, nem naprakész.

Nem különítik el a beteg állatokat.

Az elletőben a szoptató koca és a napos malacok eltérő hőigényét nem megfelelően elégítik ki.

Tippek

Több követelmény esetén is nehéz ellenőrizni, hogy az állattartó valóban minden tőle telhetőt megtett az előírás betartása céljából. Mindezek igazolásának, bizonyításának egy lehetséges módja, ha az állattartó a megtett intézkedésekről, például napi ellenőrzésekről, a takarmányozásról stb. naprakész nyilvántartást vezet.

Célszerű kikérni állatorvos tanácsát a telepi állatvédelmi feladatok minél hatékonyabb megoldásainak megtalálása érdekében.

Az elválasztás idején a malacoknak érdemes jó minőségű szalmával almozni, mivel a malacok ebből szívesen fogyasztanak, ami elősegíti az emésztés megfelelő működését. A szalma ugyanakkor alkalmas arra, hogy a malacok játsszák kedvüket is kiéljék, ami által csökken a csoporton belüli agresszió.

További információ, kapcsolódó kiadványok, elérhetőségek:

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal: www.mvh.gov.hu

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal: www.nebih.gov.hu

Európai Élelmiszer-biztonsági Hivatal: www.efsa.europa.eu

A követelmények célja:

Az állattartót terheli a felelősség azért, hogy a gazdasági haszonállatok tartási körülményei minden szempontból megfeleljenek az Európai Unió által meghatározott minimális állatjóléti előírásoknak. Napjainkban egyre nagyobb hangsúly helyeződik a gazdasági célból tartott haszonállatok védelmére – a végső fogyasztók is egyre többen követik figyelemmel az állatvédelmi elvek gyakorlati megvalósulását. Sokakat nem csupán etikai-erkölcsi megfontolások, hanem az egészséges, jó minőségű ételek fogyasztásának igénye is vezérel, hiszen ma már köztudott az a tény, hogy a túlzott stressz jelentősen ronthatja a késztermékek tápértékét, élvezeti értékét.

Kit ellenőriz az illetékes hatóság a kölcsönös megfeleltetés ezen követelményei kapcsán?

A megyei kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóságának munkatársai a szarvasmarhát, sertést, juhot, kecskét, lovat, nyulat, baromfit (házityúk, pulyka, kacs, lúd, gyöngytyúk, strucc, emu, fácán, fogoly, fűrj, házi galamb), továbbá a prémes állatot tartó gazdálkodókat ellenőrzik a követelmények vonatkozásában.

Mit ellenőriz az illetékes hatóság a követelmények betartása kapcsán?

A hatóság azt vizsgálja, hogy az állattartó megfelel-e az állatjóléti előírásoknak, gondoskodik-e az állatok és környezetük rendszeres ellenőrzéséről, megfelelő javító intézkedéseket hoz-e, amennyiben az állatok jólétét veszélyeztető körülmény merül fel, naprakészen és pontosan vezeti-e a nyilvántartásait.

Az ellenőrzés során a hatóság azt is ellenőrzi, hogy rendelkezésre állnak-e azok az eszközök, berendezések, amelyek elengedhetetlenek az állatok biztonságának, jólétének biztosítása érdekében.

§

Jogszabályi hivatkozások

EU jogszabály

A Tanács 98/58/EK irányelve (1998. július 20.) a tenyésztés céljából tartott állatok védelméről

Hazai jogszabály

A mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól szóló 32/1999. (III.31.) FVM rendelet.

k

Követelmények

A személyzetre, az állatok ellenőrzésére, és a nyilvántartásokra vonatkozó követelmények

A mozgásszabadságra vonatkozó követelmények

Az épületekre és a mikroklimatikus viszonyokra vonatkozó követelmények

A műszaki berendezésekre, felszerelésre vonatkozó követelmények

A takarmányozással és az ivóvízellátással kapcsolatos követelmények

Az érzéstelenítés nélkül végzett beavatkozásokra vonatkozó követelmények

Az állattartásban használatos eljárásokkal kapcsolatos követelmények

A személyzetre, az állatok ellenőrzésére, és a nyilvántartásokra vonatkozó követelmények

A telepen alkalmazott technológia figyelembevételével az állatokról elegendő számú állatgondozónak kell gondoskodnia. Az állatgondozóknak megfelelő szakismerettel (végzettség, tapasztalat) kell rendelkezniük az ellátandó állatfajra, állatfajokra nézve, ami lehetővé teszi a viselkedésbeli változások, betegségek, sérülések, állatjóléti problémák, technológiai hibák idejében történő észlelését. Ennek biztosítása érdekében célszerű a személyzetet rendszeres állatvédelmi képzésben részesíteni.

Minden olyan tenyésztési rendszerben tartott állatot, amelyben az állatok jóléte a gyakori emberi figyelemtől függ, naponta legalább egyszer ellenőrizni kell. A más rendszerekben tartott állatokat olyan időközönként kell megvizsgálni, szemrevételezni, hogy elkerülhető legyen az állatoknak okozott szenvedés. Az állatokat bármely napszakban meg kell tudni figyelni minden nehézség nélkül. Ennek érdekében gondoskodni kell olyan működőképes, rögzített vagy hordozható kiegészítő fényforrásról, amellyel szükség esetén bármelyik állat akár éjszaka is megvizsgálható. Bármely betegnek vagy sérültnek tűnő állatról késedelem nélkül megfelelően gondoskodni kell, és ha egy állat nem reagál az ilyen gondoskodásra, a lehető legrövidebb időn belül állatorvos tanácsát kell kérni. Szükség esetén a beteg vagy sérült állatokat megfelelő helyen kell elkülöníteni, adott esetben száraz, alommal ellátott, férőhelyszükségletét kielégítő helyen kell elhelyezni.

Az állattartónak minden elvégzett orvosi kezelésről és az egyes ellenőrzések során megállapított elhullások számáról naprakészen nyilvántartást kell vezetnie. A kezelési naplót és elhullási naplót vagy az azzal egyenértékű nyilvántartásokat legalább három évig meg kell őrizni, és ellenőrzés alkalmával vagy kérésre az illetékes hatóság rendelkezésére kell bocsátani.

A mozgásszabadságra vonatkozó követelmények

Az állat fajának és fajtájának megfelelő mozgásszabadságát tilos oly módon korlátozni, hogy az az állatnak szükségtelen szenvedést vagy sérülést okozzon. Ha egy állatot tartósan vagy rendszeresen lekötnek, vagy mozgását más módon jelentősen korlátozzák, annak is - szabadabb mozgása érdekében, élettani és viselkedésszerű szükségleteinek, a bevált gyakorlatnak és a tudományos ismereteknek megfelelően - elegendő teret kell biztosítani ahhoz, hogy akadály nélkül le tudjon feküdni, fel tudjon állni, valamint tisztálkodni tudjon.

Az épületekre és a mikroklimatikus viszonyokra vonatkozó követelmények

A szálláshelyek, és különösen a kutricák, illetve felszerelések építéséhez használt anyagok, amelyekkel az állatok kapcsolatba kerülhetnek, nem lehetnek károsak az állatokra nézve, és alaposan tisztíthatóak és fertőtleníthetőek kell lenniük. Az állatok megkötésére használt szálláshelyeket és felszereléseket úgy kell kialakítani és fenntartani, hogy ne legyenek éles szegélyek vagy kiemelkedések, amelyek az állatok sérülését okozhatják.

Az állatok tartására szolgáló épületben megfelelő szellőzésről kell gondoskodni, amelynek következtében az istálló levegője friss, nem vizeletszagú (ammóniás) és alacsony páratartalmú, ugyanakkor az istállóban nem alakul ki túlzott mértékű huzat. A takarítási műveletek során biztosítani kell, hogy ne legyen – a légmozgástól könnyen felkavarodó – vastagon lerakódott por, valamint szemmel látható mennyiségű szálló por az istállóban. A káros gázok (pl. ammónia, szén-dioxid, kén-hidrogén) koncentrációját az állatok jólétét és egészségét veszélyeztető szint alatt kell tartani, a rendszeres takarítás és a megfelelő szellőztetés révén. Az épületben – figyelembe véve a faj- illetve korbelt sajátosságokat – megfelelő hőmérsékletet kell biztosítani, amely nem készteti az állatok hőszabályozását többletenergia felhasználására, például összebújás, remegés, vagy izzadás, lihegés által. **(1. kép: A malacok eltérő hőigényét kielégítő megoldás)** Az állatokat meg kell védeni a szélsőséges hőmérsékleti viszonyoktól.

Az épületben tartott állatokat sem állandó sötétségben, sem a mesterséges világítás megfelelő megszakítása nélkül (azaz állandó világításban) nem lehet tartani. Ha a rendelkezésre álló természetes fény kevés az állatok élettani és etológiai szükségleteinek kielégítésére, megfelelő mesterséges világításról kell gondoskodni.

Azon állatok számára, amelyeket nem épületben tartanak, ha ez szükséges és lehetséges, védelmet kell biztosítani a káros időjárási hatásokkal, ragadozókkal, és egészségi kockázatokkal szemben.

A műszaki berendezésekre, felszerelésre vonatkozó követelmények

Minden olyan automatikus vagy mechanikus berendezést, amely alapvető az állatok egészségéhez és jólétéhez, legalább naponta egyszer ellenőrizni kell. A műszaki berendezések megfelelő, működőképes állapotának biztosítása érdekében folyamatosan ellenőrizni kell az izzók, fénycsővek, lefolyók, itatószelepek stb. működését, a nyílászárók záródását. Az állatok környezetében található elektromos áramkörök és elektromos berendezések nem okozhatnak áramütést, ezért érintésvédelmi szempontból rendszeresen végzett felülvizsgálatuk, karbantartásuk indokolt.

A felfedezett meghibásodásokat azonnal ki kell javítani, vagy – amennyiben ez nem lehetséges – a hiba kijavításáig meg kell tenni a megfelelő lépéseket az állatok egészségének és jólétének biztosítása érdekében. Ha az állatok egészsége és jóléte mesterséges szellőztető-berendezéstől függ, gondoskodni kell megfelelő tartalék rendszerről, amely a berendezés meghibásodása esetén biztosítja az állatok egészségének és jólétének megőrzéséhez szükséges légcserét, valamint a hibát jelző riasztórendszerrel. A riasztórendszert rendszeresen ellenőrizni kell, melyet a naprakészen vezetett dokumentációval lehet alátámasztani.

A takarmányozással és az ivóvízellátással kapcsolatos követelmények

Az állatokat koruknak és fajuknak megfelelő, egészséges táplálékon kell tartani, amelyet, jó egészségük megőrzése és táplálkozási szükségleteik kielégítése érdekében, elegendő mennyiségben kell adagolni. **(2. kép: Elegendő mennyiségű és megfelelő takarmány)** Egyetlen állatot sem lehet olyan takarmánnyal vagy folyadékkal ellátni, amely szükségtelen szenvedést vagy

sérülést okoz. Minden állat számára hozzáférést kell biztosítani az élettani szükségleteinek megfelelő időközökben a takarmányhoz. A takarmányozás során különös körültekintéssel kell eljárni, és az összetétel kialakítása során figyelembe kell venni az állatok fajtát, fajtáját, életkorát, nemét, fiziológiai állapotát, valamint etológiai sajátosságait.

Minden állat számára biztosítani kell a megfelelő vízellátást, vagy azt, hogy folyadék-beviteli igényét más módon ki tudja elégíteni. Ezért az itató-berendezések kialakítása során a fagy elleni védelemre is gondolni kell.

Az etető- és itató-berendezéseket úgy kell megtervezni, kialakítani és elhelyezni, hogy a takarmány és az ivóvíz elszennyeződése és az állatok közötti versengés káros hatásai minimálisra csökkenjenek. **(3. kép: Elszennyeződött etetőberendezés)** Csoportosan tartott állatok esetében legalább akkora legyen a takarmánykiosztó-berendezés, hogy minden egyed számára biztosítsa a takarmányhoz való egyidejű hozzáférés lehetőségét, és így megakadályozza a takarmányért folyó versengés kialakulását, az egyes állatok fejlődésben való visszamaradását. A csoport összeállításánál kerülni kell az olyan fokú kor- és testtömegbeli különbségeket, amelyek gátolhatják a takarmányhoz való egyidejű hozzáférést.

Az állattartó saját tevékenységi és felelősségi körében köteles biztosítani, hogy az állatnak adott takarmány és folyadék ne tartalmazzon olyan anyagot, amely annak szenvedést vagy fájdalmat okozhat. Az állatnak - a terápiás, megelőzési vagy tenyésztéstechnikai beavatkozás céljából adott anyagok kivételével - csak olyan takarmány adható, amely a tudomány jelenlegi állása szerint nem befolyásolja kedvezőtlenül egészségét vagy jólétét. A takarmány vagy az ivóvíz nem tartalmazhat sem fizikai (pl.: üveg- vagy fémszilánkok), sem kémiai (pl.: tisztító- vagy fertőtlenítőszer), sem biológiai (pl.: túlszaporodott kórokozó baktériumok, penészgomba mikotoxinok) ártalmas anyagot.

Az érzéstelenítés nélkül végzett beavatkozásokra vonatkozó követelmények

Érzéstelenítés nélküli beavatkozást minden esetben kizárólag megfelelő szakértelemmel rendelkező személy végezhet. Amennyiben az állattartó nem rendelkezik megfelelő szakértelemmel és nincs megfelelő szakértelemmel rendelkező alkalmazottja (megbízottja), úgy állatorvosi szolgáltatást köteles igénybe venni, amelyet a kiállított bizonylat bemutatásával kell igazolni. Az egyes állatfajok esetén a **(Magyarázat 1.)** táblázatban találhatóak az érzéstelenítés nélkül elvégezhető beavatkozások, illetve az engedélyezett csonkítások.

m

Magyarázat 1.

Az érzéstelenítés nélkül végezhető beavatkozások.

Lovon, számaron és öszvéren:	- vérvétel; - fogreszelés; - szondázás; - rektális vizsgálat; - vakbél szúrccsapolás; - vértelen szülészeti segítségnyújtás; - besütés.
Szarvasmarhán és bivalyon:	- vérvétel; - szondázás; - szarvtalanítás napos korban vértelen úton; - fattyúcsecsbimbó eltávolítás napos korban; - bendőmágnes behelyezés; - tályogmegnyitás; - krotáliázás; - bendő-szúrccsapolás; - vértelen szülészeti segítségnyújtás.
Magyar szürke szarvasmarhánál (a szarvasmarhán és bivalyon érzéstelenítés nélkül végezhető beavatkozásokon túlmenően):	- 1 éves kor alatti vértelen ivartalanítás; - azonosítás célját szolgáló bőrbesütés; - tetoválás; - orrkarika behelyezés; - szarvgombok felhelyezése.

Juhon és kecskén:	- vérvétel; - szondázás; - tályogmegnyitás; - krotáliázás; - bendő-szúrcsapolás; - tetoválás; - vértelen szülészeti segítségnyújtás; - castratio (herélés); - napos korban farokcsonkítás (vagy gumigyűrű igénybevételével 8 napos korig).
Sertésen:	- vérvétel, - himivaru sertések ivartalanítása hétnapos korig olyan módszerrel, amely nem jár a szövetek szakadásával, - tályogmegnyitás, - othaematoma megnyitása, - hétnapos korig farokkurtítás, - krotáliázás, - fülcsipkésés, - malacoknál hétnapos korig a fogak egységes megrövidítését szolgáló ép, egészséges, sima felület létrejöttét eredményező köszörülés vagy lecsipés, - szabadtartásos rendszer alkalmazása esetén orrkarika behelyezése, - kanok szemfogai hosszának csökkentése, amennyiben a többi állatnak okozott sérülések megelőzése vagy egyéb biztonsági okok ezt indokoltá teszik, - vértelen szülészeti segítségnyújtás. A hétnaposnál idősebb malacok ivartalanítását és farokkurtítását csak érzéstelenítés vagy tartós fájdalomcsillapítás mellett és csak állatorvos végezheti.
Baromfikon:	- vérvétel, - szárnyszámozás (krotáliázás); - szárnykurtítás napos korban; - elektromos csőr-kurtítás napos korban; - úszóhártya-bemetszés napos korban; - kakassarkantyú-lecsipés napos korban; - barbarie kacsá karomvágása és csőr-kurtítása kéthetes korig; - tetoválás.
Struccon:	- vérvétel, - krotáliázás.

Az állattartásban használatos eljárásokkal kapcsolatos követelmények

Tilos olyan állatfajt mezőgazdasági célra tartani, amelynek ezek a körülmények - az adott faj genetikai vagy egyéb jellemzői miatt - szenvedést okoznak, vagy káros hatással vannak az egészségére. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy csak a hazánkban szokásos háziállatok tarthatók haszonállatként, mivel csak ezek tartásának van az állatjólét szempontjából is kielégítően kialakult gyakorlata.

Tilos olyan természetes vagy mesterséges tenyésztési eljárásokat alkalmazni, amelyek az érintett állatok szenvedését vagy sérülését okozzák vagy okozhatják, kivéve azon szükséges beavatkozások alkalmazását, amelyek minimális vagy pillanatnyi szenvedést vagy sérülést okoznak. Tilos például a fias kocák túlszoptatása, vemhes kancák szándékos vetéltetése, valamint a túlzott, egészségkárosodással járó genetikai manipuláció.

Tilos

Tilos az épületben tartott állatokat állandó sötétségben, vagy a mesterséges világítás megfelelő megszakítása nélkül tartani.

Az állat fajának megfelelő mozgásszabadságát tilos oly módon korlátozni, hogy az az állatnak szükségtelen szenvedést vagy sérülést okozzon.

Tilos az állatoknak egészségükre vagy jólétükre ártalmas takarmányt adni.

Tilos az állatokon a jogszabály által nem engedélyezett csonkítást végezni.

Tilos – az engedélyezett kivételektől eltekintve – olyan természetes vagy mesterséges tenyésztési eljárásokat alkalmazni, amelyek az érintett állatok szenvedését vagy sérülését okozzák vagy okozhatják.

h**Tipikus hibák**

Nincs a mesterséges szellőztető berendezés meghibásodására figyelmeztető riasztórendszer.

A nyilvántartások vezetése nem rendszerezett, nem naprakész.

Nem különítik el a beteg állatokat.

Nem tisztíthatók könnyen, alaposan azok az anyagok, berendezések, felületek, amelyekkel az állatok érintkeznek.

t**Tippek**

Több követelmény esetén is nehéz ellenőrizni, hogy az állattartó valóban minden tőle telhetőt megtett az előírás betartása céljából. Mindezek igazolásának, bizonyításának egy lehetséges módja, ha az állattartó a megtett intézkedésekről, például napi ellenőrzésekről, a takarmányozásról stb. naprakész nyilvántartást vezet.

Célszerű kikérni állatorvos tanácsát a telepi állatvédelmi feladatok minél hatékonyabb megoldásainak megtalálása érdekében.

i**További információ, kapcsolódó kiadványok, elérhetőségek:**

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal: www.mvh.gov.hu

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal: www.nebih.gov.hu

Európai Élelmiszer-biztonsági Hivatal: www.efsa.europa.eu

Jegyzetek:

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 20 horizontal blue lines spaced evenly across the page, typical of notebook paper. The lines are thin and light blue, set against a plain white background. There are no margins, text, or other markings on the page.

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 28 horizontal blue lines spaced evenly across the page, typical of notebook paper. The lines are a medium blue color and extend from the left edge to the right edge. There are no margins, text, or other markings on the page.

Jegyzetek:

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 28 horizontal blue lines spaced evenly across the page, typical of standard notebook paper. The lines are thin and light blue, set against a plain white background. There are no margins, text, or other markings on the page.